

DEN NORSKE KIRKE

Bispedømmerådene, Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Årsrapport 2021

Innholdsfortegnelse

Del I. Leders beretning	3
Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	6
Volumtall	7
Nøkkeltall for årsregnskapet	8
Del III. Årets aktiviteter og resultater	9
A. Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk	9
B. Resultater og måloppnåelse 2021	10
B.1 Gudstjenesteliv	10
B.2 Dåp og trosopplæring	16
B.3 Kirke og kultur	22
B.4 Kirke og samfunn	24
B.5 Rekruttering og frivillighet	33
B.6 Bemanning i rettssubjektet Den norske kirke	39
C. FNs bærekraftsmål	43
Del IV. Styring og kontroll i virksomheten	45
A. Kirkevalg	45
B. Organisering	45
Effektivisering	45
Kirkelig organisering	45
C. Arbeidsmiljø	46
Arbeidsmiljøundersøkelsen for kvinnelige prester	46
Medarbeiderundersøkelse 2021	47
Arbeid med HMS	47
D. Likestilling	47
Søkere og tilsettinger	48
Deltidsansatte	49
Midlertidig tilsatte	49
Foreldrepermisjoner	50
Del V. Vurdering av fremtidsutsikter	51
Del VI. Årsberetning og resultatregnskap	54

Del I. Leders beretning

Pandemi

2021 vil gå inn i historien som år to i den globale covid-19 pandemien. Etter forsiktige åpninger, kom nye nedstenginger. Ofte kom de på kort varsel og gjorde at planer måtte forkastes eller omgjøres.

Pandemien startet som en sprint-øvelse der alle satset mye for å «omstille, ikke innstille». Når sprint blir til maraton og mye av det kirken til vanlig gjør ikke lenger er mulig, ble 2021 en kontinuerlig øvelse i omstilling og kreative løsninger.

Unntakstilstanden har ført til mye innovasjon med nye møte- og arbeidsformer. Når det ikke var mulig å gjøre ting «slik vi alltid har gjort», ble vi utfordret til å stille samme spørsmål som Jesus gjorde: «Hva vil du jeg skal gjøre for deg?» Hvordan kan kirken være kirke når den ikke kan invitere inn til fellesskap som før? Bispedømmenes tilbakemeldinger viser nytenkning langs ulike akser.

Gudstjenester

Gudstjenestereformen som ble startet i 2004 er nå fullført. Samtidig som gudstjenestelivet er fornyet, har det ikke skapt ny oppblomstring og høyrere deltakelse enn før. Andre trender har ført til synkende deltakelse over år.

I koronatiden er tallene selvsagt ekstra lave på grunn av alle antallsbegrensninger og nedstenginger. I denne situasjonen har dåpsgudstjenester for en eller to familier utenom høymessetid vist seg å bli gode møteplasser mellom familien og kirken. Det ga rom for det personlige møtet med familien, der de opplevde å bli aktive deltakere i gudstjenesten. Mange bispedømmer melder at dette vil fortsette. Møtet mellom den nydøpte og resten av menigheten som vanligvis skjer i høymessen, kan det tilrettelegges for på andre måter gjennom trosopplæringen.

Åpen kirke har vært brukt som erstatning for gudstjenestefeiring. Mange mennesker setter pris på en åpen kirke, enten besøket skjer i forbindelse med et besøk på kirkegården, det er en åpen kirkedør midt i sentrum eller når du tilfeldigvis går forbi. Pastoral betjening, muligheten for å be en bønn og tenne et lys og også ta imot nattverd er måter å være kirke på som kan fungere godt også når pandemien er over.

Vandregudstjenester og steder og tider for mindre samlinger og gudstjenester ser også ut til å samle mange i tillegg til de tradisjonelle søndags formiddags-gudstjenestene. Fritidsmønsteret med at mange ikke er hjemme i helgene utfordrer kirken til å «følge med» folk enten de søker mot fjell eller sjø.

I forlengelse av pandemien har Den norske kirke en stor utfordring i å vise gudstjenestens betydning og igjen samle mennesker om ordet og sakramentene. I en tid med stadig høyere krav til kvalitet i det mennesker fyller fritiden med, er også kvalitet i liturgier, kirkemusikk og prekenarbeid avgjørende for gudstjenestelivet i Den norske kirke. I tiden som kommer blir det viktig å gi rom for fortsatt å prøve ut nye former, tider og steder for gudstjeneste som kan møte folks behov på gode måter.

Digital kirke

Da pandemien startet i mars 2020, oppsto en digital revolusjon nærmest over natten. Det digitale tilbudet ble enda viktigere enn før og antallet gudstjenester, andakter, konserter og samlinger for barn vokste kraftig. I 2021 ble situasjonen annerledes. Noen bispedømmer melder om fortsatt stor aktivitet og en god utnyttelse av både fysiske og digitale tilbud som utfyller hverandre. Andre steder er kreativiteten mindre og ønsket om å «komme tilbake» til de fysiske samlingene større.

Digitale løsninger handler om alt fra en bedre digital arbeidshverdag for medarbeidere til å være kirke på nett med gudstjenester, trosopplæringsamlinger, nettkirke med sjelesorgtilbud og bønnevegg. Og mellom disse finnes digitale løsninger for å annonsere alle aktiviteter i arrangementsportalen «Skjer-i-kirken», slik at noen tastetrykk på mobilen kan gi oversikt over kirker og aktivitetene i nærheten. Det

handler om filmer og tekster på nettsider og sosiale media både nasjonalt og lokalt, andaktsord for kvelden eller konserter. Her har det åpnet seg en større verden for svært mange menigheter. Ikke alle skal strømme gudstjenester, men alle må sørge for å få bekjentgjort det som skjer i kirkene – også via digitale kanaler som er den kanalen de fleste nå bruker for å skaffe seg informasjon.

Covid-19 har hatt dramatiske virkninger for den verdensvide kirke. Flertallet av kristne bor i land med utilstrekkelig helsevesen, og kirkene har påtatt seg et stort diakonalt arbeid med å hjelpe ofrene for pandemien. Reiserestriksjoner og dårligere økonomi har medført at det har vært vanskelig å gjennomføre internasjonale fysiske møter. Dette er blitt erstattet av digitale møteplasser.

Den norske kirke har deltatt aktivt i dette global økumeniske samarbeidet. Gjennom Kirkens Nødhjelp og misjonsorganisasjonenes innsamlingsaksjon «Sammen som kirke i hele verden» har lokalmenighetene i Norge samlet inn millioner til internasjonalt humanitært arbeid og til søsterkirker som sliter under pandemien.

Kirkerådet har samarbeidet nært med Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i håndteringen av pandemien og i samhandlingen med myndighetene. Pandemien har ført til en forsterket relasjon mellom ulike kirker og tros- og livssynssamfunn i Norge, som man drar nytte av også i andre forhold.

Diakoni

Pandemien har skapt nye behov. Arbeid med bærekraftsmålene setter oss på sporet av samskaping med ulike andre aktører i lokalsamfunnet. Alt som en del av arbeidet med å skape gode lokalsamfunn for alle. Ensomhet og psykiske lidelser viser en økning og særlig ungdom melder om behov for steder å bare «være». I spørsmålet om «hva du vil at jeg skal gjøre for deg» ligger det mange behov for møteplasser, den gode samtalen og et felles måltid. Spørsmålet hjelper kirken til å vende seg utover for å se de ønsker og behov som folk har for kirken på sitt sted. Her har koronatiden åpnet for nye arbeidsmetoder, og det skjer mye diakonal innovasjon landet rundt.

Organisering

Müller-Nilssen-utvalget leverte sin rapport våren 2021, og hele høsten ble den store høringstiden i kirken. Et omfattende arbeid er lagt ned i høringsinnspillene, som inneholder nyttig informasjon om hva lokalkirken ønsker. Utvalgets forslag om å etablere et obligatorisk prostifellesråd har ikke fått støtte i høringen. Samtidig er det stor oppslutning om en felles arbeidsgiver for alle som jobber sammen lokalt. Nå gjenstår arbeidet med å finne en god måte å få til dette på, med gode fellesløsninger som kan skape sammenheng og helhet i trossamfunnet Den norske kirke og samtidig gi rom og fleksibilitet for lokal myndighet.

Rekruttere og beholde medarbeidere

Gjennomsnittlig antall søkere pr prestestilling er nå nede på 2,4. Til sammenligning var det i 2017 et snitt på 4,3 søkere pr prestestilling. I de fleste bispedømmer lyses flere prestestillinger ut flere ganger. Samtidig er det positive tall på både antall nye studenter til cand. theol.-utdanningen og andrekarriereprester. I 2022 vil Kirkemøtet behandle en ordning for prest under utdanning, der målet er at disse stillingene kan lyses åpent ut og nå flere aktuelle kandidater. Vi har ikke tilsvarende tall på andre kirkelige utdanningsløp, men også her er det behov for flere kvalifiserte medarbeidere. I en situasjon der lokalsamfunn mangler prest eller lever med vikarer over tid, settes fokuset naturlig nok på å rekruttere til egen stilling. Samtidig vil ikke kirken lykkes med å øke rekrutteringen før alle menigheter begynner å utfordre unge mennesker til en kirkelig utdanning eller støtter en andrekarriere-person som tar tilleggsutdanning for å bli kvalifisert for en kirkelig stilling. Det meste av rekrutteringen foregår lokalt. Dette er en viktig erkjennelse i en fortsatt satsing på å rekruttere til kirkelige stillinger.

I 2021 ble det gjennomført en medarbeiderundersøkelse for alle ansatte. Den norske kirke har høyt engasjerte og kompetente medarbeidere som er innstilt på å gjøre en ekstra innsats når det trengs. Vi ser også spor av slitasje pga. lav gjennomføringskraft og uklarerhet rundt ansvar- og roller. Resultatene

fra undersøkelsen følges opp fra lokalt til nasjonalt nivå i kirken. Noen av funnene handler om en kompleks organisasjon som er krevende å manøvrere i. Egne arbeidsmiljøundersøkelser ble også gjennomført for kvinnelige prester og medarbeidere med LHBT+-identitet. Disse følges opp som en del av likestillings-, integrerings- og mangfoldsfeltet (LIM).

Mai 2022

Kristin Gunleiksrud Raaum
leder i Kirkerådet

Ingrid Vad Nilsen
direktør i Kirkerådet

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Den norske kirkes årsrapport tjener to formål. For det første utgjør den rapporteringen som skjer til Barne- og familiedepartementet som oppfølging av tilskuddsbrevet for finansieringen fra staten. I denne sammenheng brukes begrepet *virksomheten* for å vise til rettssubjektet Den norske kirke, altså bispedømmerådene og Kirkerådets virksomhet, inkludert prestene. I tillegg utgjør årsrapporten en vid rapportering for hele *trossamfunnet* Den norske kirke, der også utviklingen i menighetenes virksomhet gjennomgås og vises frem.

Formålet med rammebevilgningen fra Barne- og familiedepartementet er å støtte opp under Den norske kirke som folkekirke i samsvar med Grunnloven § 16. I Prop. 1 S (2020-2021) er det utledet følgende retningsgivende mål for anvendelsen av bevilgningen:

Den norske kirke skal være en landsdekkende, selvstendig og demokratisk folkekirke.

I Prop. 1 S (2020-2021) operasjonaliseres dette på følgende måte:

«Finansieringa av Den norske kyrkja skal leggje til rette for at kyrkja framleis kan vere ei folkekyrkje med ei sterk lokal forankring. Dei som er medlemmar av kyrkja, skal kunne ta del i gudstenester og kyrkjelege handlingar der dei bur. Ei folkekyrkje blir kjenneteikna av at folk sluttar opp om kyrkja, og at ho er synleg i lokalsamfunna, både som trussamfunn og kulturberar. Dette byggjer på at prestetenesta har gode vilkår, og at kyrkjebygga blir haldne i hevd. Det er òg viktig at dei kyrkjelege organa har legitimitet og forankring hos medlemmane. Då er det ein føresetnad at det blir gjennomført demokratiske val både på lokalt, regionalt og nasjonalt plan i kyrkja.

Staten si oppgåve er å gi kyrkja høvelege rettslege og økonomiske rammer for arbeidet sitt, slik at kyrkja kan halde fram som ei demokratisk folkekyrkje. Strategiar og tiltak for å nå målet må kyrkja sjølv utforme».

Fra 1. januar 2021 er oppgavene innenfor gravplassforvaltningen overtatt av Statsforvalteren i Vestfold og Telemark.

I tillegg til tilskudd fra Barne- og familiedepartementet, mottar Den norske kirke ved Kirkerådet tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD) til Svalbard kirke over Svalbardbudsjettet. Kirkens særlige stilling på Svalbard, og kirkens rolle i den offentlige beredskapen, er bl.a. bakgrunnen for at bevilgningen er ført videre som en særskilt bevilgning over Svalbardbudsjettet og ikke inngår i rammetilskuddet fra Barne- og familiedepartementet til Den norske kirke. Utbetaling fra JD skjer to ganger i året etter utbetalingsanmodning fra Kirkerådet. For 2021 ble, ved en inkurie, kun én anmodning sendt.

Statens bevilgning til Den norske kirke skal dekke utgifter til prestetjeneste i alle landets 1164 sokn, forsvarlig drift i alle enheter, forvaltning av medlemsregisteret, faglig og økonomisk støtte til trosopplæring og annen trosformidling og diakonalt arbeid, samt til å ivareta det kirkelige demokrati.

Kirken har elleve bispedømmer med hver sin biskop, i tillegg til Bispemøtets preses, som har Nidaros domprosti som særskilt tilsynsområde. Hvert bispedømme har sitt valgte bispedømmeråd med sekretariat for råd og biskop.

Kirkemøtet er Den norske kirkes øverste representative organ, og består av medlemmene i de elleve bispedømmerådene, preses i Bispemøtet og lederen av Samisk kirkeråd, til sammen 116 medlemmer. I tillegg kommer representanter fra bl.a. utdanningsinstitusjonene og Den norske kirkes

ungdomsdemokrati¹. Kirkemøtet samles ordinært en gang i året, og i 2021 ble møtet gjennomført i Trondheim i perioden 11.-16. november. Kirkemøtet skulle vært gjennomført i april, men ble utsatt på grunn av koronasituasjonen. Totalt 27 saker ble behandlet.

Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd er opprettet av Kirkemøtet for å ivareta saker innen økumenikk, religionsdialog og spørsmål knyttet til samisk kirkeliv. Et utstrakt samarbeid med internasjonale økumeniske organisasjoner som Den norske kirke er medlem av, ivaretas av Mellomkirkelig råd.

Kirkerådet forbereder saker som skal behandles av Kirkemøtet, iverksetter Kirkemøtets beslutninger og leder arbeidet mellom Kirkemøtets samlinger.

Volumtall

Tabell 1: Fordeling av medlemmer i Den norske kirke 2021

	Medlemmer	Ant. innbyggere	Oppslutning	Utmeldt	Innmeldt
Agder og Telemark	314 683	485 104	65 %	1 296	314
Bjergvin	455 250	641 292	71 %	1 924	274
Borg	463 853	765 197	61 %	1 600	308
Hamar	294 897	387 305	76 %	797	137
Møre	202 644	265 848	76 %	745	121
Nidaros	344 595	474 131	73 %	1 443	156
Nord-Hålogaland	179 453	241 736	74 %	627	103
Oslo	434 252	924 897	47 %	2 623	419
Stavanger	320 222	485 797	66 %	1 887	233
Sør-Hålogaland	184 497	240 190	77 %	586	82
Tunsberg	328 212	513 773	64 %	1 316	233
Andre	2 221			8	
Bosatte i Norge	3 524 779	5 425 270	65 %	14 852	2 380
Uregistrerte personer	1 354				
Utvandret	134 630			75	13
Totalsum	3 660 763			14 927	2 393

Kilde: Den norske kirkes medlemsregister og SSB.

Tabell 2: Kirkelig inndeling

	Prosti	Fellesråd	Sokn
Agder og Telemark	9	42	110
Bjergvin	11	43	176
Borg	8	28	109
Hamar	10	47	162
Møre	6	25	95
Nidaros	9	34	119
Nord-Hålogaland	8	39	62
Oslo	7	3	59
Stavanger	9	23	89
Sør-Hålogaland	8	40	83
Tunsberg	9	24	100
Geografiske enheter	94	347	1 164

Kilde: Kirkerådet. – I tillegg kommer det syv døvemenigheter, Bymenigheten Sandnes, Saemien Åålmege og Svalbard kirke. Døvemenigheten er eget prosti.

¹ Leder av Mellomkirkelig råd, de tre teologiske fakulteter og fire representanter fra Ungdommens kirkemøte er gitt plass på møtet med tale- og forslagsrett.

Tabell 3: Utvalgte volumtall

	2008	2012	2017	2018	2019	2020	2021
Dåpshandlinger	42 599	38 357	30 643	28 911	28 358	24 046	26 655
Konfirmerte	41 655	41 186	35 519	35 248	34 513	33 083	33 488
Kirkelige vielser	10 536	8 898	7 331	7 048	6 214	4 394	4 814
Kirkelige gravferder	38 832	37 673	35 998	35 683	34 765	34 605	35 106
Gudstjenester totalt	67 455	4 786	61 000	60 396	60 166	48 483	51 042
Deltakere, gudstjenester totalt	6 330 752	6 012 554	5 454 826	5 318 193	5 249 069	2 360 703	2 344 020

Kilde: SSB og Den norske kirkes medlemsregister. Tallene er foreløpige.

Nøkkeltall for årsregnskapet

Tabell 4: Nøkkeltall for årsregnskapet (2021)

Enhet	Årsverk		Overføring Tildeling budsjett- gruppe 1	Drift Drifts- utgifter	Lønn	
	Antall årsverk	- herav i preste- tjeneste			Lønns- utgifter	Lønnsandel av drifts- utgifter
Oslo	181,6	154,4	154 571	154 761	142 603	92,1 %
Borg	156,4	144,5	132 455	135 049	120 096	88,9 %
Hamar	126,9	115,1	113 186	117 059	103 887	88,7 %
Tunsberg	130,6	118,6	108 351	109 908	102 094	92,9 %
Agder og Telemark	144,0	129,9	124 327	122 528	113 863	92,9 %
Stavanger	115,6	106,2	105 381	106 206	94 679	89,1 %
Bjergvin	186,6	169,1	157 358	157 700	143 171	89,1 %
Møre	88,9	76,5	78 050	78 044	98 690	88,0 %
Nidaros	134,7	122,6	120 532	121 463	107 391	88,4 %
Sør- Hålogaland	99,6	88,3	82 091	83 082	71 893	86,5 %
Nord- Hålogaland	104,5	90,0	89 748	89 291	74 979	84,0 %
Bispemøtet	4,0	-	7 475	6 074	3 328	54,8 %
Kirkerådet*	109,8	-	232 560	252 578	91 187	36,1 %
Total	1 583,2	1 315,2	1 506 085	1 533 743	1 267 861	82,4 %

Kilde: Kirkerådet. *Rettssubjektets pensjonskostnader på kr 158 387' er her holdt utenfor. Eksterne stillinger kan være inkludert i årsverk uten at det reflekteres i kostnadene.

Del III. Årets aktiviteter og resultater

A. Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk

Tabell 5: Oversikt mål- og resultatoppnåelse

Strategiske mål	Resultatmål	Resultat	
Gudstjenestelivet blomstrer	Vekst i antall deltakere per gudstjeneste	46 deltakere i snitt, ned 6 %.	Synkende
	Flere velger kirkelig vigsel	4 833 kirkelige vigslar, opp 10 %. Utgjorde 31 % av alle vigslar, opp 3 prosentpoeng.	Stigende
	Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe	83 % av antall døde, ned 3 prosentpoeng.	Synkende
Flere søker dåp og trosopplæring	Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet	Antall sokn med samisk i gudstjenesteordning opp 63, til 202 sokn.	Stigende
	Oppslutningen om dåp holdes oppe	Andel døpte av fødte opp 1,6 prosentpoeng, til 46,6 %	Stabil
	Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil	Stabilt mot fjoråret	Stabil
	Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe	Andel konfirmerte av døpte 15-åringer uendret på 79 %	Stabil
Kunst- og kulturuttrykket er en del av kirkelivet	Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangement	Antall deltakere totalt opp 26 %	Stigende
	Flere åpne kirker	Antall sokn med åpne kirker opp 10 %, til 792 sokn. Antall dager med opp 4 %.	Stigende
Kirken engasjerer seg i samfunnet	Flere menigheter med diakonal betjening	700 sokn med diakonal betjening, stabilt mot fjoråret	Stabil
	Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge	Antall sokn ned 4 %	Synkende
	Arbeid med religionsdialog styrkes	Stabilt mot fjoråret	Stabil
	Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom	Nedgang i antall oppslag	Synkende
	Samarbeidet kirke/skole styrkes	50 % færre skolegudstjenester, 5 % flere barnehagegudstjenester.	Synkende
Flere finner sin plass i kirkelig arbeid	Rekruttering til vigslede stillinger styrkes	Stabilt mot fjoråret	Stabil
	Flere engasjeres til frivillig tjeneste i kirken	7 % færre frivillige sett mot fjoråret	Synkende
	Kirkelige medarbeidere trives i jobben	Totalt sykefravær opp 0,4 prosentpoeng, til 5,8 %	Stabil

Den norske kirke fikk sommeren 2021 et særskilt engangstilskudd på 18 millioner kroner fra Kulturdepartementet (KUD). Formålet med tilskuddet var å støtte opp under frivillighetspolitiske mål, bred deltakelse og mangfold og avhjelpe organisasjoner med frivillig innsats gjennom den pågående pandemien. Dette skulle gjøres ved å stimulere til aktivitet innenfor rammene av myndighetenes smitterestriksjoner. Tilskuddet skulle gå til menigheter i Den norske kirke med frivillig innsats, som har

hatt merkostnader og/eller mindreinntekter som følge av covid-19. I samarbeid med KA² besluttet Kirkerådet å videresende tilskuddet i sin helhet til alle landets kirkelige fellesråd, basert på en egen fordelingsnøkkel. Innenfor vilkårene i tilskuddsbrevet fra KUD og Kirkerådets føringer, var det opp til fellesrådene å vurdere hvordan tilskuddet best kunne utnyttes i fellesrådsområdene og hvordan de skulle fordeles blant menighetene. Tilskuddene gjorde kjærkomne tiltak mulig i en krevende tid i menighetene.

B. Resultater og måloppnåelse 2021

For å vurdere resultat- og måloppnåelse har Kirkerådet mottatt, innhentet og bearbeidet data fra en rekke ulike kilder. Menighetene har rapportert inn sin aktivitet via Statistisk sentralbyrå (SSB), og Kirkerådet har mottatt data fra dem. Det foreligger tall fra 1 158 av 1 164 sokn. Tallene til denne årsrapporten er hentet ut 14. mars 2022, noe senere enn tallene som er publisert hos SSB. Det er derfor noen mindre avvik mellom tallene som brukes i denne årsrapporten, og det som er tilgjengelig via SSBs nettsider. Tidligere år er fjorårets tall blitt brukt ved manglende svar. Dette er ikke gjort i tallene for 2020 og 2021, da pandemien gjør at fjoråret gir et dårlig bilde for det påfølgende året. Øvrige datakilder er bispedømmene samt registre som Kirkerådet bruker. Det er også innhentet tall fra medlemsundersøkelsen Opinion gjennomførte for Den norske kirke i august og september i fjor. Her ble blant annet medlemmenes holdninger og forventninger knyttet til Den norske kirke undersøkt.

Bispedømmene leverer sine årsrapporter til Kirkerådet innen 1. mars. I løpet av mars og april gjennomførte Kirkerådet og preses utviklingssamtaler med biskop, bispedømmerådsleder og stiftsdirektør i hvert bispedømme. Oppsummeringer og elementer er tatt inn i denne rapporten.

Kirkemøtet vedtok høsten 2021 en ny strategi for kirken. Det arbeides med å etablere resultatmål og indikatorer for den nye strategien. Siden strategien ble vedtatt så sent på året følger denne årsrapporten den gamle oppbyggingen av strategiske mål og resultatmål.

B.1 Gudstjenesteliv

Den norske kirke skal ha en oppslutning som bekrefter dens karakter som folkekirke

B.1.1 Gudstjenester

Strategisk mål: Gudstjenestelivet blomstrer

Resultatmål: Vekst i antall deltakere per gudstjeneste

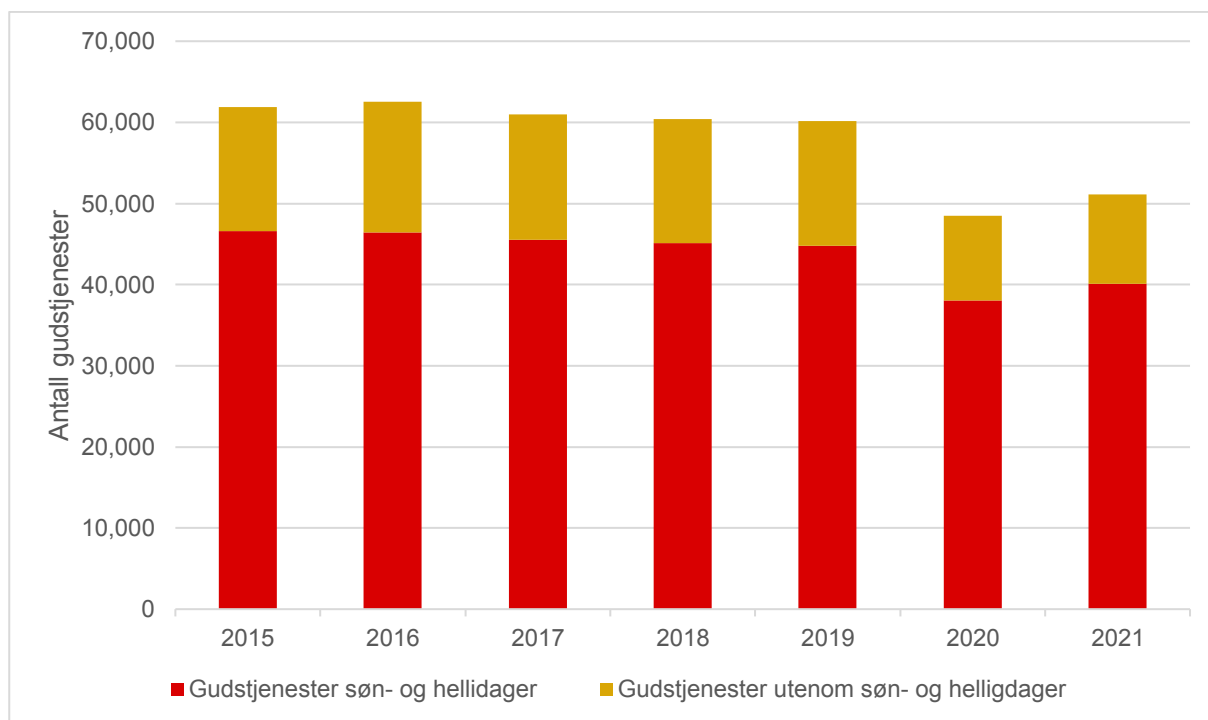
Antall gudstjenester sank med 15 % fra 2019 til 2020, men økte igjen fra 2020 til 2021 med 5 %. Endringen i antall gudstjenester varierer mellom bispedømmene, fra å være på nivå med 2020 i Stavanger til en økning på 10 % i Bjørgvin, Hamar og Nidaros.

Av totaltallet på 51 121 gudstjenester utgjør 40 115 gudstjenester på søn- og helligdager, som er en økning på 5 % fra 38 024 i 2020. Det varierer mellom bispedømmene fra et stabilt nivå sett mot fjoråret i Nord-Hålogaland, til en økning på 12 % i Bjørgvin, Møre og Nidaros.

---

² Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter

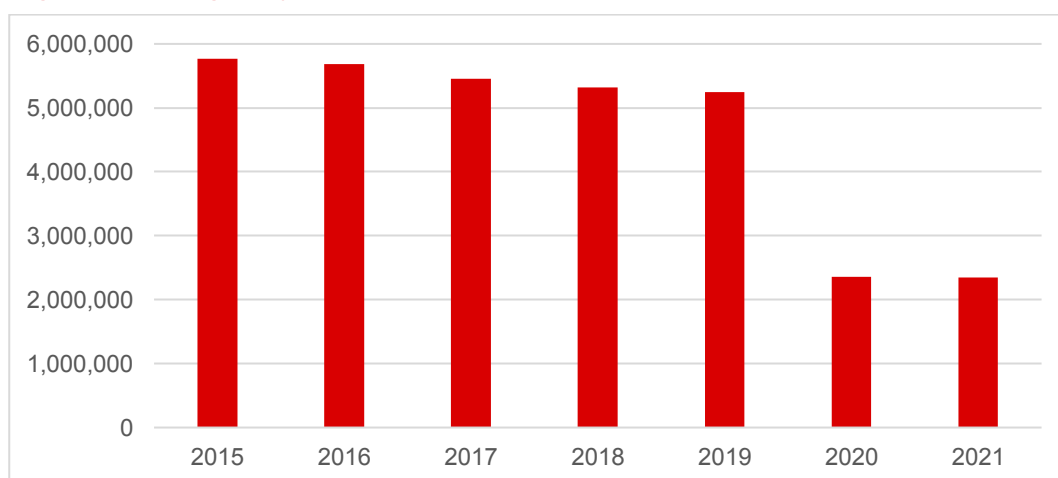
Figur 1: Antall gudstjenester, søn- og helligdager og andre dager

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall for 2021 er foreløpige.

Noe av økningen i antall gudstjenester skyldes en satsing på egne dåpsgudstjenester, og flere mindre konfirmasjonsgudstjenester. Noen steder har koronasituasjonen gitt anledning til å lage hverdagsmesser og alternative gudstjenester, som normalt ikke samler så mange mennesker. At antallet gudstjenester økte, ga nasjonalt sett lite endring i gudstjenestedeltakelsen, som er på nivå med 2020. Forskjellene mellom bispedømmene er relativt store og ligger mellom en nedgang på 8 % i Agder og Telemark og Oslo, til en økning på 8 % i Bjørgvin. På søn- og helligdager utgjør nedgangen 2 %. Her fordeler bispedømmene seg fra en nedgang på 13 % i Oslo til en økning på 6 % i Nidaros og Bjørgvin. Gjennomsnittlig antall gudstjenestedeltakere er gått ned med 6 % fra 49 til 46.

Figur 2: Antall gudstjenestedeltakere

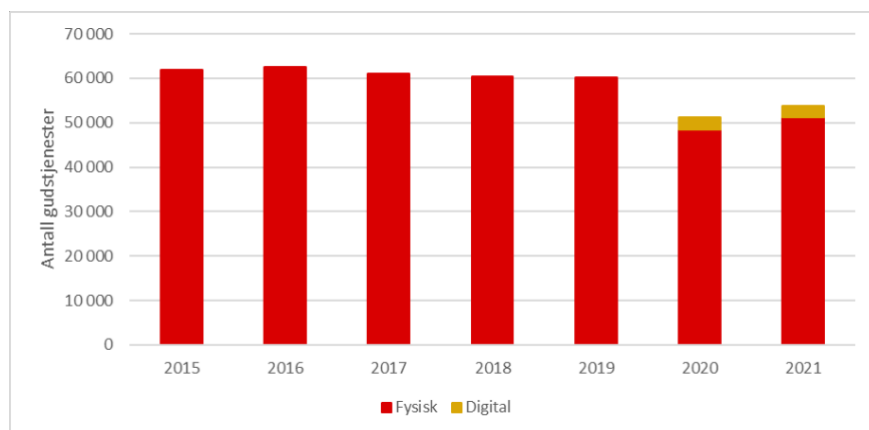
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall for 2021 er foreløpige.

Også 2021 ble preget av pandemien, og smitteverntiltakene endret seg kontinuerlig. Dette gjør at tallene sier lite om måloppnåelse, men heller forteller om økt fleksibilitet i gudstjenestelivet. Bispedømmene rapporterer om "Bålpanne-gudstjenester", parkeringsplassgudstjenester og

påskevandring. En menighet i Harstad prosti omgjorde raskt én konfirmasjonsgudstjeneste til 22 enkeltkonfirmasjoner à 20 minutter.

Da koronapandemien inntraff i 2020 startet også en stor mobilisering og kompetanseheving på digitalt arbeid i Den norske kirke. I 2021 ble arbeidet med det digitale videreført, både som alternativ til å møtes fysisk til gudstjeneste, og som hybridløsninger. Borg bispedømme har for eksempel brukt kompetansehevingen på digital kommunikasjon til å utvikle liturgi for forordnet digital gudstjeneste og veiledninger for økt kvalitet på digitalt innhold i kirkens kanaler.

Figur 3: Antall gudstjenester, fysiske og digitale

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall for 2021 er foreløpige.

Selv om digitale muligheter har åpnet nye rom som kan utvikles videre og utfylle tradisjonelle arbeidsformer, forteller mange bispedømmer også om en «digital tretthet». Tendensen til dette kan sees som del av den omfattende belastningen pandemien har medført. Pandemien kan ha skapt nye vaner som kan innebære varig nedgang i gudstjenestedeltakelse. Dette utfordrer Den norske kirke til å stille noen grunnleggende spørsmål om hvordan kirken kan være relevant på nye måter. I Oslo er Nordre Aker prosti i gang med å prøve ut gudstjenestens «forskjellige tider, steder, form og innhold», bl.a. ved å «[s]e for seg mennesker samlet til frokost, i en kirke som er åpen fra tidlig morgen. La folk gå ut og inn, og feire gudstjeneste i det som blir en kombinasjon av gudstjeneste og åpen kirke». I tiden som kommer blir det viktig at oppsamlede ideer, fordret av ny virkelighet og hverdag, av nye erfaringer og behov, kan inngå i arbeidet med å skape nye vaner og utvikle nye måter å være kirke på.

Pandemien og smitteverntiltakene har vist at kirkens uttrykk, kommunikasjon og omgangsform ikke er selvsagt for mange. Dette kan høres i spørsmålene som stilles i flere av årsrapportene fra bispedømmene: Hva er en gudstjeneste, hvordan er den, hvorfor er den, hva er deltakelse, og hvordan kan forståelse og praksis utvikles i lys av ny virkelighet og erfaring? Rapportene peker på hvordan mange er blitt mer oppmerksomme på at pandemien har avslørt nye behov og ført til nye vaner. I dette ligger muligheter til utvikling. I tiden fremover blir det viktig både å anerkjenne den tradisjonen gudstjenesten er, formen og rytmen den har, dens diakonale funksjon og evne til å gi pågangsmot og styrke ved kjente ord og handlinger. Samtidig må Den norske kirke gripe muligheten for å videreutvikle tenkning, språk og praksis i gudstjenestelivet.

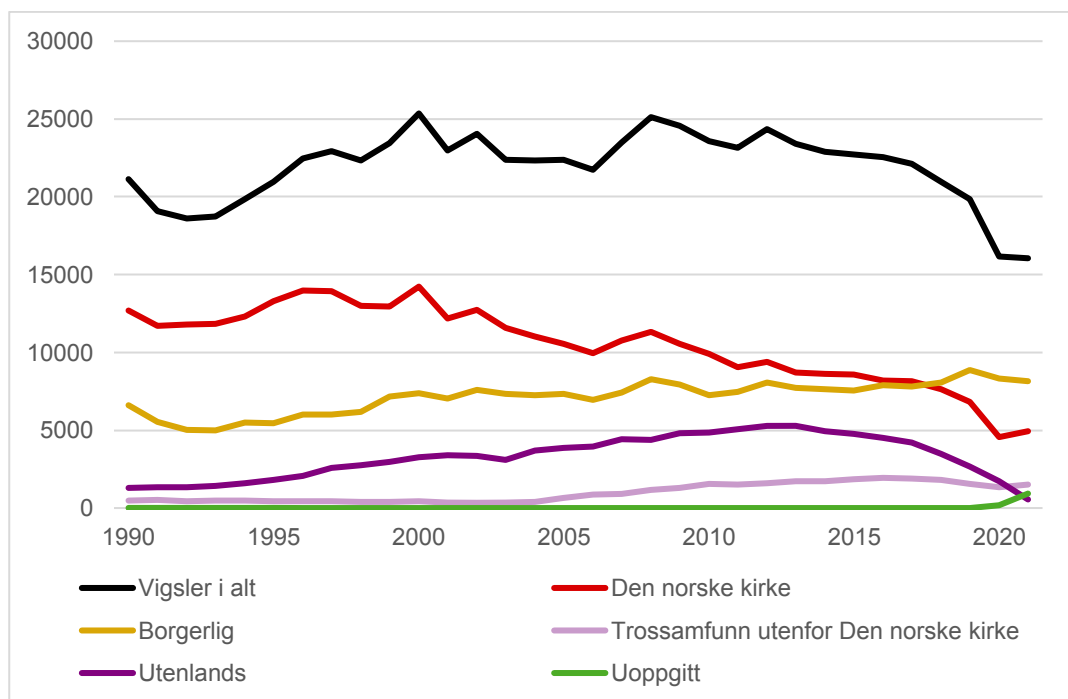
B.1.2 Vigsel

Resultatmål: Flere velger kirkelig vigsel

I 2021 har det vært en oppgang i antall vielser på 10 % i Den norske kirke, fra 4 394 til 4 833. Nivået er fortsatt lavere enn før pandemien. Størst økning er det i Oslo med 31 % og Hamar med 26 %. Til

sammenligning er antall inngåtte ekteskap på landsbasis uendret, fra 16 151 til 16 050³. I 2020 utgjorde kirkelige vielser 28 % av inngåtte ekteskap. I 2021 økte andelen til 31 %.

Figur 4: Antall vigsler

Kilde: Statistisk sentralbyrå – Ekteskap og skilsmisser.

Medlemsundersøkelsen for 2021 viser at 62 % av medlemmene i Den norske kirke ville valgt kirkelig vielse dersom de skulle ha giftet seg i dag. Selv om andel kirkelige vielser økte fra 2020 til 2021, forteller det store bildet de siste årene om en nedgang. At kommunene 1. januar 2018 overtok retten til borgerlig vigsel, synes å ha ført til at flere velger dette alternativet. En annen årsak kan være forestillinger om at kirkebryllup er pompøst og kostbart, og gjerne feiret med et stort nettverk av familie og venner. En borgerlig vielse kan oppleves som enklere å gjennomføre.

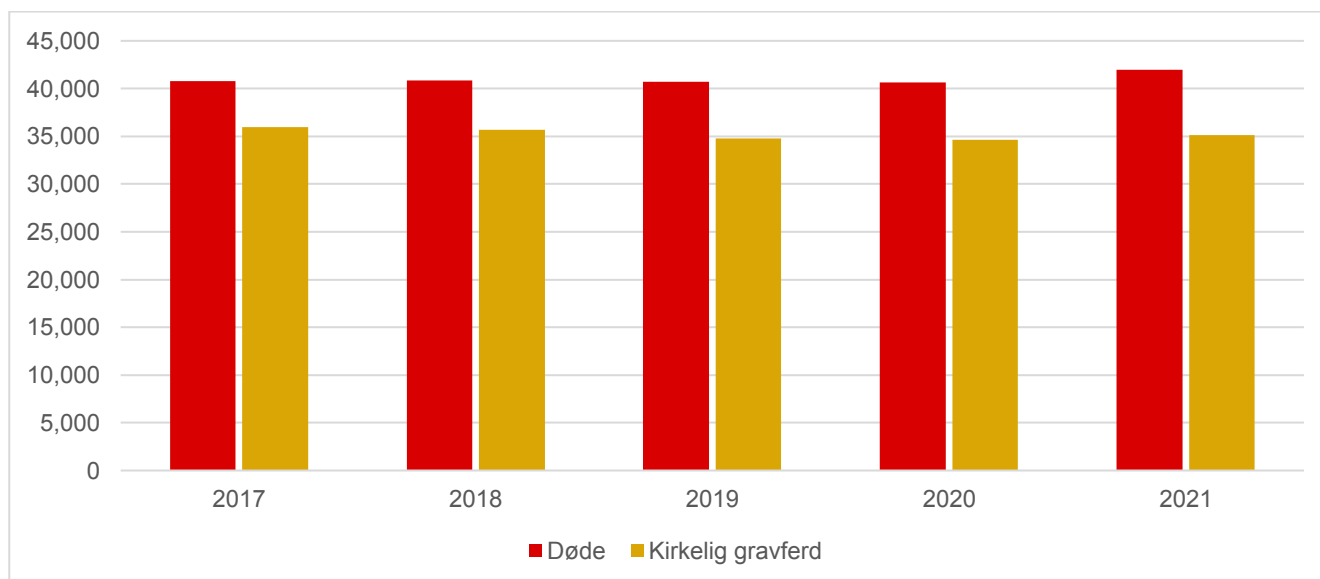
Flere steder i Den norske kirke er det gjort et godt arbeid med å nå ut med et mer mangfoldig tilbud for ulike medlemsgrupper, enklere seremonier, drop-in-vielser, vielse for godt voksne par, samt tilbud også utenfor kirkerommet. Austmarka kirke utenfor Kongsvinger arrangerte drop-in-vielser 14. februar 2021, der ni par ble viet.

³ Kilde: <https://www.ssb.no/befolkning/barn-familier-og-husholdninger/statistikk/ekteskap-og-skilsmisser>

B.1.3 Gravferd

Resultatmål: Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe

Figur 5: Kirkelig gravferd og døde

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tallene for kirkelig gravferd er foreløpige.

Antallet kirkelige gravferder var høyere i 2021 enn de to foregående årene. Likevel sank andelen kirkelige gravferder sett opp mot antall dødsfall, fra 86 % i 2019 til 83 % i 2021. Nedgangen bør sees i sammenheng med at det i 2021 var flere dødsfall i Norge enn på mange år, med 42 002 døde⁴.

1. januar 2021 begynte man å telle fremmøtte ved kirkelig gravferd. Det må forventes innkjøringsutfordringer med registrering og rapportering fra soknene. Samtidig gir dette nye tallet et viktig signal om hvor bredt Den norske kirke når ut gjennom gravferdene. Selv med pandemiens antallsbegrensninger, har det vært 1 678 518 deltakere på kirkelige gravferder i 2021. Medlemsundersøkelsen 2021 viser at 35 % har deltatt ved kirkelig gravferd i løpet av det siste året. Dette tallet var i medlemsundersøkelsen i 2019 51 %, som viser at det kan forventes at andelen stiger etter pandemien. Deltakerprosenten bekrefter at gravferd er Den norske kirkes viktigste møtepunkt med bredden av befolkningen.

Kirkelig gravferd ble vedtatt som ett av fem fokusområder av Kirkerådet i 2021. Det ble gjennomført en konsultasjon med alle yrkesgrupper som er involvert ved kirkelig gravferd, slik at ulike utfordringer kunne presenteres. Samarbeidet med gravferdsbyråene er ansett som gjennomgående godt både fra kirkens og byråenes side. Presentasjonen av gravferd på kirken.no er fornyet, det er startet et nytt forskningsprosjekt ved MF vitenskapelig høyskole og det skal utgis en artikkelsamling om gravferdens teologi. Det er videre gjennomført en spørreundersøkelse om pårørendes opplevelse av kirkelig gravferd og det er etablert flere arenaer for samtale om kirkelig gravferd med ulike aktører. Alt dette gir godt grunnlag for den videre samtalen om kirkelig gravferd i Den norske kirke.

Da nedstenging førte til antallsbegrensninger for deltakelse ved gravferd, ble familier og nære pårørende prioritert, mens naboer og nærmiljø ofte ble stående utenfor det som ellers ville vært en selvsagt arena for fellesskap og støtte i sorgen. Oslo bispedømme erfarte at flere ønsket prest og kirkelig liturgi i forbindelse med dødsfall i 2021, og antyder at nedstenging og avstandsregler paradoksalt nok kan ha gjort møtet mellom kirke og sørgende enda nærmere. Samtidig har

⁴ Kilde: <https://www.ssb.no/befolkning/fodte-og-dode/statistikk/dode/artikler/flere-dode-enn-pa-mange-ar>

antallsbegrensninger vært krevende for de pårørende. Denne begrensningen har også utfordret lokal tilhørighet og tradisjonelt sterke bånd mellom kirke og lokalsamfunn.

Flere bispedømmer skriver om gravferdsbyrå som tilbyr hele gravferden i egne lokaler. Slike tilbud kan være attraktive fordi pårørende kan oppleve større fleksibilitet, blant annet knyttet til valg av musikk. Den norske kirke erfarer like fullt at det er bred oppslutning om kirkelig gravferd slik seremonien er utformet i dag. En rekke av leddene i liturgien er dypt forankret i lokal og nasjonal kultur og har dermed en bredere betydning enn som kirkelig liturgi.

Biskopen i Tunsberg skriver at han ønsker at kirken skal «bidra til å rydde bort den falske motsetnaden mellom ei personleg og ei kyrkjeleg gravferd. Saman med dei pårørande må prest og kyrkjemusikar legge til rette for at gravferda blir ein god avskjed med avdøde, og ikkje i realiteten eit nei til sjølv gravferdas «sak», som er avskjeden med eit konkret menneske.»

Både erfaringer knyttet til antallsbegrensningene, utstrakt bruk av strømming, og at enkelte gravferdsbyrå tilbyr løsninger som for mange fremstår mer fleksible og personlig tilpasset enn Den norske kirkes ordning, kaster lys over ulike oppfatninger av og forventninger til hva en gravferd er og kan være. Diskusjonen og utviklingen vil tas med i det videre arbeidet med gravferd i Den norske kirke.

B.1.4 Samisk kirkeliv

Resultatmål: Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet

Tabell 6: Samisk kirkeliv

	2017	2018	2019	2020	2021
Sokn som har hatt gudstjenester med samisk innslag	148	176	193	184	189
Gudstjenester med samisk innslag	2 524	3 321	3 500	3 543	4 161
Sokn som har innarbeidet samisk språk i ordning for gudstjenesten	113	120	141	139	202
Sokn som har innarbeidet samisk språk i lokal trosopplæringsplan	57	61	73	88	94
Totalt antall sokn i Den norske kirke	1 024	1 197	1 193	1 164	1 164

Kilde: Bispedømmene og SSB.

Målingene fra de siste fem årene viser at antallet sokn som har gudstjenester med samisk innslag øker noe fra år til år, med unntak av 2020 (som i det store og hele synes å bero på pandemien). I 2021 hadde 16 % av soknene gudstjenester med samiske innslag.

Bispedømmene gir oppmerksomhet til, eller har som mål å bidra til oppmerksomhet rundt samiske merkedager, som for eksempel den samiske nasjonaldagen 6. februar.

Heftet «Samisk språk, kultur og liturgi i Den norske kirke (DNK)» ble publisert. Heftet er utarbeidet av Samisk kirkeråd og gir en oversikt over ressurser, verktøy og kompetanse som finnes i Den norske kirke for å fremme samisk kirkeliv. Bispedømmene opplever heftet som et viktig og nyttig bidrag i dialogen med menighetene om å inkludere samisk språk, kultur og liturgi i kirkelige handlinger.

Samisk kirkeråd har fått oversatt revidert ordning for hovedgudstjeneste, samlingsbønner og forbønner 2019 til sørsamisk. Oversettelsene ble godkjent på deres møte i mai 2021. På senhøsten startet arbeidet med å oversette liturgien til lulesamisk. Denne forventes ferdig i mars 2022. Arbeidet har tatt lenger tid enn forventet, fordi det var utfordrende å finne oversettere.

Samiske trosopplæringsressurser

Antall sokn som har innarbeidet samisk språk i lokal trosopplæring har økt fra 88 i 2020 til 94 i 2021. Nidaros har flest med 44, Sør-Hålogaland 22 og Nord-Hålogaland har 21 sokn. For Samisk kirkeråd er det et mål å utvikle og tilgjengeliggjøre samiskspråklig trosopplæringsmateriell. Heftet «Samisk språk, kultur og liturgi i Den norske kirke (DNK)» inneholder veiledning om hvordan samisk liturgi, språk og kulturtrykk kan innlemmes i trosopplæringen på lokalt nivå. Heftet har også en kort beskrivelse av de

samiske ungdomssamlingene og konfirmasjonsleirene. Samisk konfirmantleir 2021, som ble arrangert 10. februar, hadde en hybrid form. Det betyr at en del av programmet ble gjennomført fysisk på fem forskjellige plasser og resten av programmet ble gjennomført i form av en felles digital løsning, med blant annet gudstjeneste.

B 1.5 Kvensk kirkeliv

Nord-Hålogaland bispedømmeråd har et nasjonalt ansvar for kvensk kirkeliv og har et eget kvensk kirkeutvalg. Det er en økende bevissthet om kvensk kirkeliv og kvensk språk og kultur både i bispedømmet og ellers i kirken. Nord-Hålogaland bispedømmeråd vedtok at bispedømmet nå har tre offisielle navn, der det kvenske navnet «Pohjais-Hålogalandin pispaseura» er et likestilt navn på linje med det norske og samiske navnet. Salmehefte på kvensk, «Gamle salmer mot nye tider», ble ferdigstilt på slutten av året/begynnelsen av 2022 og trykkes opp i løpet av 2022. En digital markering av kvenfolkets dag 16. mars ble tatt godt imot. Utfyllende årsrapport om kvensk kirkeliv på nasjonalt nivå finnes i Nord-Hålogaland bispedømmeråds årsrapport.

B.2 Dåp og trosopplæring

Den norske kirke skal formidle evangelisk-luthersk tro og tradisjon og tilby trosopplæring til alle døpte barn

Strategisk mål: Flere søker dåp og trosopplæring

B.2.1 Dåp

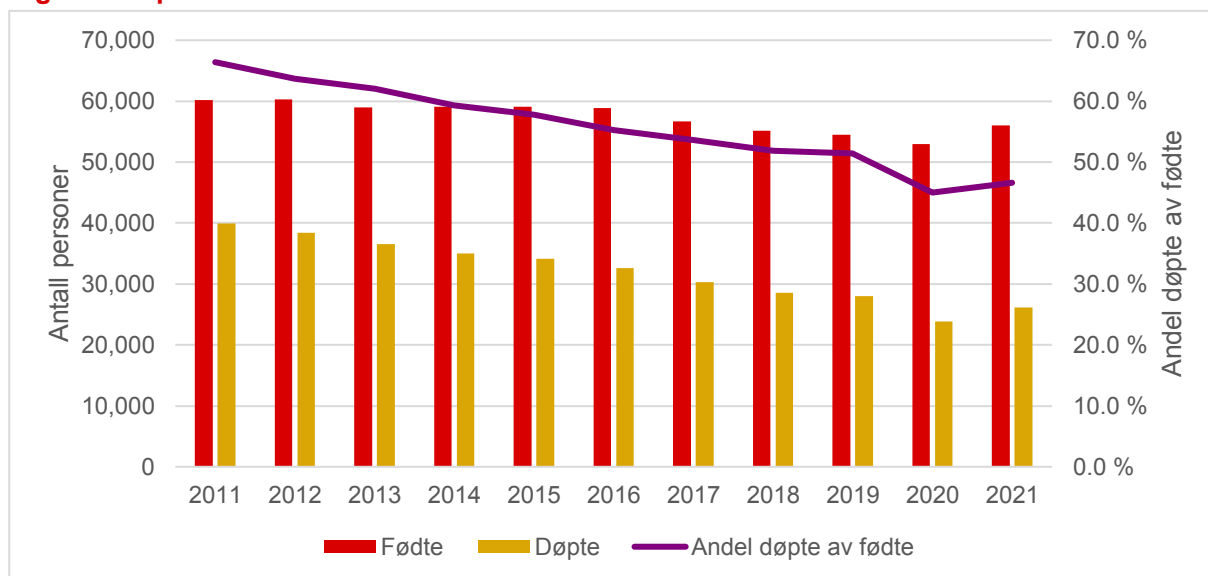
Resultatmål: Oppslutningen om dåp holdes oppe

Antall dåp økte fra 23 822 i 2020 til 26 137, en økning på 10 %. Antall dåp er fortsatt ikke tilbake på nivået fra 2019. Det er fortsatt en del av 2020-kullet som ikke er døpt. Det vil i årene fremover være viktig å legge til rette for å døpe også eldre barn. Tallene for dåp av 14-15 åringer er ganske stabile de siste årene, med omtrent 1 000 døpte årlig.

I medlemsundersøkelsen for 2021 sier 78 % at de ville valgt dåp om det hadde vært aktuelt for dem i dag. Dette forteller at dåp er viktig for mange av Den norske kirkes medlemmer. Likevel er dåpstallene svakt synkende. Årsakene er sammensatte. Foreldre sier de i større grad ikke ønsker å ta viktige valg på vegne av barna sine når de er små: Dåp er noe de selv kan ta stilling til når de eventuelt skal konfirmeres. Andre har mindre kontakt og forhold til kirke og trosliv, dermed blir dåp valgt bort. For noen ble dåpen avlyst på grunn av pandemien. Erfaringer fra Den norske kirke i 2020 og 2021 viser at der kirken tar kontakt med dåpsfamilier for å tilby ny dåpsdato, gjennomfører flere dåp.

Figur 6: Dåp

Kilde: Den norske kirkes medlemsregister og Statistisk sentralbyrå. Foreløpige tall for antall døpte 2021. Dåpstall f.o.m. 2016 viser totalt antall døpte i soknet. For 2015 og tidligere årganger er «dåpshandlinger i soknet» benyttet.

Alle bispedømmene tilbyr stor fleksibilitet ved dåp, dette gjelder både egne dåpsgudstjenester eller mer egnede tidspunkt. Noen har kanskje utsatt dåpen fra året før, i håp om at det skulle bli mulig med flere til stede enn i de mest nedstengte periodene. Graden av nedstenging har variert sterkt rundt om i landet, noe som også kan ha påvirket tilgjengelighet for dåp. Statistikken viser at det er mange menigheter som fortsatt ikke har samme antall dåp som de hadde i 2019.

Det viktigste grepet for å opprettholde og øke oppslutningen om dåp, har vært å være på tilbudssiden. Det sier prosten i Valdres. Menighetene har i større grad enn før lagt til rette for dåp, enten på gudstjenesten søndag, ved stølsheimen i fjellet eller i egne dåpsgudstjenester på det tidspunktet familien ønsket det.

Møre bispedømme har fortsatt høye dåpstall og ligger 19 prosentpoeng over landsgjennomsnittet. De forteller om flere årsaker: historisk og kulturell forankring, tilgjengelighet, dedikerte medarbeidere og et gradvis gjenåpnet samfunn. Mer uventet viser tallene fra Møre at det er by-prostiene som har høyest oppslutning. En forklaring kan være at det er høyere gudstjenestefrekvens og bedre tilbud av egne dåpsgudstjenester i de mer urbane delene av bispedømmet.

I årene 2019 til 2021 var dåp et satsingsområde i Den norske kirke. Flere bispedømmer har jobbet godt med dette. I Borg bispedømmes dåpsstrategi var et av delmålene å få vite mer om "dåpsreisen" til unge foreldre. På hvilken bakgrunn velger folk dåp eller ikke dåp. Foreldrenes erfaringer har gitt viktig kunnskap som menighetene kan ta med seg videre i dåpsarbeidet. Et stikkord er fleksibilitet i kirkens dåpstilbud. Borg er et av de bispedømmene som har hatt en merkbar økning i antall døpte fra 2020 til 2021 på hele 17 %.

I Tunsberg bispedømme har Modum menighet utarbeidet et opplegg om dåp: "Hele staben sammen om dåp". I dette opplegget er det laget filmer, ressurser og samtaleopplegg som menighetene kan bruke. Alt ligger tilgjengelig på bispedømmets hjemmeside slik at flere kan dra nytte av arbeidet.

Borg bispedømme konkluderer med at "dåpssamtalen er viktigere enn vi tror". Dåpssamtalen er et av de viktige møtepunktene mange har med kirken, og gode verktøy for dåpssamtalen kan gjøre dialogen og innholdet i denne samtalen meningsfylt for begge parter. I Oslo har biskopen sendt ut et ressursdokument til alle stabene om dåpssamtalen, med oppfordring om å drøfte dåpssamtalen i

tverrfaglige fora. Stavanger bispedømme har utviklet et metodisk opplegg for dåpssamtalen til bruk for ansatte. Opplegget bruker symboler knyttet til dåpen og ønsker å skape dialog og inkludering av foreldre og familie som skal ha dåp. Tilbud om egne dåpsgudstjenester ser ut til å gi økning i antall døpte. Også tilbudet om drop-in-dåp har gitt nye muligheter til mennesker som ikke har ønske om å ha dåp i en tradisjonell gudstjeneste. Presten Stein Ellinggard ble tildelt Olavsstipendet for 2021 for et prosjekt om drop-in-dåp. Prosjektet munnet ut i rapporten «Frelst i en fei», hvor det blir opplyst at flere av informantene ikke ønsket dåp i menigheten de hører til i. De ønsker dåp, men ikke nødvendigvis i en tett tilknytning til en menighet. Dette er et signal om at dåpen har betydning for den enkelte, samtidig som ulik dåpspraksis utfordrer kirken på kirkeforståelse og teologi.

Flere steder i landet er det arrangert drop-in-dåp eller åpne dåpsdager i 2021. Arendal prosti brukte Arendalsuka til å markedsføre dåp, og 16 personer ble døpt på den åpne dåpsdagen. I Oslo bispedømme var det høsten 2021 to felles annonseringer om drop-in dåp, mens Bjørgvin bispedømme samarbeidet med Bergen kirkelige fellesråd om en satsing på dåpskampanje mot slutten av året. Samarbeidet tilbød drop-in-dåp i alle prosti to helger den høsten, og 48 personer ble døpt. Borg bispedømme hadde en koordinert drop-in-dåp kampanje der fem av prostiene, med til sammen 20 sokn, deltok i kampanjen. Her ble til sammen nær 60 personer døpt. "Gjennom kampanjen nådde vi folk som vi vanligvis ikke når i større grad (menn 45-54 år), det skapte synlighet for kirken på arenaer der kirken vanligvis ikke er og det skapte oppmerksomhet rundt kirkens tilbud og innholdet i dåpen", skriver Borg bispedømme i sin årsrapport. Eksemplene viser hvordan Den norske kirke kan gjøre dåp tilgjengelig for flere.

Et felles nordisk luthersk prosjekt "Dåp i forandring" (Baptism in times of change) ble avsluttet i 2021 med en rekke anbefalinger knyttet til de nasjonale kirkene. Dette gjelder blant annet samtaler om hva som er kirkens rolle og plass i dagens samfunn, og å fortsette arbeidet med dåp og dåpsteologi som gjør den tilgjengelig og forståelig. Prosjektet berørte også temaer som allerede har blitt jobbet med i Den norske kirke, men som fortsatt vil være aktuelt i årene fremover knyttet til dåp og dåpsteologi. En finsk undersøkelse viser at valget om dåp eller ikke dåp ofte blir tatt lenge før barnet er født. For mange er dette et tema de tar stilling til i ungdomstiden, og det kan være interessant å se på sammenheng mellom konfirmantdeltakelse og dåp av spedbarn. Dersom færre får tilknytning til kirken gjennom å delta i konfirmanttiden, velger de neppe dåp når de får barn. Derfor vil et godt konfirmantarbeid, ledertrening og fokus på unge voksne være essensielt for folkekirken.

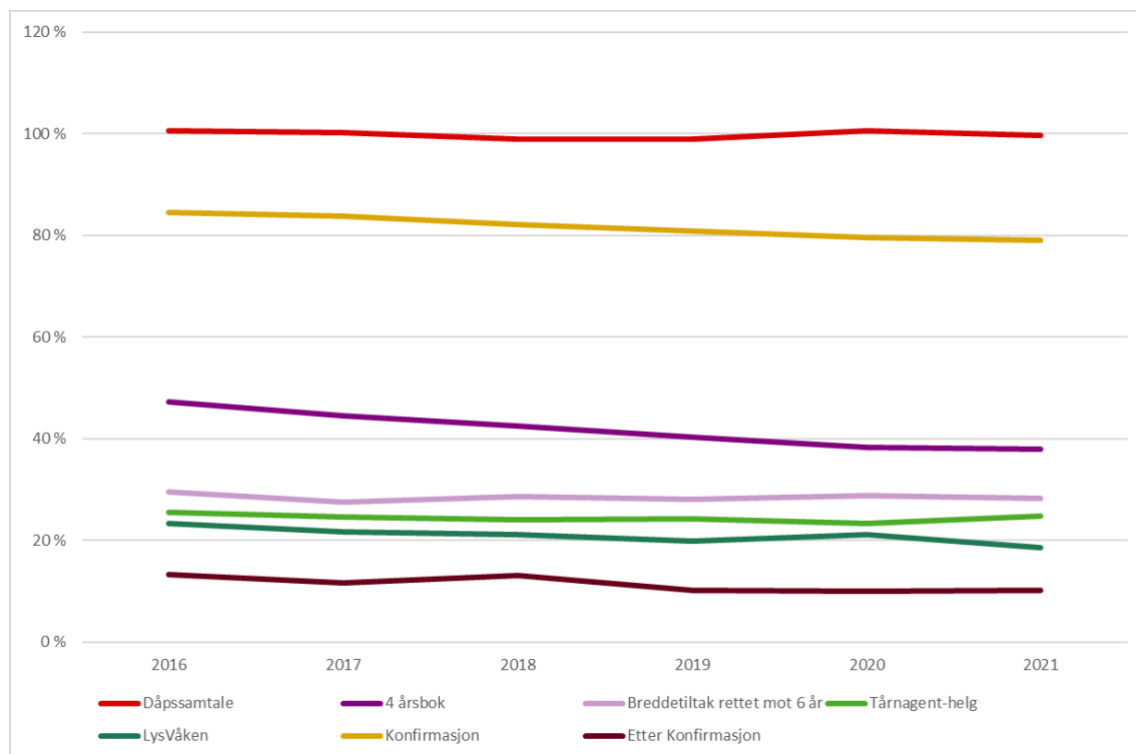
Et sentralt spørsmål i dåpsarbeidet er hvordan kirken når ut til ulike målgrupper med informasjon om dåp. Å være til stede på mange ulike plattformer og arenaer, samt å være positive til forespørsel om dåp, er viktig i alt kommunikasjonsarbeidet i kirken. I Bjørgvin og Stavanger bispedømmer er det vist reklamefilmer om dåp på kino. Også nasjonalt tas det grep for å nå ut med informasjon til ulike målgrupper. Den norske kirke bør også fremover være bevisste i språk, billedbruk, annonseutforming og på egne nettsider som signaliserer at dåp er noe som kan skje hele livet.

B.2.2 Trosopplæring

Resultatmål: Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil

Menighetene rapporterer at 181 425 barn og unge har deltatt i menighetenes trosopplæringstiltak i 2021, mens øvrige tiltak for barn og unge har hatt 90 883 deltakere. Til sammen har menighetenes tilbud nådd 272 308 barn og unge i 2021, det vil si over 20 000 flere deltakere enn i 2020.

Figur 7: Gjennomsnittlig deltakelse ved utvalgte trosopplæringstiltak og andel deltakere av målgruppen

Kilde: Menighetens rapportering i *Planverktøy for trosopplæring*.

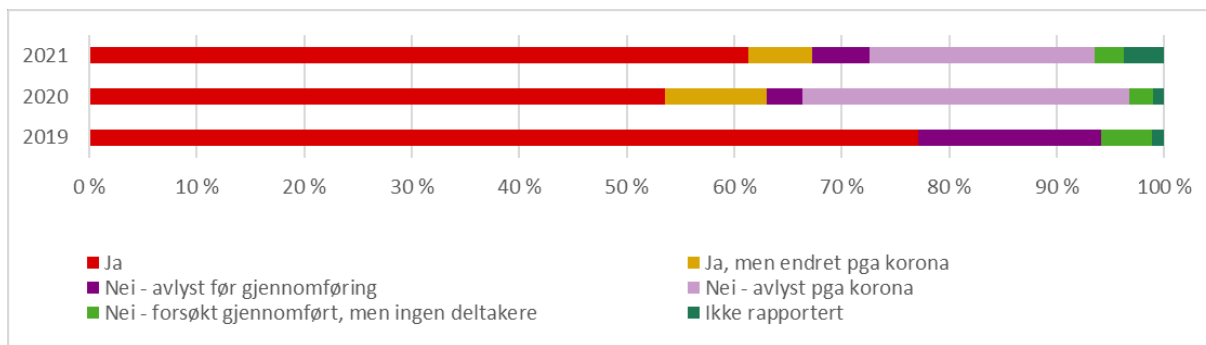
Antallet deltakere på Tårnagentene og Lys Våken økte fra 2020 til 2021. Deltakertall for 4-årsbok og breddetiltak rettet mot 6-åringene gikk derimot noe ned. Det er verdt å nevne at tallgrunnet er hentet fra de menighetene som gjennomførte tiltak i 2021.

Oppslutningen om utdeling av 4-årsbok er betydelig redusert de siste fem årene, fra 47 % til 38 %. Stavanger bispedømme reflekterer rundt dette i årsrapporten sin og nevner at "det kan også henda at tiltaket ikke verkar like spennande som andre tilbod." Dette utfordrer til å tenke nytt om formen og innholdet for dette tiltaket. Oppslutningen på breddetiltakene etter konfirmasjon forblir stabilt lav. Mange erfarer at rekrutteringen er vanskelig og oppleggene ikke appellerer til målgruppen. Flere bispedømmer peker på at samarbeid med organisasjonene er viktig i fasen etter konfirmasjonen.

Oppslutningen rundt breddetiltakene frem til konfirmasjonsalderen går jevnt ned jo eldre deltakere blir. Det er over en tredjedel av alle døypte som mottar 4-årsbok, men det er kun en femtedel som deltar på Lys Våken. Flere bispedømmer ønsker å tenke mer helhetlig rundt trosopplæringen - både ved å bygge bro mellom breddetiltakene og knytte dem til det kontinuerlige arbeidet. I årsrapporten fra Stavanger bispedømme pekes det på at de ønsker å tenke nytt om breddetiltakene, og jobber derfor med et nytt opplegg for 7-åringene, basert på kirkeårets farger.

I 2021 ble det gjennomsnittlig gjennomført 220,2 trosopplæringstimer pr bispedømme. En økning med 6,5 timer fra 2020, samtidig som antallet gjennomførte timer fremdeles ligger betydelig lavere enn i 2019 (269,7 timer). Noe kan begrunnes med utfordringer knyttet til koronarestriksjonene.

Figur 8: Gjennomførte og avlyste tiltak

Kilde: Menighetens rapportering i Planverktøy for trosopplæring.

I 2021 rapporteres det at 29 % (5 107) av alle tiltak/arrangementer ble avlyst mot 35 % (6 503) i 2020. Korona oppgis som årsak for 21 % av alle avlysninger i 2021. Andre grunner enn korona for avlysninger oppgis til kun å være 8 %. Tallene fra 2019 viser imidlertid at mange tiltak (22 %) også ble avlyst før pandemien, noe som indikerer at bakgrunnen for avlysninger kan være sammensatt.

Rekrutteringsutfordringer både blant prester og andre kirkefaglige ansatte gjør det vanskelig å gjennomføre planlagte arrangementer. Dette understreker igjen behovet for å satse målrettet på rekruttering til kirkelig utdanning.

Gjennom pandemien har ansatte i lokalmenighetene vist kreativitet og innsatsvilje, evne til å re-planlegge og tilpasse seg endringer. Det er lagt til rette for fysiske møtepunkter der det har vært mulig, mens digitale plattformer fortsatt er et godt hjelpemiddel for mange. Menighetene har brukt mulighetene til å samles i perioder med mindre smitteverntiltak, og antall aktiviteter utendørs økte betydelig. Blant eksemplene er allehelgensvandring på kirkegården, bålramlinger, lysvandring, agentløype, sporlek og rebusløp. Kohortvise aktiviteter har bidratt til å kunne gjennomføre breddetiltak, om enn i noe forenklet form. Kinn menighet i Bjørgvin bispedømme beskriver en av sine erfaringer slik: "Pga. korona var tiltaket forenklet til det ekstreme; åpent kirkerom i gudstjenestetid, kl. 11-12, med utdeling av 4 års-bok til dem som kom (kantor spilte påskesalmer på flygelet). Én og én kohort kom inn i kirkerommet om gangen og fikk med seg bok, litt sjokolade og en hyggelig prat/hilsen."

Selv om 2021 har vært et krevende år, har menighetene fått til mye på tross av begrensningene og uforutsigbarheten. De ansatte har vært kreative og vist stor innsatsvilje for å opprettholde så mye som mulig av tilbudet. Et større mangfold i metode og kreativ tenkning tas med videre som erfaringsgrunnlag for å kunne tenke nytt i et "normalår".

I flere bispedømmer er det i 2021 gjennomført revisjon av de lokale trosopplæringsplanene. Flere tar til orde for at enkle, mindre ambisiøse opplegg med hyppigere møtepunkter kan fungere vel så godt som de omfattende fasetiltakene. Prosten i Tungenes i Stavanger bispedømme skriver: "En utfordring i dette arbeidet, som blir mer aktuell når trosopplæringen går inn i en ny fase i kirken, er å la breddetenkning prege de ukentlige tilbudene til barn og unge i enda større grad enn før."

Kirkerådets trosopplæringsutvalg leverte i 2021 sin rapport "Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring". Rapporten kommer med flere anbefalinger for videre arbeid med trosopplæring og kirkelig undervisning. Utvalgets hovedanbefaling er at trosopplæringsstrategien videreføres, men at undervisningsarbeidet i kirken i enda større grad rettes både mot døpte og interesserte. Det anbefales blant annet større grad av helhetlig tenkning rundt det pedagogiske arbeidet, større sammenheng mellom kirkelig undervisning og kirkens andre hovedoppdrag, og fokus på livslang læring. Slik sett er det sammenheng mellom mange av aspektene som nevnes i bispedømmerådernes årsrapporter og refleksjonene i utvalgets rapport. Rapporten sendes på høring i 2022 og følges opp med utredninger og forberedelser til en revidert plan for trosopplæring som skal behandles av Kirkemøtet 2024.

B.2.3 Konfirmasjon

Resultatmål: Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe

Tabell 7: Konfirmasjoner

	2017	2018	2019	2020	2021
Konfirmerte	35 519	35 248	34 513	33 115	33 561
Andel konfirmerte av døpte 15-åringer	83 %	82 %	81 %	79 %	79 %
15-åringer	61 354	62 646	63 408	63 256	65 084
Andel konfirmerte av alle 15-åringer	58 %	56 %	54 %	52 %	52 %

Kilde: SSB. Tallene for antall konfirmerte i 2021 er foreløpige.

I 2021 var det 33 561 konfirmanter i Den norske kirke, noe som tilsvarer 79 % av døpte 15-åringer. Kirkelig konfirmasjon står fortsatt sterkt, og i 2021 ble 52 % av alle 15-åringer i Norge konfirmert i Den norske kirke. Bispedømmene Møre, Agder og Telemark og Oslo har alle en økning i antall konfirmanter, og i Oslo er det en økning i alle prostier.

Konfirmasjonsarbeidet har vært høyt prioritert i året som har gått, men konfirmasjonstiden i 2021 ble også preget av lange perioder med smittevernstiltak. Det var vanskelig for mange menigheter å tilby jevnlig fysiske samlinger og konfirmantleirer, og biskopene anbefalte også utsettelse av konfirmasjon fra vår til høst. Mange menigheter valgte å fortsette med digitale tilbud og bo-hjemme-leir. Andre fikk arrangert leirer enten i menighet eller sammen med en organisasjon. Nidaros bispedømme samarbeidet med KRIK om å arrangere en storstilt konfirmasjonsleir med 600 konfirmanter fra 22 menigheter, og i Bjørgvin bispedømme dro et team rundt for å tilby opplegg i menighetene.

Ansatte og frivillige har tilrettelagt for at konfirmantene skulle få en så god og trygg konfirmanttid som mulig. Agder og Telemark bispedømme påpeker; «I 2021 ser det ut til at erfaringa frå året før gjorde at ein var tryggare på kva ein kunne gjera og korleis ein kunne gjennomføra undervisninga for å unngå smitte».

I 2021 ble det gjennomført 4 667 konfirmasjonsgudstjenester. Det er en økning på 56 % fra 2019. Det har vært viktig for menighetene å tilby flere konfirmasjonsgudstjenester slik at smittevern ble ivaretatt og flest mulig kunne delta. Likevel viser medlemsundersøkelsen for 2021 at andelen som har deltatt på en konfirmasjonsgudstjeneste har sunket fra 21 % i 2019 til 16 % i 2021. Dette kan forklares med smittevernregler og antallsbegrensninger som preget både vår og høst 2021.

Flere bispedømmer forteller at samarbeid om konfirmantarbeid på tvers av sokn fungerer godt, og at øvrig ungdomsarbeid, lederkurs og leir er viktig for rekruttering til konfirmasjonstiden. Prosten i Senja skriver «Det jeg kan se er at flere av de små soknene (...) sliter med oppslutning om konfirmasjon, mens de større gjør det bedre. Det ser ut til at de soknene som arbeider bevisst med minilederskurs for fjorårskonfirmanter og lykkes med det, ser dette igjen i oppslutningen om konfirmasjon. Å ha med motiverte ungdommer som miniledere på leirer etc har betydning mye, ikke bare for minilederne, men også kvalitativt for konfirmantenes opplevelse av konfirmanttiden».

Satsinger og strategisk arbeid både fra menigheter og bispedømmer ser ut til å øke oppslutningen om konfirmasjon. Fra nasjonalt hold er det gitt stimuleringsmidler til menigheter for å tilby ledertrening og leir for blant annet fjorårskonfirmanter.

Konfirmasjon skal være for alle som ønsker det. I Tunsberg bispedømme har en undersøkt hvordan informasjon om tilrettelegging er kommunisert på menighetenes nettsider. Det viste seg at dette i liten grad kommuniseres, og de skriver: "Dette handler kanskje om manglende bevisstgjøring til hvordan vi kommuniserer konfirmasjon for unge med variasjoner i funksjonsevne. Her er det utviklingspotensial".

Arbeidet som gjøres i hele kirken med å både skape og kommunisere en universell kirke og en ikke-ekskluderende praksis, blir viktig i årene fremover.

Våren 2021 ble det laget en digital kampanje på TikTok, hvor blant annet lokalt ansatte bidro med videoer, bilder og informasjon til kommende konfirmanter. TikTok-kampanjen #konfirmantene hadde per 1. desember fire millioner seere, og må sies å ha nådd bredt ut. Dette viser at det er viktig at kirken er synlig til stede der hvor ungdommer er. Nettsiden I-konf.no gir konfirmantene mulighet til å gi tilbakemelding på det de har deltatt på. Dette gjør at menighetene kan evaluere eget konfirmantopplegg. Verktøyet vil gi nyttig innsikt og statistikk for årene fremover og gjøre det enklere for menigheten å evaluere, reflektere og justere konfirmasjonstidens innhold.

Høsten 2021 ble alle menigheter invitert til å delta i den tredje europeiske konfirmantundersøkelsen. Undersøkelsen gjennomføres via en nettside, og menigheten vil få tilgang til sine tall umiddelbart.

Kirkemøtet 2021 vedtok konfirmasjonstidens innledende og avsluttende gudstjeneste. Nye forbønner for presentasjonsgudstjenesten, en liturgi for den avsluttende konfirmasjonsgudstjenesten, og forslag om nye alternative tekster til lesninger og preken, ble vedtatt. De alminnelige bestemmelser for konfirmasjon er også revidert og vedtatt. Dette legger til rette for at de kommende års konfirmanter i større grad kan oppleve at konfirmasjonstidens gudstjenester er relevante.

B.3 Kirke og kultur

Strategisk mål: Kunst og kulturuttrykk er en del av kirkelivet

B.3.1 Konserter og kulturarrangement

Resultatmål: Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangement

Kirkens konsert- og kulturarrangementer ble også i 2021 påvirket av nedstengingen i kulturlivet. Antall konserter i regi av menighetene var på nivå med 2020 og det var en liten økning i antall deltakere på disse på 6 %. Antall konserter i regi av andre hadde en økning på 27 % og deres publikumsantall er nær doblet fra 2020 til 2021. Dette kan tyde på at menighetene strevde mer med å få gjennomført egne konserter sammenlignet med profesjonelle aktører som turnerer i kirkene. Menighetenes egne kulturarrangementer hadde derimot en oppgang på 26 %, men her falt publikumsantallet med 29 %. Antall kulturarrangement i regi av andre sank med 3 %. Til gjengjeld hadde disse en oppgang i antall publikummere på 147 %.

Flere bispedømmer melder om konsert- og kulturaktivitet ved ulike jubileum: Hans Nielsen Hauge, Ingrid Bjerkås, Kjell Aukrust og samarbeid med andre kulturaktører som litteraturfestivaler og bibliotek. Sør-Hålogaland ved Ankenes menighet samarbeidet med skolene i fellesrådsområdet om Orgel-Kids. 171 grunnskoleelever fikk lære om orgelbyggekunsten i kunst- og håndverksfaget. Tiltaket skal nå spres til andre menigheter i bispedømmet.

Digitale kulturarrangement er krevende å produsere på et høyt faglig teknisk nivå og det er vanskelig å få inn billettinntekter. Tallene for disse arrangementene er også usikre. Flere bispedømmer melder om en digital tretthet i befolkningen der det var færre deltakere i 2021 enn i 2020.

Det vil kreve en innsats å få konsert- og kulturarrangementene tilbake på samme nivå som før nedstengingen. Publikumsutvikling, deltakerkontakt, markedsføring, billettsalg og søknadskompetanse er noen stikkord for områder med behov for å heve kompetansen for å gjenoppbygge kirken som kulturaktør og -arena. I 2021 ble det gjennomført flere webinarer om kulturfeltet med god oppslutning fra lokalkirken, og det skal utvikles kurs knyttet til kulturfrivillighet. Vakanser i kirkemusikerstillinger løftes frem fra Nord-Hålogaland bispedømme som en faktor som påvirker kulturfeltet i kirken. Den norske kirke ønsker derfor å satse på kompetanse hos kirkemusikere, for å få mindre gjennomtrekk og økt kulturaktivitet i menighetene.

Kirkens korvirksomhet har over lengre tid gått ned. Trenden ble forsterket av pandemien. Antall barnekor er sterkest rammet med en nedgang fra 2019 til 2021 med 16,5 % og antall medlemmer har sunket med 24,9 %. Antall voksen- og familiekor har falt med 14,4 % i samme periode, og med 16,4 % færre medlemmer. Fortsetter den negative trenden vil rekrutteringen til kirkens korvirksomhet bli svekket. Nord-Hålogaland bispedømme reiser spørsmål ved konsekvensen av nedgangen i kirkens korvirksomhet og ser dette i sammenheng med at korvirksomhet er en del av kontinuerlige tiltak under trosopplæringen for barn og unge.

Da er det oppløftende at det noen steder etableres kor, som for eksempel domkirkens jentekor i Kristiansand. Nidaros bispedømme løfter frem det langsiktige og gjennomgående arbeidet Inderøy menighet har hatt på korfeltet.

Tabell 8: Antall kor og -medlemmer

	2017	2018	2019	2020	2021
Antall barnekor	1 059	1 028	983	885	821
Antall medlemmer i barnekor	20 059	19 785	18 707	15 962	14 055
Antall voksen-/familiekor	619	629	632	567	540
Antall medlemmer i voksen-/familiekor	14 510	14 254	14 287	12 516	11 938

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall for 2021 er foreløpige.

B.3.2 Åpne kirker

Resultatmål: Flere åpne kirker

Åpne kirker

Vei- og pilegrimskirker og åpne kirker kommer relativt godt ut av nedstengingen i 2021. Samlet sett er det en oppgang på 11 % for antall sokn med åpne kirker fra 2020 til 2021, fra 712 til 792 sokn. Antall dager kirkene hadde åpent økte med 4 %.

Hamar bispedømme hadde en økning på 32 % etterfulgt av Sør- og Nord-Hålogaland med 27 % økning på antall sokn med åpne kirker. Veksten i Hamar bispedømme skyldes trolig deres tiltak med søkbare midler til soknene for åpne kirker hvor 15 sokn fikk innvilget støtte. De knytter likevel veksten også til at innstillingen til å ha åpne kirker er endret. Oslo bispedømme hadde størst nedgang med 7 % for åpne kirker. Bispedømmet har lyst ut stimuleringsmidler til menigheter som ønsker å videreutvikle tiltaket åpen kirke. Her har f.eks. Holmsbu kirke utviklet en metode for omvisningstiltak tilrettelagt for synstolkning av kunsten i kirken.

Ser man på antall dager med åpne kirker, hadde Agder og Telemark sammen med Bjørgvin bispedømme henholdsvis 74 % og 61 % økning mens Møre bispedømme hadde størst nedgang på 23 %. I Agder og Telemark har noen sokn lagt til rette for turister med guidet formidling av arkitektur, kirkekunst og utsmykning. Nøkkelstedene i kystpilegrimsleden i Bjørgvin bispedømme gikk sammen om en arrangementsrekke med overskriften «Perler på en snor», hvor de lokale soknene samarbeidet med kulturaktører som historielag, turlag og grendelag.

B.3.3 Pilegrim

Den norske kirke har ikke fullgode tall for korte eller lengre pilegrimsvandring, men noen tall gir noen indikasjoner: Utstedte Olavs brev til de som har gått mer enn 100 km økte fra 384 i 2020 til 760 i 2021. Samtidig er dette fortsatt lavere enn i 2019 (1 280 Olavs brev).

Besøkende til Oslo pilegrimssenter økte fra 800 i 2020 til 1 090 i 2021, mot 1 500 besøkende i 2019. Flere bispedømmer rapporterer at antall pilegrimer økte i 2021, samtidig som det var få utenlandske

pilegrimer. Etablering av flere regionale pilegrimssentre og pilegrimsvandring som pandemivennlig ferietilbud, kan ha bidratt til økningen.

Artistens Moddis vandring i 2021 ga god reklame for tilbudet. Tunsberg bispedømme løfter frem bl.a. tiltaket «Kirkebakkestier», som er et samarbeidstiltak mellom pilegrimsleden, stolpejakten og turistforeningen. Tiltaket gjør det enklere å være pilegrim i nærmiljøet der QR-koder er plassert utenfor kirkene for å vise vei til merkede løyper. Bjørgvin bispedømme peker på at kirkens pilegrimsarbeid kan bidra til økt frivillig innsats. Prestegården på Stiklestad er utviklet i pilegrimsøyemed, og Nidaros bispedømme vil knytte dette opp mot en regional pilegrimsforening og den nye forbundsstrukturen for frivillighet Norge (Pilegrimsforbundet i Norge). Flere regionale pilegrimssentre er under etablering i samarbeid med bl.a. kommune og fylke.

Som tilbud til pilegrimer er det avgjørende med flere åpne kirker langs ledene. I 2021 var det en samlet økning på sokn med vei- og pilegrimskirker på 13 %, men med en samlet nedgang på 6 % med antall dager med vei- og pilegrimskirke. Svingningene i tallene er store mellom bispedømmene, noe som kan skyldes uklarhet knyttet til registreringen.

B.4 Kirke og samfunn

Strategisk mål: Kirken engasjerer seg i samfunnet

B.4.1 Diakoni

Resultatmål: Flere menigheter med diakonal betjening

Hanne Louise Salvesen, diakon i Eidanger, Agder og Telemark bispedømme, skriver: “Den diakonale kirke er ikke rutiner og «det vante». Den diakonale kirke lever med mennesker, deler deres utfordringer og gleder, kjenner deres tap. Medvandrere. Tenke nytt, tilpasse oss, skape nye kontaktpunkt: dette er også den diakonale kirke. Kom hva komme vil, vi går sammen. Vi kan snuble, miste fotfestet, men vi slutter ikke å bevege oss. For vi vet. Der mennesket er, der er også Gud.”

700 av 1 164 sokn i Den norske kirke har diakonal betjening. Tallet på menigheter med lokal plan for diakoni er mer eller mindre konstant. De siste to årene har antall diakonstillinger økt med 62. Nidaros bispedømme melder om synlige diakonale spor i de ulike lokalsamfunnene i 2021 på tross av krevende arbeidsforhold under pandemien: “... Friske midler fra Kirkerådet til regional styrking av diakonien i menighetene inspirerte flere menigheter til å gå i samtale med kommunen om opprettelse av diakonstilling.”

For å skape troverdighet lokalt og en tydeligere forankring av diakonens rolle i lokalsamfunnet, har flere bispedømmer valgt tydelige profiler på noen av de nyetablerte diakonstillingene, som for eksempel Tunsberg bispedømme på feltene integrering og sorgstøtte. De mener det er med på “(...)å skape en spisset og mer tydelig fagkompetanse innenfor et aktuelt, diakonalt arbeidsfelt. Denne kompetansen blir igjen etterspurt av samarbeidspartnere og andre samhandlingsaktører(...). Disse diakonstillingene (...) kan bidra konkret og kompetent inn på vegne av kirken.”

Ungdomsdiakoni handler om å hindre utenforskap blant barn og unge ved å vise omsorg og skape gode og trygge møteplasser. Selv om Ungdata 2021⁵ kan rapportere at de fleste barn og unge klarte seg bra i pandemien, melder 3-6 % av ungdommene om dårligere livskvalitet. Ca. 30 % melder at de følte seg mer ulykkelig, trist eller deprimert. En kartlegging blant kommunale tjenester, spesialisttjenester og frivillige organisasjoners lavterskeltilbud i 2021 om barn og unges psykiske helse, viser en økt tilstrømning av pasienter med alvorlige spiseforstyrrelser og selvmordstanker.

⁵ <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/11250/2767874>

Bispedømmene rapporterer at behovene har blitt større under pandemien, og mange av de nye diakonstillingene er etablert innen feltet ungdomsdiakoni. Borg bispedømme melder blant annet at kirken i Halden har fått i gang "...et «*Oppsøkende Ute team for ungdom*» i samarbeid med SLT⁶ koordinator, barnevern, skolekontakt og diakon". Tunsberg bispedømme forteller at de med tilbudet *Ung Sorg Vestfold* i regi av ungdomsdiakonen, har truffet en nisje med å tilby fagkompetanse til videregående skoler som ønsker seg det. Tiltaket bidrar til diakonalt entreprenørskap i flere bispedømmer. Blant annet har dette vekket interesse på fylkeskommunalt plan i Telemark, hvor *Ung Sorg Telemark* i ferd med å etableres med fylkeskommunale midler. På denne måten brer dette og andre diakonale konsepter seg i bispedømmene.

Det arbeides med å etablere ungdomsdiakoninettverk flere steder, blant annet i Borg bispedømme. Et annet eksempel på nettverksbygging, er diakonene på Romerike, som har gått sammen på tvers av prostier og driver lavterskeltilbudet «Tid for samtale» for hele befolkningen.

Det ble lyst ut innovasjonsmidler til bispedømmene både i 2020 og 2021, med fokus på frivillighet, bærekraftsmålene og samskaping. 1,5 millioner kroner ble delt ut til fem prosjekter i 2020 og 2,5 millioner kroner til ni prosjekter i 2021. Samskaping og samhandling er i økende grad tema i menighetene, også på visitaser og fagsamlinger med råd og ansatte. Det har gitt resultater, noe Møre og Nidaros bispedømmer er gode eksempler på. Sistnevnte rapporterer at det "(...)" har resultert i et prosjekt knyttet til åndelig omsorg på bosenter og sykehjem, og en sorggruppe for ungdom i Stjørdal kommune. I Steinkjer samarbeider kirken med kommunen om oppfølging av rusmisbrukere. I Orkdal prosti har de satt i gang et samarbeid mellom Sanitetsforeningen, Røde Kors, Frivillighetsentralen og diakoniutvalget om tiltak rettet mot innbyggerne. I Åfjord har kirken i samarbeid med kommunen, Fosen renovasjon, Fosen vekst og Flyktingetjenesten startet opp gjenbruksbutikken *Brukt å my mer*".

Også i 2021 er det arbeidet systematisk med helse og omsorg i menighetene. Antall andakter på institusjon er i ferd med å ta seg opp etter pandemien, og har økt med 30 % på landsbasis i 2021. Medlemsundersøkelsen viser at 50 % av medlemmene mener kirken er samfunnsnyttig når den arbeider for vanskeligstilte. Mennesker som sliter med rusavhengighet, ensomhet, bostedsløshet eller andre utfordringer har hatt et tøft år også i 2021. Kirkelige tilbud som kirkens feltarbeid i Asker, har vært avgjørende for å møte denne type utfordringer.

Den norske kirkes medlemsundersøkelse for 2021 viser at 81 % synes kirken er samfunnsnyttig i situasjoner hvor den støtter mennesker i sorg. Flere bispedømmer melder at behovet for samtaler, sjelesorgsamtaler og sorgarbeid er stort. Mange bispedømmer har møtt etterspørselen med formelle og uformelle tilbud om samtaler, alt fra Walk&talk til etablering av samtaletilbud på kjøpesenter. Hamar bispedømme melder at antall sjelesorgsamtaler i bispedømmet økte med 25 % i 2020, en økning som fortsatte inn i 2021 med ytterligere 13 %. Det samlede tallet på samtaler er trolig større, ettersom de registrerte sjelesorgsamtalene er med vigslet personell.

Smittevernsrestriksjonene gjorde at mange pårørende og sørgende heller ikke i 2021 kunne bearbeide sorgen på den måten de har hatt behov for. Antall sorggrupper landet over har økt med hele 29 % siden 2020. I mange bispedømmer er diakoner og prester medlemmer i kommunenes psykososiale kriseteam. Informasjonskampanjen «Derfor bør du sette av tid til sorgarbeidet» i Borg bispedømme nådde 1 million, og 9 000 klikket seg videre for å få mer informasjon. Dette er ett eksempel på kreativt arbeid med markeringen av allehelgensdag som en dag for sorg. Alle bispedømmer markerer allehelgensdag.

Fortsatt satsing på kirkens ungdomsdiakonale profil er nødvendig for å møte de økende utfordringene i psykisk helse blant barn og unge kjølvannet av pandemien, særlig barn med lettere til moderate psykiske helsebelastninger. Møre bispedømme peker på hvor avgjørende det er med rådgivere i bispedømmet som kan koordinere, kurse og stimulere menighetenes diakonale arbeid. Å øke den

---

⁶ Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak

diakonifaglige kompetansen blant ansatte og frivillige og synliggjøre kirken som samskappingsaktør i møte med kommuner og andre ideelle organisasjoner, vil være avgjørende for den videre utviklingen av kirken som sivilsamfunnsaktør. I 2021 ble det avsatt midler til stipendier til diakonimedarbeidere i Den norske kirke som ønsker å kvalifisere seg for å bli diakon. Midlene er etterspurt og bidrar til kompetanseheving lokalt.

Kirken skaper trygge rom

Samarbeidsrådet for overgrepfeltet (SRO) gjennomførte i 2021 møter for å oppdatere aktuelle saker og arbeid med en handlingsplan. VAKE, kirkelig ressurscenter mot seksuelle overgrep, ferdigstilte i 2021 en digital kurspakke for unge ledere i kirken, Positiv seksualitet (www.ressursbanken.no). Kurspakken tar for seg det teologiske grunnlaget for positiv seksualitet, og hvordan barn og ungdom utvikler seg med hensyn til seksualitet. I kurspakken finnes et utall oppgaver som unge ledere kan benytte i møte med andre ungdommer i menigheten når det gjelder kropp, følelser, tanker, grenser og seksualitet. Det er viktige ressurser inn i det kontinuerlige arbeidet med å ha gode rutiner for det forebyggende arbeidet i bispedømmene.

Inkluderende kirkeliv

Flere bispedømmer rapporterer om temaet inkluderende kirkeliv, men fortsatt ikke alle. Det er viktig for kirken å sikre mennesker med nedsatt funksjonsevne og utviklingshemming en likeverdig tilhørighet og deltakelse i lokalkirken. En inkluderende kirke mener forskjellighet beriker og at alle skal kunne delta på lik linje. I 2021 rapporterer flere bispedømmer om avlysninger både i menigheter, omsorgsboliger og institusjoner. Agder og Telemark bispedømme skriver: "Mange mennesker med ulike funksjonsnedsettelse har opplevd et tøft år. Ensomhet og isolasjon har vært hverdagen for mange. Derfor har det vært stort når en kunne samles. De fleste lokale arrangement og grupper har opplevd svært god oppslutning når det har vært mulig å samles."

Stavanger bispedømme forteller: "Menneske med utviklingshemming er spesielt utsette i forhold til tap av relasjonar og stabile kontaktpunkt. Det er gjennom å skapa trygge og stabile arenaar me når fram. Me veit at mange utviklingshemma har psykiske helseutfordringar og at arbeidet vårt motverkar dette."

Borg bispedømme deler: "Gudstjenestene søndag formiddag har vært mer åpne enn de tilrettelagte fellesskapene, og da har det vært ekstra viktig å huske på disse gruppene, noe flere menigheter har vært flinke til. De har involvert folk til ulike oppgaver i gudstjenestene, noe som har ført til at enkelte med utviklingshemming har funnet sin plass i kirkens hovedsamling når andre samlinger har vært lukket".

I flere bispedømmer er det startet nye tiltak. I Mo i Rana ble «Hver gang vi møtes» startet opp. Annen hver uke samles 30–40 mennesker med ulike funksjonsutfordringer i alderen 18–70, til måltidsfelleskap, sang og bønn i Yttern kirke. Den diakonale bemanningen i samarbeid med kommunens miljøtjeneste uttrykker stor glede for at dette har lyktes, og er i gang med å videreutvikle tilbudet.

Veien er fortsatt lang mange steder før Den norske kirke kan si at alle menigheter er inkluderende. Dette gjelder fysisk tilgjengelighet, aksept av ulikhet og tilrettelegging slik at mennesker med ulike funksjonsnedsettelse og utviklingshemninger kan delta på et likeverdig, selvstendig og fullverdig grunnlag. Den norske kirke fortsetter å minne kommunene om retten til tros- og livssynsutøvelse for mennesker som lever på institusjon.

Det arbeides med en strategi for universell utforming som er planlagt til Kirkemøtet i 2023.

B.4.2 Kirken i det flerkulturelle Norge

Resultatmål: Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge

Menighetenes årsstatistikk viser at i overkant av 200 menigheter har hatt tilbud relatert til integreringsarbeid rettet mot innvandrere i 2021, en svak nedgang på 4 % fra 2020. Nedgangen i aktivitet er særlig stor i Nord-Hålogaland (fra 7 tilbud til 2), men også Bjørgvin (fra 23 tilbud til 15) og

Hamar (fra 24 tilbud til 21) rapporterer om redusert aktivitet på feltet. I tillegg til pandemien forteller Hamar bispedømme om nedlagte asylmottak og innvandrere som flytter ut av kommunen som en årsak.

Sør-Hålogaland og Stavanger bispedømmer har flere tilbud rettet mot innvandrere det siste året. Også i Agder og Telemark, Tunsberg og Borg bispedømmer er det en svak økning i antall tiltak fra året før. Borg bispedømme utarbeidet en undersøkelse knyttet til foreldre som tar med sine barn til dåp. Denne undersøkelsen viste at det er en høyere prosentandel blant innvandrere og barn av innvandrere som ikke døper barna sine enn i den "etnisk norske" befolkningen. Dersom Den norske kirke fortsatt skal være folkekirke for et flertall av befolkningen, er det vesentlig å nå innvandrerbefolkningen.

I Tunsberg bispedømme er det ansatt to integreringsdiakoner. Resultater av dette sees. Samtidig er det "behov for en grundigere kartlegging med tanke på egen bevisstgjøring og oppfølging av kirkemøtesaken om Kristne migranter"⁷. I Oslo bispedømme kom nettverket "Fremtiden bor hos oss" i gang etter en modell fra Sverige i 2019. Nettverket består av menigheter i Den norske kirke som vil videreutvikle sin identitet som lokalkirke i møte med en flerkulturell og flerreligiøs urban kontekst. Oslo kommune hadde i 2020 mer enn 58 000 medlemmer registrert i tilskuddsberettigede kristne trossamfunn utenom Den norske kirke. Mange menigheter leier eller låner ut lokaler til migranter. Noen av kirkens ansatte har i 2021 gjennomgått Flexid-kurs som bidrar til økt krysskulturell kompetanse. Flexid kan bidra til viktig kompetanse særlig i møte med ungdommer i en flerkulturell kontekst. Det er ønskelig å videreføre og øke denne satsingen..

Det er vedtatt en treårig handlingsplan om Kristne migranter etter at dette var en Kirkemøtesak i 2020. Det er etablert en samarbeidsavtale med Det norske misjonsselskap (NMS) og Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA) som omfatter flere av punktene i handlingsplanen. Disse handler om kompetansebygging og ressursutvikling, og skal bidra til å ruste menigheter over hele landet til å løfte arbeidet med kirken i det flerkulturelle Norge.

B 4.3 Religionsdialog

Resultatmål: Arbeid med religionsdialog styrkes

Arbeid med religionsdialog knyttes ofte opp til de fem etablerte kirkelige dialogsentre og Dialogforum Østfold, i tillegg til lokale og regionale samarbeidsråd for tros- og livssynssamfunn. De fleste bispedømmene er engasjert i samarbeidsråd. En slik rådsstruktur har i stadig større grad blitt etablert over hele landet, både i byer og i regioner, og er blitt tros- og livssynsdialogens ansikt utad. Som tidligere er rapportering om dialogarbeid i mindre grad knyttet opp til lokale grupper eller sammenslutninger i menigheter eller prestier.

Fra 2020 har de fem kirkelige dialogsentrene⁸ og Dialogforum Østfold fått tilskudd fra Kirkerådet til drift. Det skrives årsrapporter fra hvert enkelt senter og en oppsummerende analyse. For 2021 fremhever analysen polarisering, «kampen» om det livssynsåpne samfunn og påfølgende vegring mot synliggjøring av tro eller livssyn i det offentlige rom og på sosiale medier, særlig blant ungdom og unge voksne.

På nasjonalt nivå spiller Den norske kirke en viktig rolle i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL). Under pandemien har samholdet mellom tros- og livssynssamfunnene, ikke minst med tanke på myndighetenes koronahåndtering, vært viktig. Kirkelige dialogsentre i bispedømmene har videreført sitt

---

⁷ VID Stavanger gjennomfører i 2022 forskning på kristne migranter, som inkluderer en spørreundersøkelse som går ut til alle ansatte i Den norske kirke.

⁸ De kirkelige dialogsentrene finnes i Oslo, Bergen, Stavanger, Drammen og Trondheim.

samarbeid med lokale STL-grupper og Mellomkirkelig råds bilaterale kontaktgrupper har møttes jevnlig, om nødvendig digitalt, under hele pandemien⁹.

Kirkemøtet vedtok i 2016¹⁰ å arbeide med Den norske kirkes relasjon til jøder og jødedom. Våren 2021 ble et faglig utvalg av 15 personer nedsatt av Mellomkirkelig råd og Bispemøtet for å arbeide med «Teologiske og praktiske perspektiver på Den norske kirkes relasjon til jødedom og jøder i dag». Utvalget skal levere sin rapport med anbefalinger til Mellomkirkelig råd og Bispemøtet høsten 2023.

B.4.4 Kommunikasjonsarbeid

Resultatmål: Kirkens digitale nærvær øker

Gjennom flere år har Den norske kirke styrket den digitale tilstedeværelsen – et arbeid som for alvor skjøt fart da pandemien slo til i mars 2020. Dette fortsatte inn i 2021, da "Digital kirke" var ett av to satsingsområder for Den norske kirke. Koronapandemien varte gjennom hele året, med tidvis svært strenge smitteverntiltak og antallsbegrensninger. En rekke menigheter og fellesråd fortsatte innovasjonen og beholdt det digitale kirketilbudet som en viktig del av sitt arbeid i 2021.

Samtidig rapporterer mange bispedømmer om en digital tretthet i året som gikk. Flere melder også om lavere satsing på området enn i 2020. Likevel har mange opprettholdt noe av det digitale kirketilbudet som oppstod i 2020, og de fleste har fortsatt med korte andakter og/eller gudstjenester. Sør-Hålogaland bispedømme understreker i sin årsrapport at til tross for den digitale trettheten, har digitale løsninger «på mange måter bidratt til å knytte bispedømmet og ansatte mer sammen, både i prostemøter, møter med Kirkevergelaget og andre møter som vanligvis krever reiser og stor grad av planlegging.»

Når man snakker om digitale gudstjenester i 2021, er det i stor grad snakk om gudstjenester sendt i sosiale medier, som Facebook og YouTube. Det er også gudstjenester i NRK TV, som i påsken, ved tiårsmarkeringen for 22. juli-terroren og i julen. Samtidig er det også flere eksempler på at formidling av kristen tro når bredt ut i andre formater og kanaler, som blant annet med podkast, på TikTok, Snapchat og gaming-nettsteder.

Enkelte menigheter har i større grad oppdaget digitale kanaler som en utvidelse av gudstjenestearbeidet. Et eksempel på dette er fra Agder og Telemark, der en menighet laget en fast podcast, «Før gudstjenesten» - en 25 minutters oppvarming til søndagens gudstjeneste.

Agder og Telemark bispedømme skriver: «Mye av fokuset rundt den digitale satsingen har vært knyttet til selve gudstjenesten. Digitale gudstjenester bør ikke undervurderes. Samlet deltakelse på digitale gudstjenester utgjør mange mennesker, og når gjerne mennesker som ellers ikke hadde kommet i Kirken.»

Borg bispedømme forteller at det digitale gudstjenestelivet har økt og mener det tyder på at arbeidet som ble nedlagt med digitale gudstjenester våren 2020 viste seg bærekraftig også i 2021. «Resultatene viser at det ikke er tvil om at kirkens digitale gudstjenestetilbud har bidratt til at kirken har vært mer synlig for flere mennesker i 2021 enn tidligere», skriver Borg i sin årsrapport, og fortsetter: «Kirkelige medarbeidere har gjennom koronatiden erfart at det digitale formatet skaper mange nye muligheter. Å være kirke på digitale flater utfordrer oss til teologisk refleksjon omkring kommunikasjon som formidling av guddommelig nærvær i menneskenes liv.»

Flere menigheter har også ønsket å satse videre, men har opplevd at ressursene ikke har strukket til. Noen steder har det å involvere frivillige vist seg å være en god løsning. Bjørgvin bispedømme skriver i sin årsrapport: «Vår vurdering er at dei kyrkjelydar som gjer dette til ein normal del av kyrkjelyden sitt liv

---

⁹ Det vises til STLs årsrapport: https://www.trooglivssyn.no/wp-content/uploads/2022/05/STLs_arsmelding_2021.pdf

¹⁰ Kirkemøtesak 15/16

ved å inkludera frivillige i strøyming, får ein gevinst både ved å opna opp for ein ny type frivillig teneste og ved å nå lenger ut i lokalsamfunnet.»

De viser til et godt eksempel fra Strusshamn på Askøy i Vesthordland prosti: «Ein har knytt til seg ei gruppe frivillige med både vaksne med relevant jobberfaring og tidlegare konfirmantar slik at ein er fleire om oppgåvene og skapar eit miljø. Dei har og laga ei mediagruppe for konfirmantar der dei er med og får opplæring i produksjonen og som kamerafolk. Strusshamn sender så og seia kvar søndag og 200-300 følgjer sendingane. Sendingane har høgt teknisk nivå, det er opptil fem kamera og dei sender direkte til Vimeo, YouTube og Facebook.»

For å kunne opprettholde og videreutvikle kommunikasjonsarbeidet i tiden som kommer peker Borg bispedømme på behovet for å styrke kompetansen på digital kommunikasjon: «Behovet for å forstå og endre seg i tråd med målgruppene vil kreve mer kapasitet og kompetanse framover, vi tror vi vil se flere fagfolk på kommunikasjon blant de ansatte i kirken framover.»

Oslo bispedømme stiller et viktig spørsmål: «Hvordan får man det digitale til å bli en naturlig del av det å være menighet?» Nettopp dette har vært et gjennomgående spørsmål i 2021. For å opprettholde et jevnt gudstjenestetilbud på nett, har Kirkerådet hentet inn gudstjenester fra menigheter over hele landet og sendt nasjonalt på Facebook og YouTube annenhver uke hele året. Menigheter og fellesråd som har hatt ønske om å vise til et digitalt tilbud, men ikke hatt kapasitet til å sende egne gudstjenester, har hatt mulighet til å dele de nasjonale sendingene.

Sendinger som gjennom hele året har fungert særlig bra nasjonalt, er gospelgudstjenester. Også konserter i forbindelse med påske, høsttakkefest, allehelgen og jul har vært populære. Enkelte korte videoer, som «Ord for natten» og julevideoen «Hellige natt 2021» har også nådd svært langt ut i sosiale medier dette året.

For å styrke opplevelsen av fellesskap gjennom skjermen, har Kirkerådet vært opptatt av å være til stede i kommentarfelt og innboks i sosiale medie-kanaler, i tillegg til å fortsette tilstedeværelsen med andre kirkelige tilbud i andre kanaler, som den digitale bønneveggen og videreutvikling av chatten på nettkirken.no.

I januar 2021 overtok Den norske kirke Nettkirken fra Sjømannskirken. Hensikten var å styrke det digitale nærværet ytterligere, særlig gjennom en økt satsing på en samtaletjeneste via chat, som utføres av prester og diakoner. Året som har gått har hovedsakelig handlet om å skape en god struktur, tydelige retningslinjer og etablere et godt og sikkert chatteverktøy som ivaretar alle krav til personvern og datasikkerhet. Løsningen ble å benytte samme verktøy som Kirkens SOS – et verktøy som gir gode muligheter for å utvikle chattetjenesten videre.

En tilgjengelig kirke

Det helhetlige arbeidet med Kirke på nett har blant annet som formål å forkorte veien til kirken slik at engasjement, kirkelige handlinger og fellesskap i Den norske kirke skal virke enkelt tilgjengelig. For å gjøre kirkelige handlinger enklere tilgjengelig er mange av nettsidene om kirkelige handlinger på kirken.no blitt fornyet. Intensjonen har vært å brukerorientere nettsidene i større grad enn før. Målgruppen for nasjonale nettsider er i hovedsak medlemmer i Den norske kirke og mulige brukere av kirkelige handlinger. De nye nettsidene har fått gode tilbakemeldinger fra brukere.

I tillegg til nettsidene er det gjennomført en rekke nasjonale kampanjer for å øke befolkningens kjennskap til og kunnskap om kirkens tilbud. De største kampanjene er gjort på dåp, rekruttering, konfirmasjon og jul, men også i anledning gjenåpning av samfunnet i september, sommerkirken, allehelgen og flere andre høytider. Materielt i disse kampanjene ble gjort tilgjengelig i Ressursbanken.no.

Den norske kirkes medlemsundersøkelse, som ble gjennomført for tredje gang i 2021, gir fortsatt et viktig og nyttig grunnlagsmateriale både for kampanjene og for annet kommunikasjonsarbeid. Dette

benyttes både nasjonalt og av mange av bispedømmene. Undersøkelsene tydeliggjør hvilke forventninger og ønsker kirkens medlemmer har og gjør det enklere å målstyre informasjon om kirkens ulike tilbud til rette mottakere.

Hvordan skal kirken nå best ut med det kristne budskapet til sine medlemmer og befolkning for øvrig? Dette spørsmålet er blitt stilt stadig oftere de siste årene, ikke minst under pandemien – da vi så hvordan det digitale kirketilbudet nådde frem til mennesker som til vanlig ikke bruker kirken så ofte. Spørsmål om etikk, personvern og flere ulike dilemma knyttet til Facebook og andre sosiale medier som hoveddistribusjonskanaler for kirkens innhold ble også sterkere. I 2021 startet derfor Den norske kirke for alvor å vurdere andre alternativ for både produksjon og distribusjon av kirkens digitale innhold.

Det er arbeidet med å se på ulike løsninger for å sikre at kirkens digitale innhold er enkelt å finne. Dette har inkludert arbeid med målgruppestyring og å øke kunnskap om hvilke kanaler som fungerer best for ulike aldersgrupper.

Mange medlemmer, både de som bruker kirken ofte og de som er der sjeldnere, ønsker å øke sin kunnskap om kristne fortellinger. Mange har et sterkt forhold til sin lokale kirke. I arbeidet med å synliggjøre kirkens tilbud, er «Skjer i kirken» viktig. Dette er en arrangementsportal som viser hva som skjer i kirken «nær deg» og som ble lansert sommeren 2020. Menigheter i hele landet publiserer sine arrangement og aktiviteter på Skjer i kirken, slik at interesserte lett kan finne frem til dem.

«Skjer i kirken» er fortsatt under utvikling, og i 2021 er det arbeidet med å gjøre portalen så brukervennlig som mulig, både for menigheter og publikum. Det er likevel fortsatt mange arrangementer som ikke deles på «Skjer i kirken», så å øke kjennskapen til dette verktøyet blir viktig fremover.

I 2021 ble arbeidet med nettsider for kirkelige gravplassmyndigheter igangsatt. Frem til nå har hver gravplassmyndighet stått for egne sider, noe som gir mye dobbeltarbeid, og som gjør det vanskelig for brukere å finne riktig informasjon. Sidene vil være klare til å tas i bruk i løpet av våren 2022.

Noen av årets mest besøkte sider på kirken.no i 2021 var «Dåp» og «Konfirmasjon», men også sidene «Smittevernveileder» og «Info til medarbeidere» oppnådde høye besøkstall. Selv om den nasjonale kirken.no-siden først og fremst skal være rettet mot medlemmer, måtte koronainfo legges på kirken.no for å sikre å nå bredt ut med viktig informasjon til alle medarbeidere.

Pandemien satte arbeidet med å forbedre kirkens kanaler for internkommunikasjon på vent. På slutten av 2021 ble arbeidet satt i gang igjen, først og fremst ved å se på sammenhengen mellom kirken.no, ressursbanken.no og kirkens intranett Kirkebakken. Målet er å utvide Ressursbanken – både innholdsmessig og funksjonelt – slik at mest mulig av ressursdokumenter av ulik karakter kan ligge åpent for ulike medarbeidere.

Pandemien viste også et behov for å styrke internkommunikasjonen i hele trossamfunnet, og dette arbeidet er blitt videreutviklet i 2021. I april gikk nyhetsbrevet «Nytt fra Kirkebakken» over til å bli et ukentlig nyhetsbrev, i et mer brukervennlig oppsett med mer tekst og bilder. Nyhetsbrevet inneholder faglig påfyll, inspirasjon og lenker til å lese mer. Nyhetsbrevet har en bred målgruppe, og nyansatte må selv melde seg på eller få det videresendt av en kollega. I mange bispedømmer er det også satt i gang egne, regionale nyhetsbrev, som er med på å styrke internkommunikasjonen i hele trossamfunnet.

Et annet tiltak for hele trossamfunnet er månedlige, digitale allmøter. Disse gjør det mulig å gi alle ansatte den samme informasjonen på samme tid. For eksempel ble de nasjonale resultatene fra medarbeiderundersøkelsen presentert slik. Allmøtene varer en halv time, blir tolket til tegnspråk og kan sees i opptak. Avspillingstallene tyder på at staber ser allmøtet sammen.

B.4.5 Kirken i det offentlige rom

Resultatmål: Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom

Presse og media

2021 har hatt et bredt spekter av saker knyttet til krisehåndtering på Gjerdrum, Kongsberg og Lofoten, pandemihåndtering, utsettelse av kirkelige handlinger og biskopenes uttalelse om kollegafelleskap. Ifølge et bredt mediesøk fra Infomedia var det 2 427 treff på Den norske kirke kombinert med navnet på en i kirkens ledelse. Dette er en liten nedgang fra 2020.

Arbeidet har i stor grad vært knyttet til å betjene medias interesser. Proaktivt har det særlig vært fokusert på å løfte eksempler på lokalkirkens arbeid og tjeneste for lokalsamfunnet. Stavanger bispedømme beskriver betydningen av dette i sin årsrapport: «Viss kyrkja for det meste kjem på banen i media når det handlar om konfliktstoff eller tema mange oppfattar som smale, klarer me ikkje normalisera tru og religion eller gje eit oppdatert bilete av kva kyrkja er. Me treng fleire kristne stemmer som set ord på kva som er viktig for folk, anten dei kjem frå kyrkja eller andre stader.»

I tillegg er det arrangert flere frokostmøter for å reise ulike debatter. Blant disse var lanseringen av en juridisk utredning fra advokatfirmaet Wiersholm som vurderte smitteverntiltakene opp mot religionsfriheten. Dette skapte mye oppmerksomhet.

Samfunnskontakt

I 2021 ble arbeidet med samfunnskontakt forsterket. Bakgrunnen for dette er at skillet mellom stat og kirke krever en nyorientering av hvordan kirken arbeider for å påvirke politikk og rammebetingelser.

Det er blitt spilt inn momenter til partienes stortingsvalgprogrammer, samt arbeid for å påvirke regler knyttet til smittevernarbeidet. Det ble også igangsatt et opplæringsprogram for biskoper og stiftsdirektører som vil fortsette i 2022.

Bjergvin bispedømme beskriver dette i sin årsrapport: "Det å synleggjere kyrkja som ressurs i lokalsamfunn, i det offentlege Norge, og for den enkelte, krev systematisk arbeid med kommunikasjon. Det er stor forskjell på små lokalsamfunn og dei større byane, men det er viktig å være medviten om det samfunnet ein er del av og ikkje berre av indre-kyrkjelege saker. Samspel mellom nasjonalt nivå, bispedømenivå og lokalkyrkja er her viktig. Mykje bra skjer på kommunikasjonsfeltet nasjonalt, som er til stor hjelp på dette området."

Arrangement

I 2021 deltok Den norske kirke på Olavsfest i Trondheim og Arendalsuka. Begge arrangementene ble gjennomført i tett samarbeid mellom Kirkerådet og henholdsvis Nidaros og Agder og Telemark bispedømmer, fellesråd og lokale menigheter. Arrangementene var preget av pandemien, men ikke i større grad enn at de lot seg gjennomføre med økt avstand og smitteverntiltak. Olavsfest hadde temaet Nåde, og Den norske kirke holdt sine arrangementer i Kirkehagen, i tillegg til flere gudstjenester. Til tross for at langt færre hadde funnet veien til Olavsfest, var kirkens arrangementer godt besøkt.

Arendalsuka var preget av stortingsvalgkampen. Det største arrangementet var "Biskopen møter oljefondsjeften" der nytilsatt oljefondsjeff Nicolai Tangen møtte preses Olav Fykse Tveit til en samtale om Gud og mammon i Trefoldighetskirken.

B.4.6 Samarbeid mellom kirke, barnehage og skole

Resultatmål: Samarbeidet kirke-skole styrkes

Da ny runde med nedstenging kom 13. desember 2021, fikk det store konsekvenser for skolegudstjenestene, fordi de aller fleste skolegudstjenester finner sted siste uka før juleferien. Det førte til 50 % færre skolegudstjenester sammenlignet med 2020. Bispedømmene rapporterer unisont om at gudstjenestene ble avlyst med kort frist. I tillegg har det mange steder vært nærmest umulig å gjennomføre gudstjenester året igjennom på grunn av rødt og gult nivå i skolene. Samtidig finnes det lyspunkter. Gudstjenester for barnehager, som ofte gjennomføres før skolegudstjenestene, økte og

hadde 37 % flere deltakere enn i 2020. For denne gruppen økte også besøk i kirke utenom gudstjenesten med 30 %.

Til tross for krevende rammer for samarbeid mellom kirke og skole/barnehage meldes det om gode muligheter. I Elverum ble det planlagt skolegudstjenester før jul for alle skolene i kommunen, og det var første gang på veldig mange år at alle ønsket å gjennomføre dette. Samtidig er kirkens samarbeid med skole og barnehage ofte personavhengig. Et godt samarbeid mellom kirke og skole/barnehage er basert på relasjoner samt et større mangfold blant elevene, og utfordrer kirken til å levere gode og relevante opplegg i samarbeidet. Det er viktig å kjenne til skolens planverk. Flere bispedømmer har arbeidet godt med dette gjennom fagdager eller annen faglig fordypning, særlig rettet inn mot de nye læreplanene som kom i 2020. Tunsberg bispedømme poengterer i sin rapport: «Kirken lokalt må være på tilbudssiden og vise til hva vi kan bidra med inn i skolens kompetanseplan. Kirken kan støtte skolen i både å utforske ulike arbeidsmetoder, og å legge til rette for undring og refleksjon rundt eksistensielle spørsmål, kunst, musikk, lokalhistorie etc. Barnehage- og skolegudstjenester vil fortsatt være en god og viktig arena for barn og unge for å *møte representanter og utøvelse av levd tro*, slik det løftes frem i læreplanen».

Pandemien har samtidig ikke bare redusert aktiviteter, men også økt innovasjonen. Blant nye tiltak er sporløyper og digitale sendinger, og flere er interessert i pilegrimsvandring. Det er grunn til å tro at en større variasjon i metode er med på å gjøre Den norske kirke til en mer attraktiv samarbeidspartner for skolen. I Borg bispedømme arbeides det blant annet med et tverr-religiøst undervisningsopplegg inn mot KRLE-faget som ferdigstilles i 2022 i samarbeid med dialogforum, Håpets katedral og IKO. Fra utgangen av 2021 tilbyr også Den norske kirke en egen lærerversjon av opplegget «Sier vi» som lærere kan bestille gratis fra www.subjectaid.no. På dette nettstedet har det til nå vært svært få ressurser innen religion og kristendom. Dette vil være et viktig sted for Den norske kirke å tilby relevante opplegg og informasjon fremover.

B.4.7 Menneskeverd, fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket

Resultatmål: Kirken fremmer menneskeverd, fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket

Arbeid blant flyktninger og asylsøkere

Asylankomstene i 2021 gikk litt opp fra året før, men antallet var fortsatt lavt. Mellomkirkelig råd vedtok i 2021 et dokument om Den norske kirkes arbeid med migrasjon, asylpolitikk og solidaritet med mennesker på flukt. Ressursdokumentet skal hjelpe lokalmenigheter og andre i møte med asylsøkere og flyktninger, og gir et teologisk grunnlag for kirkens ansvar for mennesker på flukt. Dokumentet redegjør også for prinsipper og prioriteringer for kirkens arbeid med asylpolitikk og migrasjon.

Vern om skaperverket

Ved utgangen av 2021 var det registrert 410 grønne menigheter i Den norske kirke, 13 flere enn 2020. Lokalt er ordningen fortsatt et viktig verktøy for å konkretisere engasjement for vern om skaperverket. Det er samtidig behov for å revidere arbeidet på dette feltet. Som del av samarbeidsavtalen med KIFO, skal de gjennomføre kvalitativ forskning knyttet til grønne menigheter. Dette vil legge grunnlag for en videre revisjon.

Engasjement og aktiviteter knyttet til klima og miljø varierer sterkt mellom bispedømmene. Oslo bispedømme har både en ansvarlig rådgiver, egen seniorvolontør, ressursgruppe for arbeidet og prostikontakter. Det arrangeres årlige inspirasjonssamlinger i bispegården. Borg bispedømme trekker særlig frem innvielsen av Håpets katedral på verdens miljøverndag 5. juni. Representanter for kongehuset, regjeringen, FN Miljø og ulike kirker og religioner var til stede. Prosjektet fokuserer særlig på bærekraftsmål 14 om å bevare livet i havet, og kampen mot plast.

Nasjonalt arbeides det med vern om skaperverket på en rekke måter. I 2021 bidro Den norske kirke til interreligiøst klima- og miljøengasjement knyttet blant annet til forberedelsen til FNs miljøforsamling i 2022 (UNEA5), FNs klimatoppmøte (COP26) og *Interfaith Rainforest Initiative*. Som del av Den norske kirkes felles redskap for miljøledelse ble Kirkerådets sekretariat i januar resertifisert som hovedkontor. Kirkerådet har i løpet av året veiledet flere bispedømmekontorer og kirkelige fellesråd i arbeidet med sertifisering og resertifisering. Godt innarbeidede rutiner for miljøledelse har satt fokus på miljø og klima i anskaffelsesprosesser når det gjelder IT-tjenester og reisebyråttjenester. Ungdommens kirkemøte på Gjøvik i oktober behandlet miljø og klima under tittelen *Sorg, sinne, handling og håp*, og ga viktige innspill til Kirkemøtet som ble avholdt i Trondheim en måned senere. Den norske kirkes Ungdomsutvalg vil følge dette opp også i 2022.

Kirkemøtet behandlet i 2021 saken *Mer himmel på en truet jord* (KM/15/21). Vedtaket var på 27 punkter under fire overskrifter: 1) teologisk bevissthet, 2) kirkens egne utslipp og miljøbelastning, 3) kirkens stemme i det offentlige rom og 4) veiledning av enkeltpersoner. Det som tydeligst skiller dette vedtaket fra tidligere vedtak i Kirkemøtet, er arbeid med kirkens egne utslipp, for å bidra konkret til bærekraftsmål 13 om å stoppe klimaendringene. Blant annet vedtok Kirkemøtet at utslipp fra reisevirksomhet skal reduseres med 60 % innen 2030. Dette vil kreve en omfattende omlegging og redusert bruk av flyreiser. Over 60 % av utslippene i trossamfunnet kommer fra kirkebyggene. Som oppfølging av saken arbeides det for ordninger som kan bidra til at utslipp fra kirkebygg reduseres. Kirkemøtet vedtok også at det skulle utarbeides en grønn arbeidsgiverpolitikk. Arbeidet er gjennomført i et partssammensatt utvalg og følges opp med tiltak. Det er utarbeidet en handlingsplan for de kommende tre årene. Handlingsplanen (KR 09/22) inneholder i alt 36 tiltak. I tillegg vil hvert bispedømme utarbeide egne handlingsplaner.

Misjon

Både VIDs evaluering av *Samarbeid menighet og misjon* (SMM) og koronakrisen har ført til endringer i Samarbeidet om menighet og misjon (SMM). I løpet av 2021 overtok Den norske kirke finansieringsansvaret for stillinger i Kirkerådet og på bispedømmekontorene knyttet til arbeidet. Prosessen med fornyelse av regionale SMM-avtaler kom i gang i bispedømmene i 2021 og blir fulgt opp i 2022.

Innsamlingsaksjonen *Sammen som kirke i hele verden*, som ble initiert av Agder og Telemark bispedømme i 2020 for å støtte søsterkirker som led under pandemien, ble gjennomført også i 2021. Over 180 menigheter deltok og i underkant av to millioner kroner ble samlet inn gjennom lokalmenighetens egne digitale aksjoner.

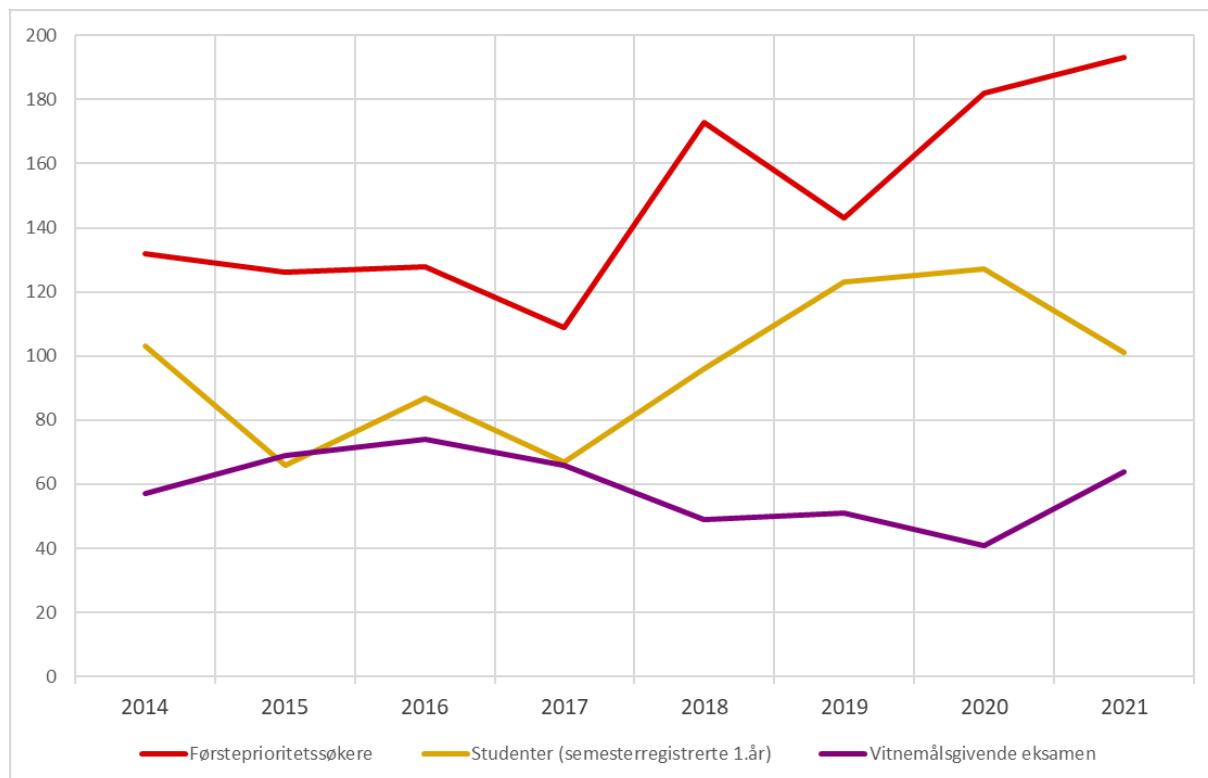
Kirkemøtet 2021 behandlet saken *Den norske kirkes globale oppdrag*. Saken var forberedt av Mellomkirkelig råd i godt samvirke med misjonsorganisasjonene og Kirkens Nødhjelp. Kirkemøtet bekreftet Den norske kirkes tilhørighet til det verdensvide kristne fellesskapet og ga retning til prioritering av samarbeidspartnere og relevante tema. Kirkemøtets vedtak følges opp i en treårig handlingsplan.

B.5 Rekruttering og frivillighet

Strategisk mål: Flere finner sin plass i kirkelig arbeid

Avlyst ledertrening og ungdomsarbeid under korona har høyst sannsynlig virket negativt inn på rekruttering til kirkelig utdanning. Derfor ble det i 2021 utlyst og tildelt tilskudd for å få i gang dette i lokalkirken etter gjenåpningen. Søker tall til kirkefaglige utdanninger viser likevel at antall søkere samlet går noe opp (183 i 2020, 192 i 2021). Antall semesterregistrerte studenter til de samme studiene går noe ned (127 i 2020, 101 i 2021). Det er gledelig å se at antall studenter som avlegger vitnemålsgivende eksamen går tydelig opp for første gang på mange år (41 i 2020, 64 i 2021). Utviklingen er tilsvarende for profesjonsstudiet i teologi.

Figur 9: Samlede søker- og vitnemålstall for kirkefag

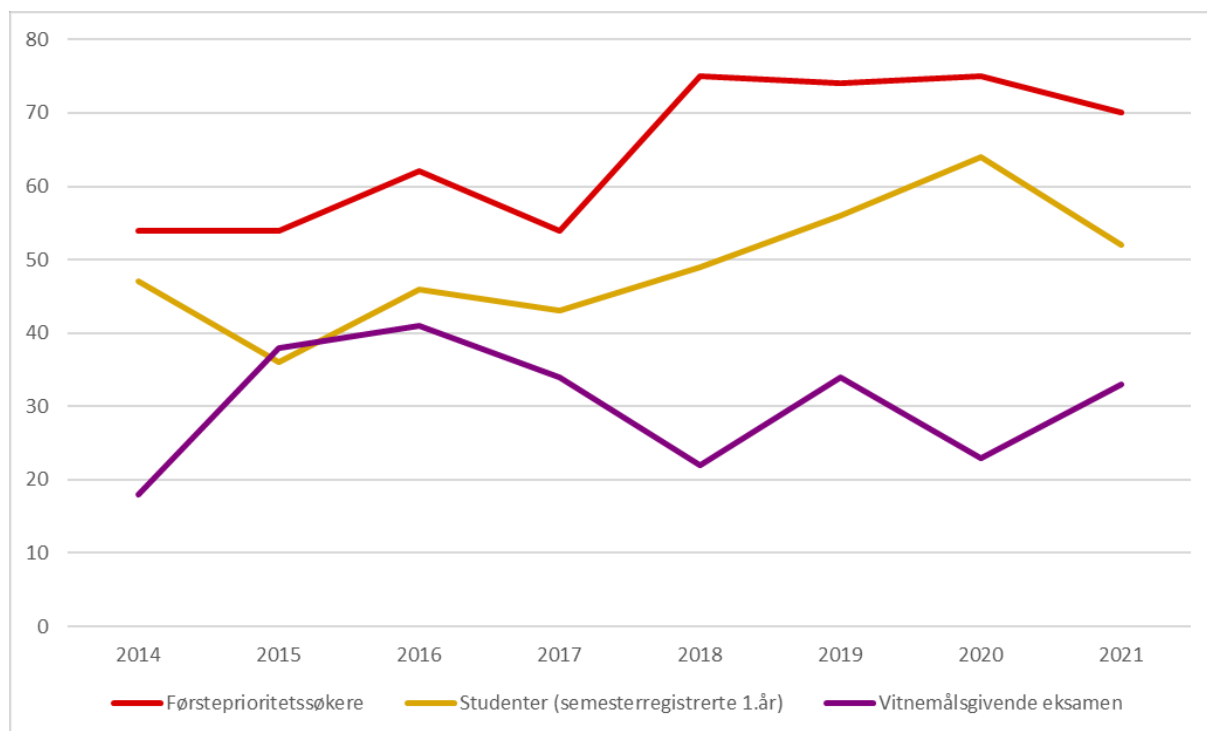

Kilde: Utdanningsinstitusjonene.

Økningen i antall uteksaminerte kan være et tegn på bedring i rekrutterings- og bemanningssituasjonen. På grunn av lange studier kommer resultater på dette punktet først flere år etter at kandidater er rekruttert til studier.

Nettopp langsiktig satsing er et viktig stikkord for rekrutteringsarbeidet i 2021. Kirkemøtet vedtok en rekrutteringsstrategi for Den norske kirke i november 2021, med en rekke ulike tiltak i samarbeid med flere ulike aktører. På mange av områdene er arbeidet allerede i gang, og det ble i 2021 arbeidet mer systematisk og helhetlig med rekruttering enn noen gang før. For eksempel deltok alle bispedømmere på de regionale utdanningsmessene for ungdom i videregående skole, som også dette året var digitale. En jobb i kirken-kampanje på nett og sosiale medier nådde våren 2021 om lag halvparten av alle unge i Norge mellom 18 og 25 år. Det ble lyst ut midler til å stimulere både menigheter og barne- og ungdomsorganisasjoner til økt bruk av bestepraksisene innenfor rekruttering til kirkelig tjeneste blant unge. Arbeidsgivere i kirken er gjennomgående svært bevisste på rekrutteringsarbeid.

Figur 10: Søker- og vitnemålstall for profesjonsstudiet i teologi

Kilde: Utdanningsinstitusjonene.

Flere kirkelige fellesråd har positiv erfaring med å ta inn lærlinger. Lærlingplass i lokalkirken gir anledning til å bli kjent med kirkens arbeid og kunne vurdere Den norske kirke som arbeidsplass. I 2022 vil Kirkerådet gjennomføre lærlingeløftet, en utlysning og tildeling av tilskudd til kirkelige fellesråd som ønsker å teste ut å tilby lærlingplass. Dette kan legge grunnlag for økt bruk av denne arbeidsmåten i Den norske kirke, og for styrket rekruttering.

B.5.1 Vigslinger

Resultatmål: Rekrutteringen til vigslende stillinger styrkes

Tabell 9: Antall vigslinger

	2019	2020	2021
Prestetjeneste	47	30	50
Kateket/kantor/diakon	27	38	19
Totalt	74	68	69

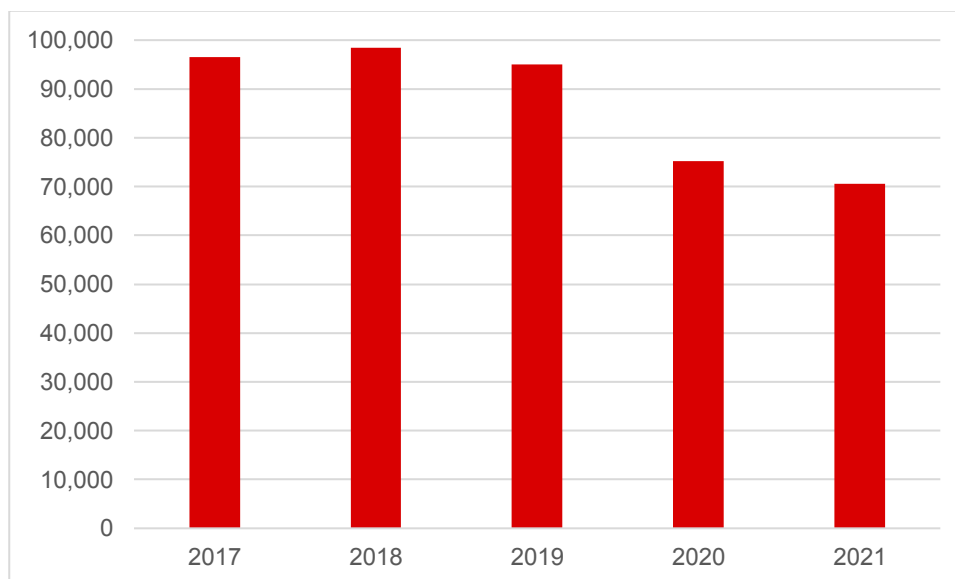
Kilde: Bispedømmene.

69 personer ble vigslet til tjeneste i løpet av 2021, mot 68 året før. Særlig antallet vigslet til prestedtjeneste er stort i 2021, men var tilsvarende lavt i 2020. Antallet er på nivå med 2019. Antallet for vigslede stillinger som kateket, kantor og diakon er lavt i 2021 med 19 stillinger, mot 38 i 2020 og 27 i 2019. Bispedømmene Oslo og Tunsberg hadde flest vigslinger.

B.5.2 Frivillige medarbeidere

Resultatmål: Flere engasjeres til frivillig tjeneste i kirken

Figur 11: Totalt antall frivillige

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall for 2021 er foreløpige.

Nedgangen i antall frivillige totalt har fortsatt i 2021 og er ned 7 % fra 2020. Det er størst reduksjon i antall frivillige i ungdomsarbeidet og i gudstjenesteplanlegging og -gjennomføring. Dette henger naturlig sammen med smitteverntiltak. Nidaros bispedømme skriver: «Frivillige har kjent på redsel for å gjøre noe feil og at smitte skal oppstå. Flere menigheter forteller at det er krevende å skaffe frivillige medarbeidere, selv til overkommelige og tidsavgrensede oppgaver».

Det har vært en mindre nedgang innen kunst- og kulturfeltet. Nedgangen på 43 % på kulturfrivillighet i 2020 holdt seg på samme nivå i 2021. De regionale forskjellene er fremdeles store. Oslo bispedømme hadde en nedgang på 24 %, mens Borg bispedømme noterte en oppgang på 52 % etter en sterk nedgang i 2020. Nidaros bispedømme forteller om en egen ressursgruppe som jobber med frivillighet og har stor tro på at det er mulig å rekruttere nye frivillige i konsertpublikummet.

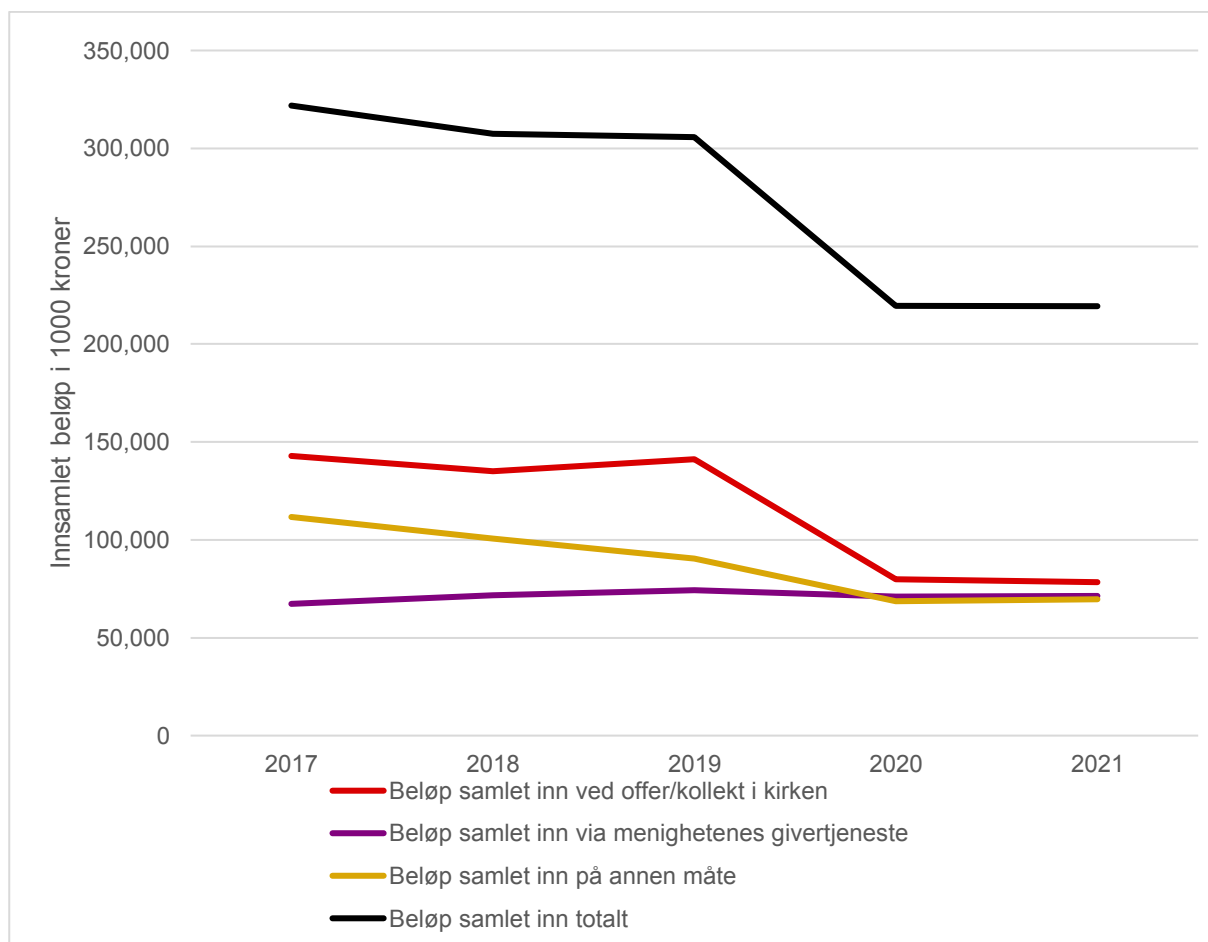
Bjørgvin bispedømme har lansert sitt nye og reviderte hefte om frivillig arbeid «Våge, tru og bevege – om frivillig teneste i kyrkjelyden». Med dette vil bispedømmet lære opp ansatte og frivillige for å intensivere arbeidet med rekruttering og oppfølging av frivillige i bispedømmet. I Oslo Bispedømme har flere ansatte tatt etterutdanning i frivillighetsledelse ved VID. Dette gir et godt grunnlag for å forbedre arbeidet med frivillighet i Frivillighetens år 2022. I 2020 vedtok Kirkemøtet en egen strategi for frivillighet som er fulgt opp med en treårig handlingsplan i 2021. Handlingsplanen inneholder satsing på økt tilgang på ressurser for å rekruttere og følge opp frivillige, samt forskning om ledelse, kultur og organisering som stimulerer til frivillighet.

Flere av prostene i Oslo bispedømme «påpeker betydningen av lokal frivillighetskoordinator, enten som egne stillinger eller del av stilling for å ivareta og organisere det frivillige arbeidet. Det er behov for frivillige, men det er like mye behov for åpne og gode fellesskap som åpner nye veier for menneskers engasjement.»

I satsingen på frivillighet er også givertjenesten inkludert som en del av den frivillige tjenesten. I 2021 er den totale inntekten til menighetene fra 2020 opprettholdt (nesten 220 millioner kroner), selv om inntekten fortsatt ligger 28 % lavere enn i 2019. Det er særlig kirkeofringer som har gått ned i innsamlet

beløp fra 2019 på 44 %. Det er en ubetydelig nedgang fra 2020 til 2021. Av kirkeofringene går om lag 46 % til menighetens eget arbeid, resten til eksterne organisasjoner.

Figur 12: Oftringer og innsamlinger

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall for 2021 er foreløpige.

B.5.3 Ungdomsarbeid

Resultatmål: Tilbud for barn og unge i menighetene styrkes

Unge har vært rammet hardt av nedstenginger og mindre fritidsaktiviteter i 2021, og dette har også påvirket kirkens ungdomsarbeid. Den største forskjellen er knyttet til muligheten for å delta i fritidsaktiviteter sammenlignet med tidligere år. I Ungdata-undersøkelsen¹¹ oppgir halvparten av ungdommene at de har deltatt på færre fritidsaktiviteter, og størst nedgang er det i fritidsklubber. Det er også en nedgang på 3 prosentpoeng på medlemskap i en forening, klubb eller lag.

I 2021 ble det rapportert om 1 366 tiltak i menighetene for aldersgruppen 13-18 år med til sammen 15 385 deltakere, en nedgang på 5 prosentpoeng. I planverktøyet for trosopplæring ble det også rapportert om 511 øvrige tiltak for ungdommer i alderen 15-18 år, som er nesten 7 prosentpoeng lavere enn i 2020. Nedgangen må ses i sammenheng med mange smittevernstiltak. Særlig rødt nivå i videregående skole og delvis ungdomstrinnet gjorde at flere aktiviteter og arrangement ikke kunne gjennomføres utenfor skolens klassekohort. I denne situasjonen har menigheter strukket seg langt for å opprettholde en viss kontinuitet, noe som er sentralt i ungdomsarbeid. Mange menigheter er optimistiske på å starte opp med ungdomsrelaterte tilbud igjen.

¹¹ <https://hdl.handle.net/11250/2767874>

Plattformen Kirkens Unge¹² kom høsten 2019 og etter to år med pandemi, må det fortsatt jobbes med å gjøre den kjent i hele trossamfunnet. De kristne barne- og ungdomsorganisasjonene er viktig for å få et levende og bærekraftig ungdomsarbeid i Den norske kirke. I Stavanger bispedømme har flere menigheter gått sammen med NMSU i nettverket "Follow me", som støtter ungdomsarbeid og ungdomsledere med møtepunkt på tvers av sokn. Det er også inngått samarbeidsavtaler mellom ulike organisasjoner og bispedømmer.

For aldersgruppen 18-30 år er det registrert en økning i antall enkelttiltak på 27 % fra 2020. Dermed er antall tiltak tilbake omtrent på nivå med 2019. Det er verdt å merke seg at kontinuerlige tiltak har økt med 22 % siden 2020. Lederkurs har hatt en liten økning på 3 %. En av forklaringene på dette kan være slik Bjørgvin skriver: "Leiartreninga i St. Jakob er knytt mykje meir til frivillige vertskapsgrupper. Det er over 110 frivillige fordelt på 10 grupper. Det er mykje god leiartrening i desse, men vert altså ikkje talde som "leiarkurs"". De bispedømmene som har særlig satsing og strategisk arbeid med ungdom og unge voksne har størst positivt utslag i statistikken. Eksempler på slik satsing er Ukirke i Stavanger, St Jakob i Bergen, Ukirke i Trondheim og MER i Iladalen i Oslo. Ofte er dette i samarbeid med noen av de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene. Flere andre bispedømmer er også i gang med slik satsing. Disse miljøene inspirerer hverandre, og fra nasjonalt hold legges det til rette for nettverkssamlinger.

Den norske kirkes gratis sjelesorg- og samtaletilbud er særlig viktig å gjøre kjent for ungdom og unge voksne. Nettsiden www.kirken.no/ung ble etablert i 2021 med informasjon om blant annet ulike typer samtaletilbud, arrangementer, kirkelige handlinger og om å være frivillig. VENTIL er et samtaletilbud for unge voksne som ble utviklet ved Institutt for sjelesorg ved Modum Bad og siden 2020 er eid og drevet av Oslo bispedømme. I samarbeid med bispedømmet har Kirkerådet i 2021 initiert å prøve ut modellen flere steder i landet. Andre samtaletilbud for unge som etableres rundt om i landet er 13-20 og Ung sorg. En fersk kompetanseundersøkelse for ansatte innen kirkelig undervisning viser størst behov for økt kompetanse på samtale og sjelesorg i møte med barn og ungdom. Det er blitt gitt støtte til et forskningsprosjekt ved MF vitenskapelig høyskole om sjelesorg med ungdom, som ble formidlet i Kirkerådets webinarserie høsten 2021. Slike webinarer får høy deltakelse og legger dermed til rette for å bygge kompetanse lokalt.

Forsvarets tros- og livsynskorps (tidligere Feltprestkorps) og studentprestene møter en betydelig andel unge voksne i sin tjeneste. De har en særlig viktig funksjon i møte med unge voksne knyttet til samtaler, gudstjenester og tilbud som sosiale møtesteder. Studentene var en særlig sårbar gruppe i 2021 med begrensninger i fysisk undervisning i år to av pandemien. Ledende studentprest i Oslo forteller at samtale og nærvær har vært høyt prioritert, og har dette fremtidsperspektivet på tjenesten: "Det er større åpenhet for religiøsitet og mindre «blyghet» med tanke på å snakke om religion enn tidligere generasjoner. Prestene er ønskede samtalepartnere også av folk som ikke er medlemmer av noe tros- eller livssynssamfunn." Domprosten i Trondheim forteller at det har vært en krevende prosess knyttet til studentprestetjenestens plass på NTNU: "Som største aktør innenfor tros- og livssynssektoren har kirken en pilot-funksjon for å sikre rom og arena for all tros- og livssynspraksis...(og) holde fram at vi i Norge skal legge til rette for det livssyns åpne samfunn, ikke det livssynsnøytrale." Flere spesialprester har opp gjennom årene etterlyst en tydeligere nasjonal oppfølging av deres felt. Det forberedes derfor en sak om Den norske kirkes tjeneste på samfunnsinstitusjoner til Kirkemøtet 2023.

---

¹² Kirkens Unge er en strategisk plattform for forpliktende samhandling om Den norske kirkes barne- og ungdomsarbeid, mellom kirken og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner

Ungdomsdemokratiet

Pandemien rammet også ungdomsdemokratiet i Den norske kirke i 2021; Tre bispedømmer fikk ikke gjennomført ungdomsting på grunn av nedstenginger, og de øvrige måtte endre eller flytte tidspunkt for å gjennomføre.

Ungdommens kirkemøte ble gjennomført i Hamar bispedømme med fokussaken "Influencer-teologi". Det var også en storstilt feiring av ungdomsdemokratiet og at UKM har vært gjennomført i 20 år. Kirkerådets ungdomsutvalg byttet i 2021 navn til Den norske kirkes ungdomsutvalg (DnkU). Medlemmene er valgt inn fra syv ulike bispedømmer, samt fra en organisasjon. DnkU avholdt åtte møter, og hadde elleve møtedager, samt inviterte alle ungdomsrådene til et digitalt treff i juni. Fremover er det særlig viktig å ha blick på ungdomsdemokratiets plass i ny kirkelig organisering.

B.6 Bemanning i rettssubjektet Den norske kirke

Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret folkekirke

I tilskuddsbrevet til Den norske kirke for 2021 sier Barne- og familiedepartementet at det «skal også gis en redegjørelse for hvordan personressurser nyttes, bl.a. ved angivelse av årsverksomfang for administrative stillinger og prestestillinger for den enkelte enhet (..) og for rettssubjektet samlet.»

Tabell 10: Antall årsverk i rettssubjektet Den norske kirke

	Totalt	Prester inkl. biskop			Bispedømmekontor og Kirkerådet			Andre årsverk
		Årsverk 31.12.21	Andel av total	Endring fra 01.01.21	Årsverk 31.12.21	Andel av total	Endring fra 01.01.21	
Oslo u. Døveprostitet	168,5	149,8	89 %	3,4	15,0	9 %	0,0	3,7
Døveprostitet	20,5	12,0	59 %	0,0	0,0	0 %	0,0	8,5
Oslo m. døveprostitet	189,0	161,8	86 %	3,4	15,0	8 %	0,0	12,2
Borg	155,9	144,5	93 %	2,4	11,4	7 %	-0,2	0,0
Hamar	127,6	115,8	91 %	-1,0	10,8	8 %	-1,0	1,0
Tunsberg	132,5	120,5	91 %	1,5	12,0	9 %	0,4	0,0
Agder og Telemark	147,5	132,8	90 %	-0,4	14,7	10 %	0,2	0,0
Stavanger	120,5	106,2	88 %	6,3	14,3	12 %	0,0	0,0
Bjergvin	188,5	171,0	91 %	-0,7	14,0	7 %	-0,9	3,5
Møre	88,9	76,5	86 %	5,5	12,4	14 %	0,8	0,0
Nidaros	136,2	124,1	91 %	0,0	12,1	9 %	0,0	0,0
Sør-Hålogaland	101,7	90,1	89 %	1,9	11,6	11 %	0,0	0,0
Nord-Hålogaland	107,5	91,0	85 %	0,0	12,1	11 %	-0,3	4,4
Kirkerådet	110,8	0,0	0 %	0,0	110,8	100 %	6,5	0,0
Totalt	1 606,5	1 334,3	83 %	18,8	251,1	16 %	5,6	21,1

Kilde: Bispedømmerådene og Kirkerådet. Andre årsverk inkluderer: Protesaksbehandlere med bispedømmet som arbeidsgiver, kirketolker, ansatte i Døveprostitet (ikke prester), andre stillinger enn prest i Sørsamisk menighet og Svalbard kirke og konsulent hos studentpresttjenesten.

Totalt var det 1 606,5 (1 584) faste (budsjetterte) årsverk tilsatt i rettssubjektet Den norske kirke pr 31.12.2021. Tall for 2020 i parentes. 1 334,3 (1 315) av disse tilhører presteskaper, 251,1 (247) er tilsatt ved bispedømmekontorene og Kirkerådet og 21,1 (22,4) er andre ansatte.

Tabell 11: Antall årsverk i faglige og administrative stillinger rettssubjektet Den norske kirke

Bispedømme	Totalt	Ledelse	Kirkefagsjef/ teologisk rådgiver	Trosopplæring/ undervisning	Diakoni og integrering	Kultur	Kommuni- kasjon	Pilegrim	Dialog	Samisk	Personal	Valg	Arkiv, resepsjon, sekretær for biskop/stiftsdirektør
Agder og Telemark	14,7	1,0	2,8	1,8	1,8	1,3	1,0	0,2			3,8	0,5	0,5
Bjergvin	14,0	1,0	1,0	2,0	1,0	0,5	0,5	0,5			6,0	1,0	0,5
Borg	11,4	1,0	1,8	1,0	1,0	0,8	1,0				3,8		1,0
Hamar	10,8	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,8	0,5			2,5		2,0
Møre	12,4	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,4	1,0		3,0	1,0	1,0
Nidaros	12,1	1,0	1,0	2,0	1,0		1,0		1,0		3,5		1,6
Nord-Hålogaland	12,1	1,0	2,5	1,0	1,5	1,0	0,0			1,0	3,0		1,1
Oslo	15,0	1,0	2,0	2,0	1,1	0,9	1,0	0,1	0,5	0,1	3,5	0,1	2,7
Stavanger	14,3	1,0	1,0	2,0	2,8	1,0	1,0		1,0		3,0		1,5
Sør-Hålogaland	11,6	1,0	1,4	1,0	0,9	0,9	1,0	0,2	0,1	0,2	2,6	0,1	2,2
Tunsberg	12,0	1,0	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0				3,6		1,4
Totalt	140,3	11,0	17,5	15,8	14,1	9,4	9,3	1,9	3,6	1,3	38,3	2,7	15,5

Kilde: Bispedømmene. Prosjektstillinger er ikke inkludert.

Tabell 12: Antall årsverk i Kirkerådet

Avdeling i Kirkerådet	Oppgave	Antall
Bispemøtet	Bispemøtet	5,0
Digitalisering HR og utvikling	Arkiv	6,0
	Digitalisering inkl kirkelige registre	9,0
	HR	6,0
	OVF-eiendommer	1,0
	Peronsvernombud for trossamfunnet	1,0
	Resepsjon/sentralbord/driftsoppgaver Kirkens Hus	2,0
Direktør / direktørens stab	Direktør, assisterende direktør	2,0
	Direktørens stab	4,0
Juridisk	Juridisk	6,0
	Kirkevalg	2,0
Kirkefag og økumenikk	Barn, ungdom og trosopplæring	6,0
	Diakoni og samfunn	7,0
	Dialog	1,0
	Gudstjenesteliv	4,0
	Kirkefag generelt	2,0
	Kultur	1,0
	Misjon	1,0
	Økumenikk nasjonalt	2,0
	Internasjonalt	2,0
	Kirkebygg	3,0
Kommunikasjon og samfunnskontakt	Kommunikasjon og samfunnskontakt	9,0
	Nettprest	0,8
Samisk kirkeliv	Samisk kirkeliv	5,0
Økonomi og virksomhetsstyring	FØ - lønn og regnskap	19,0
	Statistikk og analyse	1,0
	Virksomhetsstyring	3,0
Totalt		110,8

Kilde: Kirkerådet.

Tabellen over viser antall årsverk i Kirkerådet og fordelingen på ulike fag. Enkelte seksjoner drifter oppgaver for hele rettssubjektet, f.eks. arkiv, virksomhetsstyring, lønn og regnskap, mens andre fagområder har støttefunksjoner ut mot bispedømmene. Personvernombudet arbeider på sin side ut mot hele trossamfunnet, grunnet bl.a. medlemsregisteret. Det samme er tilfelle for flere andre arbeidsfelt som kirkevalg, digitalisering og varslingssystem, som alle i større grad betjener hele trossamfunnet.

Tabell 13: Utlysninger, søknader og tilsetninger

	Utlyste stillinger		Antall søknader		Stillinger lyst ut		Antall	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Agder og Telemark	22	18	90	63	0	8	23	14
Bjergvin	20	26	27	55	5	1	15	18
Borg	30	29	120	105	0	8	29	25
Hamar	16	20	40	43	8	3	12	18
Møre	11	14	15	22	5	2	6	9
Nidaros	16	16	28	27	6	9	12	6
Nord-Hålogaland	35	26	57	34	18	14	18	11
Oslo	18	30	115	87	1	0	17	28
Stavanger	19	9	53	34	3	0	17	9
Sør-Hålogaland	24	22	43	23	10	12	15	8
Tunsberg	18	13	85	33	3	4	16	10
Totalt	229	223	673	526	59	61	180	156

Kilde: Bispedømmene.

Den norske kirke har fortsatt betydelige rekrutteringsutfordringer, noe samtlige bispedømmer rapporterer om. Rekrutteringsutfordringene rammer alle deler av kirkens virksomhet, samtidig som organisering av vikartjenester og ansettelsesprosesser med få aktuelle kandidater krever store ressurser. Sør-Hålogaland bispedømme skriver: "Hele 12 stillinger har vært lyst ut flere ganger. I 2021 har bispedømmerådet brukt midler på annonsering både på nett og i avis for å gjøre stillingene mer synlig."

På landsbasis er antall stillinger utlyst flere ganger fortsatt på et høyt nivå, 61 i 2021 (59). Kun to bispedømmer rapporterer at de ikke har utlyst stillinger flere ganger (Stavanger og Oslo). Antall søknader går ned med over 20 % (hhv. 673 i 2020 og 526 i 2021), mens totalt antall utlyste prestestillinger er tilnærmet uendret (hhv. 229 i 2020 og 223 i 2021). Gjennomsnittlig antall søknader pr stilling går noe ned fra 2020 til 2021 (fra 2,9 til 2,4).

Ved utgangen av året sto 116,15 årsverk vakante i presteskaper, de fleste på grunn av manglende rekruttering. På samme tidspunkt i 2021 var 96 stillinger vakante, og i 2019 115.

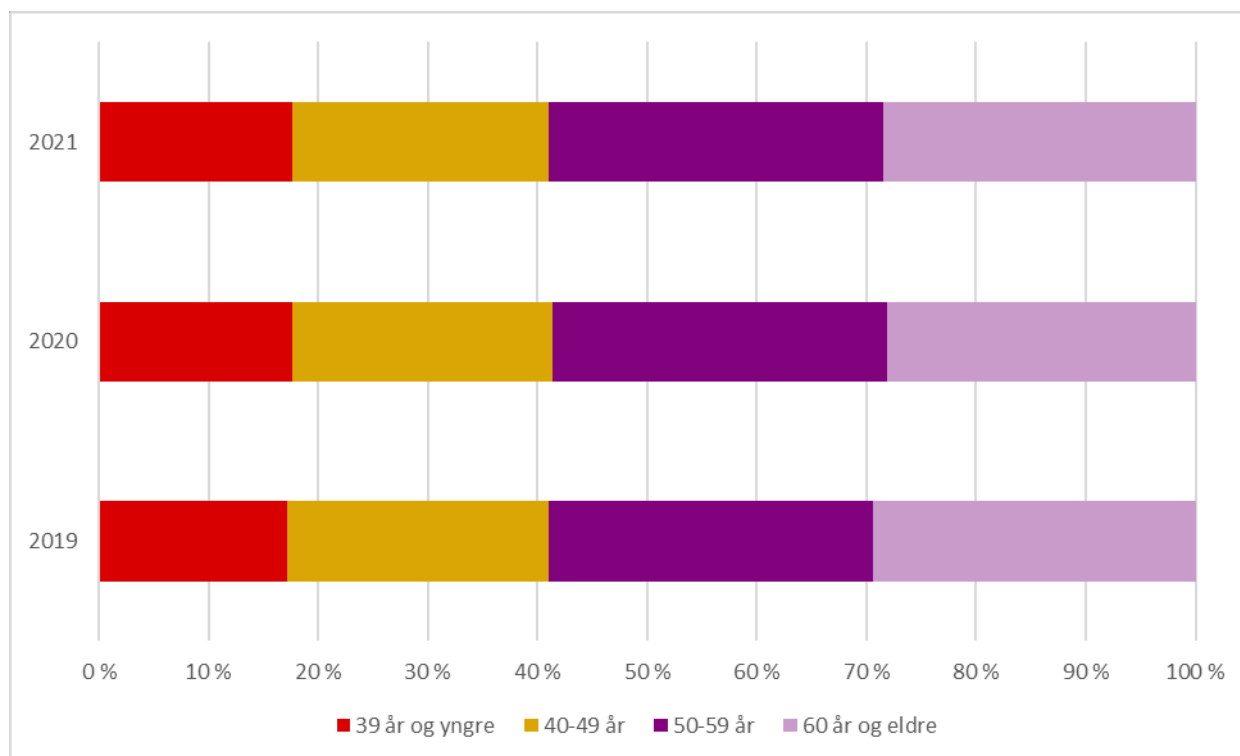
Tabell 14: Medlemmer og kirkelige handlinger pr prest

	2019	2020	2021
Presteårsverk (eks. eksterne)	1300,2	1315,5	1334,3
Medlemmer pr. prest	2741	2696	2642
Gudstjenester	46,3	36,9	38,3
Dåpshandlinger	21,5	18,3	19,9
Konfirmerte	26,5	25,1	25,2
Kirkelige vigslar	4,8	3,3	3,6
Kirkelige gravferder	26,7	26,3	26,3

Kilde: Bispedømmene og Statistisk sentralbyrå. Tall fra Statistisk sentralbyrå for 2021 er foreløpige.

Tallgrunnet for beregning av antall medlemmer og kirkelige handlinger pr prest er antall ansatte pr 31.12.2021. Det betyr at prestevikarer, pensjonister og vakante/ubesatte stillinger ikke er inkludert. Tallene er dermed kun en indikasjon på fordeling av ressursene.

I 2021 ble totalt 69 personer vigslar til tjeneste i kirken. Antallet vigslar har vært stabilt de siste tre årene. Mange bispedømmer opplever økt interesse fra andrekarriere-kandidater. Rekord fra 2020 ble gjentatt i 2021, og 27 kandidater ble godkjent i Den norske kirkes evalueringsnemnd. En egen ordning for prest under utdanning forberedes til Kirkemøtet 2022. En slik ordning er allerede praktisert på ulike måter i noen bispedømmer, hvor andrekarriere-kandidater jobber som prest og har delvis permisjon samtidig som de fullfører utdanning. En nasjonal ordning vil gi kvalitetssikrede og like vilkår for kandidater, og vil gjøre det mulig for bispedømmene å lyse ut disse stillingene åpent. Dette vil kunne gi flere andrekarriereprester i Den norske kirke.

Figur 13: Alderssammensetning i prestatjenesten

Kilde: Kirkerådet. Grunnet er ansatte i stilling 31.12.21.

Alderssammensetningen i presteskapet holder seg stabilt, 30 % av prestene er mellom 50 og 59 år og 28% er over 60 år. Totalt 28% av fratredelser i 2021 skjedde på grunn av overgang til AFP eller alderspensjon. Dette er tilsvarende prosent som i 2020.

C. FNs bærekraftsmål

I tilskuddsbrevet fra departementet utfordres Den norske kirke på FNs bærekraftsmål:

“Bærekraftsmålene gjelder alle deler av samfunnet. For å lykkes med å nå målene er det viktig at også Den norske kirke utnytter sitt handlingsrom til å nå bærekraftsmålene på best mulig måte. Bærekraftsmålene er flersektorielle, og det kan derfor være nødvendig å samarbeide med andre virksomheter for å lykkes best mulig. I årsrapporten for 2021 bes Den norske kirke om å redegjøre for hvordan aktivitetene i virksomheten også har bidratt til at Norge skal nå bærekraftsmålene. Omtalen skal beskrive hvilke bærekraftsmål kirkens arbeid har bidratt til og eventuelle utfordringer det har vært i arbeidet med bærekraftsmålene.”

Det er en økende anerkjennelse i kirken av bærekraftsmålenes betydning, og av hvor relevante de er for kirken. Oslo bispedømme skriver i sin årsrapport: «Som kirke erfarer vi et ideologisk slektskap til disse målene». Dette slektskapet kommer til uttrykk gjennom et mangfold av aktiviteter som kan knyttes direkte til de aller fleste av de 17 bærekraftsmålene og til svært mange delmål, både innenfor de økonomiske, de sosiale og de miljømessige aspektene av målene. Her er noen eksempler:

Som vist i kapittel B.4.1. om diakoni, bidrar mange menigheter aktivt til å nå bærekraftsmål 3 om helse, ikke minst innenfor folkehelse, forebygging og sorgstøtte, men også i nært samarbeid med offentlige og andre frivillige aktører. Kirkens omfattende samtaletilbud, sorgstøtte og tilgjengelige møteplasser er ofte lite synlige, men kan ha en sterkt forebyggende helseeffekt. Under pandemien har mange maktet å tilpasse seg en ny virkelighet og ta kontakt med personer man vet står alene. Stavanger bispedømme forteller i sin årsrapport om en vekst i antallet samtaler på over 50 % i 2021.

Bærekraftsmål 1 (fattigdom) og 10 (ulikhet) trekkes også frem av mange. Disse har blitt enda viktigere med pandemien. Et viktig bidrag her er å tilby aktiviteter og møteplasser som er åpne for alle uavhengig av økonomi. Slike tilbud kan forebygge at fattigdom går i arv. Deltakeravgifter settes så lavt som mulig, og det tilbys ordninger for de som har vansker med å betale, for eksempel på leir.

På det internasjonale området deltar nesten alle menigheter i den årlige Fasteaksjonen til inntekt for Kirkens Nødhjelp, og er dermed med på å støtte tilgang til rent vann (mål 6) og kamp mot fattigdom (mål 1) internasjonalt. Mange har i tillegg misjonsavtaler med et diakonalt fokus.

Som vist i kapittel B.4.7. er miljømålene 13 (klima), 14 (livet under vann) og 15 (livet på land), samt mål 12 om bærekraftig produksjon og forbruk, også mål hvor mange menigheter er aktive. Eksempler på dette er Skaperverkets dag, høsttakkefest og andre gudstjenester med miljøfokus, fokus på bærekraft i egen drift og i barne- og ungdomsarbeidet. Ungdomsdemokratiet er en pådriver for en sterkere bærekraftinnsats, som i Stavanger bispedømme, der Ungdomsrådet har tatt initiativ til sertifisering av grønt ungdomsarbeid.

Heftet “Bærekraftsboka: FNs bærekraftsmål i lys av kristen tro” ble gitt ut av Kirkerådet i 2019 og er til nå distribuert i nesten 10.000 eksemplarer i Norge. Den er også oversatt til en rekke språk. I 2021 er det også utredet hvordan innkjøpspraksis i kirken kan bli mer bærekraftig. Dette er en del av forberedelsen til saken “Kirken som økonomisk aktør og ansvarlig forvalter” som Kirkemøtet skal behandle i 2022. Bærekraftsmålene prioriteres i utviklingen av kirkens diakoni, i tråd med revidert plan for diakoni fra 2020.

Samtidig er det også en økende erkjennelse av at bærekraftsmålene krever store endringer og forsterket innsats også fra kirken. Det planlegges et mer strukturert og fokusert arbeid med dette i årene som kommer. I 2021 vedtok Kirkemøtet Strategi for Den Norske kirke, hvor bærekraftsmålene er

sentrale. Dette samsvarer med en nyorientering i flere bispedømmer. For eksempel skriver Nidaros bispedømme: «I framtida må bevisstheten om bærekraftsmål og relevansen for kirkelig virksomhet forsterkes på prosti- og menighetsnivå», mens Hamar forteller: «(Vi har) i 2021 startet prosessen med å ta i bruk bærekraftsmålene på en mer konkret og strategisk måte». Hamar har vedtatt bærekraftsmålene som særlig satsing i 2022, og vil arrangere egne kurs om bærekraftsmålene for ansatte og menighetsrådsmedlemmer i hvert prosti. I tiden som kommer blir det viktig å dokumentere og bruke erfaringer som gjøres i dette arbeidet, for å kunne stimulere og styrke tiltak som har god effekt. Ett konkret virkemiddel som startet i 2021 var utlysningen av innovasjonsmidler for diakoni med bærekraftsmålene som et viktig kriterium.

Fremleggingen av Meld.St. 40 (2020-2021): Mål med mening: Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030, var en viktig milepæl i det nasjonale arbeidet for bærekraftsmålene i 2021. Kirkerådet har i innspill til planen, både i forkant av fremleggingen og i høring på Stortinget, lagt vekt på at en effektiv implementering avhenger av at sivilsamfunnet blir brukt som sentral strategisk partner av det offentlige, både på nasjonalt og kommunalt nivå.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

Strategisk mål: Kirken har en demokratisk og velfungerende organisasjon

A. Kirkevalg

Strategisk mål: Oppslutningen om kirkevalg opprettholdes

I 2020 vedtok Kirkerådet en ordning med digital forhåndsstemming ved neste kirkevalg. Et hovedmål for prosjektet for digital forhåndsstemming er å gjøre valget mer tilgjengelig for velgerne og dermed bidra til høyere valgdeltakelse. Ved kirkevalget i 2019 var den samlede valgdeltakelsen på 12,5 %. Det er et mål at økt tilgjengelighet kan bidra til å øke valgdeltakelsen til opp mot 20 %. Prosjektet vil også forenkle valggjennomføring.

Forhåndsstemmingen skal være universelt utformet og tilgjengelig på flere språk. Tidligere har det vært en utfordring at forhåndsstemmingstilbudet og informasjonen har variert. Det vil bli enklere å kommunisere et tilbud om digital forhåndsstemming. Valget på valgdagen vil gjennomføres som før. Det vil også være et tilbud om forhåndsstemming på papir for de som ønsker det.

Det er anskaffet et system for digital forhåndsstemming. Dette skal testes grundig på sikkerhet og funksjonalitet. Kirkerådet har oppnevnt et internettvalgstrye som skal se til at det digitale valget skjer i henhold til reglene.

B. Organisering

Resultatmål: Reduksjon i administrative kostnader

Effektivisering

I 2021 er det satt i gang et større digitaliseringsarbeid i Den norske kirke. Visjonen for arbeidet er «Tilgjengelig kirke», og målet er at kirkens digitale løsninger skal ha brukernes behov i sentrum og legge til rette for aktiv oppfølging fra kirken. Når de ulike løsningene tas i bruk vil administrative kostnader reduseres og arbeidstid vil kunne brukes til mindre administrasjon og mer utadrettet arbeid, samt at kvaliteten på arbeidet vil øke.

Det er etablert en egen styringsmodell for arbeidet og et eget digitaliseringsstrye med representanter fra fellesrådene og Kirkerådet. Kirkerådet har det øverste ansvaret for utvikling og digitalisering.

Kirkelig organisering

Kirkemøtet har bedt Kirkerådet om å legge frem en konkret plan for arbeidsgiverorganisering og den øvrige kirkeordning. Rett før påske 2021 leverte et hovedutvalg med fire arbeidsgrupper rapporten "Samhandling i en selvstendig folkekirke – ny kirkelig organisering". Utvalgets forslag om et prostifellesrådsnivå som nytt felles arbeidsgiverorgan ble deretter sendt på høring til offentlige og kirkelige instanser med svarfrister høsten 2021. Det kom inn 103 høringsssvar fra offentlige instanser og 1 222 høringsssvar fra kirkelige instanser.

Etter at høringsuttalelsene fra kommuner og kirkelige råd var oppsummert, valgte Kirkerådet å legge vekk forslaget om et nytt, sentralt vedtatt prostifellesrådsnivå som felles arbeidsgiverorgan for alle som arbeider lokalt. Kirkerådet vektlegger en samlende og bærekraftig løsning og har bedt om at det beskrives og vurderes to alternative modeller for organisering av arbeidsgiveransvaret: En med utgangspunkt i soknet som arbeidsgiver og en med utgangspunkt i rettssubjektet Den norske kirke som arbeidsgiver.

I arbeidet med saken oppfordrer Kirkerådet til tett kontakt med soknets organer. Videre tidsplan for prosessen innebærer prinsippvedtak på Kirkemøtet i september 2022 og at ny kirkeordning vedtas på Kirkemøtet i 2023.

C. Arbeidsmiljø

Tabell 15: Sykefravær

	Prester			Alle ansatte		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
2019	4,7	3,6	6,9	4,8	3,7	6,8
2020	5,4	4,4	7,1	5,4	4,3	7,1
2021	6,0	4,7	8,2	5,8	4,4	7,9

Kilde: Lønssystemet Aditro.

Det totale sykefraværet gikk fra 5,4 % i 2020 til 5,8 % i 2021. Det siste normalåret før pandemien hadde rettssubjektet Den norske kirke et sykefravær på 4,8 %. Det arbeides aktivt og systematisk med å følge opp sykemeldte i alle enheter. Det er ikke tilgjengelig informasjon om hvor stor del av sykefraværet som er direkte koronarelatert. Sykefraværet blant prestene er noe høyere enn det totale fraværet. Økningen fra fjoråret kan man særlig se blant kvinnene. Bispedømmene er særlig opptatt av dette. Agder og Telemark sier for eksempel "Enkelttilfeller slår kraftig ut, men vi kan ikke slå oss til ro med dette".

Arbeidsmiljøundersøkelsen for kvinnelige prester

På bakgrunn av medieoppslag høsten 2020 og Bispemøtets uttalelse om kvinnelige prester ble det vedtatt å gjennomføre en arbeidsmiljøundersøkelse for kvinnelige prester. Undersøkelsen ble bestilt etter at flere kvinnelige prester fortalte om en krevende arbeidssituasjon. Det er første gang en slik undersøkelse er gjennomført, og den fikk svært høy deltakelse, 78 % av de spurte kvinnelige prestene svarte. Funnene viser at mange kvinner opplever ulike mangler ved opplevd likestilling. Det er ganske store variasjoner mellom bispedømmene.

Undersøkelsen viser at 80 % av de spurte opplever likestilling i Den norske kirke, og rundt 90 % at de har en likestilt lederrelasjon og de samme rammevilkårene som sine mannlige kollegaer. Likevel har en høy andel i alle bispedømmer opplevd uønskede hendelser basert på at de er kvinnelige prester. Nidaros har høyest andel med 40 %, mens andelen i Bjørgvin, Sør-Hålogaland og Borg bispedømmer ligger mellom 35 % og 37 %. I bispedømmene Stavanger, Hamar, Agder og Telemark, Tunsberg og Oslo er andelen mellom 28 % og 31 %. I Nord-Hålogaland og Møre bispedømmer; fra 24 % til 26 %.

Det er stor forskjell på tvers av bispedømmene i andelen kvinnelige prester som har opplevd at det stilles spørsmål ved deres kvalifikasjoner fordi de er kvinner. Det er særlig mange kvinnelige prester i Møre (29 %) og Nidaros bispedømmer (26 %) som har opplevd dette.

I Nidaros bispedømme svarer 32 % av de kvinnelige prestene at de ikke føler seg like respektert i arbeidet som sine mannlige kollegaer. I Oslo bispedømme er tallet 23 %, mens tallet i Borg er 7 % og i Stavanger 6 %. I Nord-Hålogaland og Hamar bispedømmer sier én av fire at de ofte opplever at relevante arbeidsoppgaver går til mannlige kollegaer i stedet for dem selv, mens det i Stavanger og Tunsberg bispedømmer kun gjelder 3 % av de spurte.

Det er variasjon i hvordan ulikt syn på kvinnelige prester påvirker arbeidsmiljøet. Tre av fire kvinnelige prester i Bjørgvin bispedømme opplever krevende kollegarelasjoner på grunn av ulikt syn på kvinnelige prester. Tilsvarende opplever 59 % av de kvinnelige prestene dette i Møre, mens andelen er 45 % i Nord-Hålogaland. I etterkant av undersøkelsen er det utarbeidet en egen handlingsplan for området. Det er oppnevnt en koordineringsgruppe for likestilling ledet av direktør i Kirkerådet og preses. Gruppens hovedoppgave er å bidra til strategiske diskusjoner og målutforming av likestillingsarbeidet i

Den norske kirke. Hovedverneombudet og de tillitsvalgte er trukket aktivt inn i arbeidet for likestilling, mangfold og inkludering.

Medarbeiderundersøkelse 2021

Medarbeiderundersøkelsen i 2021 ble gjennomført for å kartlegge ansattes trivsel, engasjement og opplevde rammer for å gjøre en god jobb. Medarbeiderundersøkelsens hensikt var å få en samlet kartlegging av arbeidsmiljø i hele trossamfunnet. Den ble utviklet i et samarbeid mellom Kirkerådet, Norges kirkevergelag, Nettverk for kirkelige fellesråd med støtte fra KA. Medarbeiderundersøkelsen er den andre nasjonale undersøkelsen blant alle ansatte i hele trossamfunnet. Den første, som ble gjennomført i 2012, hadde lav deltakelse. Medarbeiderundersøkelsen 2021 for hele Den norske kirke hadde en svarprosent på 73%.

Totalt fullførte 83% av medarbeidere i rettssubjektet undersøkelsen. Undersøkelsen viser at 70 % av medarbeiderne her har et høyt eller svært høyt engasjement i jobben. Medarbeidere i rettssubjektet opplever at deres evner og kunnskaper brukes godt i arbeidet, de har gode muligheter for utvikling, og at de blir faglig utfordret gjennom jobben. Medarbeidere rapporterer også at de har kompetansen de trenger for å utføre oppgavene på en god måte, og at det er liten fare for helseskader og fysiske belastninger i forbindelse med arbeidet.

Blant enkeltspørsmålene som har fått lavest skår, kommer spørsmål om balansert arbeidsliv dårligst ut. Medarbeidere i rettssubjektet Den norske kirke rapporterer lavere skår på negativt stress, balanse mellom arbeidsliv og fritid, og bekymringer knyttet til helse.

Arbeid med HMS

Det er fastsatt mål for HMS-arbeidet. Handlingsplaner er utarbeidet på overordnet og regionalt nivå. Arbeidsmiljøutvalg (AMU) og regionale AMU (RAMU) i alle bispedømmer og Kirkerådets sekretariat har jevnlig møter. Det gjennomføres årlige HMS-revisjoner i tre- fire bispedømmer etter tur.

Risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) har vært viktige verktøy i nok et år preget av pandemi. RAMU-ene har hatt sterkt fokus på arbeidssituasjon og ivaretagelse av alle ansatte. I 2021 ble det også gjennomført en undersøkelse som evaluerte prestenes arbeidstidsavtaler.

D. Likestilling

Regnskapslovens § 3-3a og kravene i likestillings- og diskrimineringsloven § 26 a stiller krav til å redegjøre særskilt om den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i virksomheten og om tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme formålene i likestillings- og diskrimineringsloven (Redegjørings- og aktivitetsplikten). Det vises her til redegjørelse under, samt årsregnskap. Kirkerådet har også vedtatt en handlingsplan for likestilling, inkludering og mangfold som kan leses her: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/plandokumenter/likestilling-inkludering-og-mangfold/>

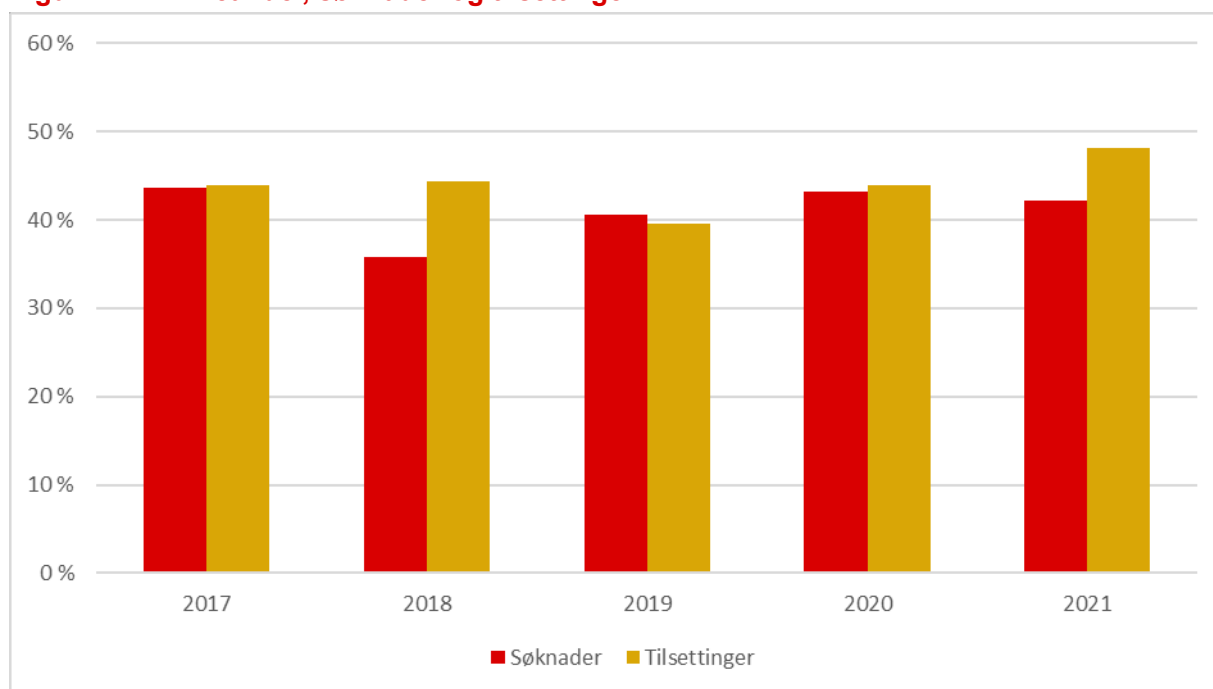
Iht. tilskuddsbrevet fra Barne- og familiedepartementet for 2021 bør: «Den norske kirke [...] arbeide for å utvikle rutiner og arbeidsformer for å nå målene for regjeringens inkluderingsdugnad. I årsrapporten bør det redegjøres for hvordan rekrutterings-arbeidet har vært innrettet for å nå målet om 5 pst.»

Inkluderingsdugnaden har som mål at 5 % av alle nyansatte i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Rettssubjektet Den norske kirke hadde i 2021 to tilsetninger der den ansatte hadde nedsatt funksjonsevne. Totalt ble det gjennomført 156 tilsetninger i 2021.

Søkere og tilsetninger

I 2020 var andelen ansatte kvinner ett prosentpoeng høyere enn andelen kvinnelige søkere. Denne trenden forsetter i 2021. Nå er forskjellen seks prosentpoeng.

Figur 14: Kvinneandel, søknader og tilsetninger

Kilde: Bispedømmene.

Tabell 16: Kvinneandel i ulike stillinger

	2019	2020	2021
Presteskapet	36 %	37 %	38 %
Proster og biskoper	33 %	29 %	32 %
Lederstillinger på bispedømmekontor/Kirkerådet	35 %	37 %	38 %

Kilde: Kirkerådet. Prestevikarer er ikke inkludert.

I 2021 var det 1 140,3 presteårsverk i Den norske kirke. Kvinner var tilsatt i 429,8 av disse. Det gir en total kvinneandel i presteskapet i 2021 på tilnærmet 38 %. Kvinneandelen i presteskapet er økende. Blant prester over 50 år er kvinneandelen 34,7 %. Blant de under 50 år er den 42,8 %.

Det er fortsatt store ulikheter mellom bispedømmene. Oslo har passert 50 % mens Agder og Telemark, Bjørgvin og Møre ligger mellom 25 og 30 %.

Det var totalt 99 personer tilsatt som biskop eller prost i 2021. Av disse var 32 kvinner, og kvinneandelen var dermed 32 %. Ved bispedømmekontorene og i Kirkerådet var 48 personer tilsatt i lederstillinger, hvorav 18 var kvinner. Det gir en kvinneandel på 38 %.

Tabell 17: Kvinners lønn i prosentandel av menns lønn

	Andel
Totalt - prester	97,6
Kapellaner	99,1
Sokneprester	98,5
Proster	100,9
Spesialprester	98,7
Seniorprester	103,2
Prostiprester	98,7
Domproster	102,2
Biskoper	98,4
Stiftsdirektører	98,1
Avdelingsledere/seksjonsledere	101,5

Kilde: Lønnssystemet Aditro.

Tallene viser små forskjeller mellom kvinner og menn i presteskapet. Sokneprester, kapellaner og prostiprester har ansiennitetsstiger. Det er ingen dokumenterte lønnsforskjeller i presteskapet utover det som ulik ansiennitet gir.

Det er ikke identifisert lønnsforskjeller innen en stillingsgruppe hvor kjønn kan være en mulig forklaring. For gruppen ansatte på bispedømmekontorene og Kirkerådet unntatt lederstillinger, så tjener kvinner 93,4 % av menns inntekt. Menn har en snittalder på 51,9, kvinner på 50,5. Disse stillingene er i hovedsak direkteplassert. Evalueringen fra lokale lønnsforhandlinger 2021 viser at eventuelle kjønnsbestemte lønsmessige skjevheter hadde partenes fokus.

Deltidsansatte

Tabell 18: Deltidsansatte

	Menn			Kvinner			Totalt		
	Antall	Årsverk	Gj.snittlig stilling	Antall	Årsverk	Gj.snittlig stilling	Antall	Årsverk	Gj.snittlig stilling
2020							121	66,5	55 %
2021	51	30,3	60 %	71	45,5	64 %	122	75,8	62 %

Kilde: Lønnssystemet Aditro.

Tabellen viser en oversikt over deltid blant fast ansatte. Det er forholdsvis mer deltid på bispedømmekontorene enn blant presteskapet. Det er en tydelig kultur for primært å lyse ut heltidsstillinger. Den gjennomsnittlige størrelsen på deltidsstillinger har økt fra 55 % til 62,1 %. Bruken av deltid drøftes årlig med tillitsvalgte.

Midlertidig tilsatte

Det er krevende å rekruttere prester. 71,3 årsverk ble utført av pensjonister i 2021. Flere ordinerte prester med annen hovedarbeidsgiver var sommervikarer. I vakanseperioder rekrutteres ofte fellesrådets menighetspedagog eller en lokal lærer til å undervise konfirmantene.

Det er et fåtall prosjektstillinger med midlertidig ansatte i presteskapet. På bispedømmekontorene og i Kirkerådets sekretariat gjøres det midlertidige tilsetninger primært ved avgrensede arbeidstopper. Det er ikke gjort funn som tyder på at kvinner oftere er midlertidig tilsatt enn menn. Bruken av midlertidig tilsetning drøftes årlig med tillitsvalgte.

Foreldrepermisjoner

32 menn og 37 kvinner hadde foreldrepermisjon i 2021. Mange av permisjonene startet i 2020 eller har sluttdato i 2022. Mennene hadde i snitt 11,22 uker permisjon og kvinnene 19,9 uker i 2021.

Del V. Vurdering av fremtidsutsikter

Ny strategi

Kirkemøtet vedtok i 2021 en ny overordnet strategi for trossamfunnet. Den er kortfattet og utformet slik at det skal være mulig for bispedømmer og menigheter å bruke den i sitt videre arbeid med å konkretisere tiltak for å nå mål. Strategien har en tidshorisont frem til 2030. Strategien beskriver hvordan Den norske kirke skal åpne rom for tro, være der livet leves og være mer for flere gjennom arbeid for den enkelte og samfunnet, og gjennom kirken som organisasjon.

Trosbasert organisasjon i sivilsamfunnet

På vei ut av to år med korona blir det viktig for Den norske kirke å skape en plattform for å være en organisasjon i sivilsamfunnet uten styringsbånd til staten. Samtidig skal vi utforske hvilken lærdom vi tar med oss ut av årene med pandemi og hva som blir den «nye normalen». Vi har lært mye om hvordan digitale plattformer og fysiske møteplasser kan utfylle hverandre på gode måter. Vi ser også konturene av at de små og personlige møteplassene er like viktige som de store arrangementene og at det å være kirke ute i det offentlige rom der folk ferdes, må gå hånd i hånd med å invitere inn til kirkerommet. Den norske kirke har stor betydning for enkeltmennesker, lokalsamfunn og storsamfunn i Norge, og kirkens selvstendighet legger grunnlag for en ny bevissthet om denne betydningen.

Etter skillet fra staten er Den norske kirke landets største medlemsorganisasjon med en viktig rolle i sivilsamfunnet. Det strategiske arbeidet for å knytte kontakter, formidle kirkens relevans for samfunnet til beslutningstakere og ivareta rammebetingelsene blir stadig viktigere. Dette vil være et viktig arbeidsfelt i tiden fremover.

Kirkelig organisering

Det må fortsatt arbeides med den kirkelige forståelsen av demokrati, slik at de folkevalgte organene på alle nivå i organisasjonen får gode rammevilkår for å styre og lede virksomheten. Det er et stort behov for å lande en kirkelig organisering av felles arbeidsgiveransvar for alle som arbeider i lokalkirken. Dette har vært et uløst spørsmål i mange år, og det tar for mye energi fra for mange som burde hatt fullt fokus på å skape kirke. Det blir helt avgjørende å komme videre med dette slik at arbeidet med å videreutvikle organisasjonen kan fortsette på flere områder.

Digitale fellestløsninger bidrar i stor grad til å skape en sammenhengende kirkelig organisasjon, og dette vil også være et prioritert arbeidsområde i tiden fremover.

Kommunikasjon

Pandemien har gitt viktige erfaringer om betydningen av å nå ut med det kristne budskapet der folk er – og folk er på nett. Samtidig er befolkningens mediehverdag i konstant og stadig raskere endring. Dette virker inn på og krever stadig mer av kirkens rådgivning for kirkelig tilstedeværelse for ledelse, menighetene, nasjonale konti og kampanjearbeid. For best mulig å møte muligheter og utfordringer og kunne legge til rette for å være kirke på nye måter lokalt, regionalt og nasjonalt må kirken være tett på disse endringene og ta temperaturen på folks behov og forventinger.

Det digitale kirketilbudet skal gå hånd i hånd med det fysiske, og må gjøres lett tilgjengelig. Ulike sosiale medier har vært viktige distribusjonskanaler, samtidig er det en rekke ulike etiske dilemma og personvernspørsmål knyttet til disse kanalene. Derfor vil arbeidet med å finne alternative løsninger for både produksjon og distribusjon av innhold trappes opp i tiden fremover. Samarbeid med etablerte tv-kanaler kan være aktuelt og skal utredes nærmere. Arbeidet med å tilby en velfungerende samtaletjeneste via chat vil fortsette. Ved å øke antallet chattere skal åpningstiden utvides slik at enda flere mennesker får mulighet til å ha en samtale med en prest eller diakon digitalt.

Kirkeliv

Trosopplæringsutvalget har levert en omfattende rapport med 55 anbefalinger. Anbefalingene spenner bredt og omhandler blant annet trosopplæring i hjemmet, stillingsstørrelser, målgruppe for trosopplæringen og bispedømmerådernes tilskuddsforvaltning. Et av de mest sentrale forslagene handler om at Den norske kirke må se hele undervisningsfeltet og alle aldersgrupper i sammenheng, i stedet for å skille mellom dette og trosopplæring 0-18 for døpte. Utredningen med forslagene er på bred høring og deretter begynner arbeidet med revisjon av Plan for trosopplæring, som planlegges til Kirkemøtet 2024. Mange har de senere årene pekt på behovet for å bygge fellesskap og etablere relasjoner i kirkens barne- og ungdomsarbeid. Breddetiltak i trosopplæring har i seg selv styrket tilknytningen til folkekirken, men møtepunktene blir for kortvarige til å etablere et miljø hvor barn og unge kan leve og vokse. Noe av det viktigste i årene fremover ser derfor ut til å være å skape sterkere sammenheng mellom trosopplæring og det alminnelige barne- og ungdomsarbeidet.

Pandemien har satt en effektiv stopper for det kirkelige kulturlivet som det nå må brukes ressurser på å bygge opp igjen. Kirkebyggene er attraktive lokaler for kulturarrangementer, og kirkemusikk og kultur har en bred appell i den norske befolkningen. I årene frem mot 2020 var det vekst i kulturarbeidet i kirken, og på vei ut av pandemien må målet være videre vekst på dette feltet. Det ligger også store utfordringer i det arbeidet som nå begynner med statlige midler til vedlikehold av verneverdige kirker. Dette vil også handle om å bygge bevissthet rundt kirkearkitekturens og kunstens betydning og hvordan dette formidles.

Frivilligheten er et annet område som har endret seg under pandemien og som må bygges opp igjen.

Mangfold

Som stor majoritetskirke møter vi arbeidet med likestilling, inkludering og mangfold på mange områder: I forhold til landets minoriteter og urfolk, som «hvit» kirke som skal speile et stadig mer mangfoldig samfunn og overfor arbeidstakere og brukere med nedsatt funksjonsevne med behov for digitale og andre verktøy for å gjøre en god jobb eller for å komme i kontakt med kirken.

I 2023 legger Sannhets- og forsoningskommisjonen frem sin rapport om samer og nasjonale minoriteter. Kirken har vært en del av majoritetssamfunnet som har bidratt til å undertrykke språk og kultur og fortsatt har vi skritt å ta på forsoningsveien. En endret nasjonal organisering av kvensk kirkeliv vil få et forsterket fokus i tiden som ligger foran.

Arbeidsmiljøundersøkelsene om kvinnelige prester og medarbeidere med LHBT+ viser også at det gjenstår arbeid for å skape inkluderende og likestilte vilkår for alle ansatte.

Opplysningsvesenets fond

Kirken står overfor en helt ny utfordring når store verdier i form av prestegårder og kontorbygg overføres fra Opplysningsvesenets fond til Den norske kirke. Forberedelsene til å overta og forvalte byggene er i gang og vil kreve oppmerksomhet og ressurser fremover.

Klima

Den norske kirke har i mange år arbeidet og hatt et sterkt engasjement for bevaring av skaperverket. Kirkemøtet vedtok i 2021 å fortsette og utvide dette arbeidet. Kirkemøtet vil styrke den teologiske bevisstheten om sammenhengen mellom troen på Den treenige Gud og klima, miljø og bærekraft, påvirke politikk og handlingsmønster og utfordre til erkjennelse, omvendelse og endret atferd i møte med et truet skaperverk. Som en integrert del av det norske samfunnet må kirken evne å utvise forståelse og respekt for enkeltmenneskers, lokalsamfunns og bedrifters utfordringer med å omstille seg, samtidig som den er en pådriver for de radikale endringene som må til frem mot 2030. For første gang har Kirkemøtet også vedtatt å redusere Den norske kirkes egne utslipp og miljøbelastning. Årene frem mot 2030 vil kreve stor omstilling i Den norske kirke knyttet til reisevirksomhet og energibruk på

kirkebygg. Den norske kirke vil fortsette å engasjere seg for vern om skaperverket, som er en sentral del av kirkens teologi og oppdrag.

Ny normal

Gjennom pandemien har vi vært opptatt av hva som blir “den nye normalen” når pandemien dør ut. Det ser ut til at raske endringer og evne til omstilling blir en viktig del av den nye normalen.

Klimautfordringene krever endring og når vi nå har fått krig i våre nærområder, viser det med all mulig tydelighet at verden ikke beveger seg entydig i retning av mer fred, fellesskap og forståelse mellom folk på tvers av landegrensene. Kirkens budskap om håp har vært relevant i en verdensomspennende pandemi, og det er avgjørende i møte med klimaendringene. Midt i en krig, blir det igjen synlig hvor radikalt kirkens forkynnelse om forsoning og fiendekjærlighet er. Budskapet om tillit og fellesskap blir stadig viktigere i en verden med økende polarisering. Som fellesskap, lokalt i menighetene og nasjonalt som folkekirke, vil Den norske kirke bidra til mer himmel på jord.

Årsregnskap 2021

Den norske kirke

Org.nr.: 818 066 872

ÅRSBERETNING 2021 FOR RETTSSUBJEKTET DEN NORSKE KIRKE

OM VIRKSOMHETEN

Rettssubjektet Den norske kirke (Dnk) omfatter den tidligere statlige virksomheten av trossamfunnet Den norske kirke. 2021 er det femte regnskapsåret for Dnk etter at trossamfunnet ble omdannet til eget rettssubjekt.

Kirkemøtet er Dnks øverste organ og opptre på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, jf. trossamfunnsloven § 11.3 Kirkerådet er det utøvende organ for Kirkemøtet og har ansvaret for økonomiforvaltningen og at økonomistyringen av de midlene som Kirkemøtet disponerer, er forsvarlig, jf. kirkeordning for Dnk § 30.3

Formålet med rammebevilgningen fra Barne- og familiedepartementet er å støtte opp under Den norske kirke som folkekirke i samsvar med Grunnloven § 16. Fra dette er det utledet følgende retningsgivende mål for anvendelsen av midlene:

- Den norske kirke skal være en landsdekkende, selvstendig og demokratisk folkekirke.

Prop. 1 S (2020-2021) operasjonaliserer dette på følgende måte:

"Finansieringa av Den norske kyrkja skal leggje til rette for at kyrkja framleis kan vere ei folkekyrkje med ei sterk lokal forankring. Dei som er medlemmar av kyrkja, skal kunne ta del i gudstenester og kyrkjelege handlingar der dei bur. Ei folkekyrkje blir kjenneteikna av at folk sluttar opp om kyrkja, og at ho er synleg i lokalsamfunna, både som trussamfunn og kulturberar. Dette byggjer på at prestenesta har gode vilkår, og at kyrkjebygga blir haldne i hevd. Det er òg viktig at dei kyrkjelege organa har legitimitet og forankring hos medlemmane. Då er det ein føresetnad at det blir gjennomført demokratiske val både på lokalt, regionalt og nasjonalt plan i kyrkja.

Staten si oppgåve er å gi kyrkja høvelege rettslege og økonomiske rammer for arbeidet sitt, slik at kyrkja kan halde fram som ei demokratisk folkekyrkje. Strategiar og tiltak for å nå målet må kyrkja sjølv utforme".

Ved utgangen av 2021 hadde Den norske kirke 3 660 763 medlemmer og tilhørige, hvorav 3 524 799 bosatt i Norge. Dette utgjør 65 prosent av den norske befolkningen. Dnk skal sørge for prestedtjeneste til alle 1164 sokn, i tillegg kommer det syv døvemenigheter, Bymenigheten Sandnes, Saemien Åålmege og Svalbard kirke. Videre er de landsdekkende døvekirken organisert som et eget prosti. Dnk skal også forvalte medlemsregister, gi faglig og økonomisk støtte til trosopplæring og annen trosformidling og diakonalt arbeid, samt ivareta det kirkelige demokrati som sine hovedaktiviteter.

Det er ved utgangen av 2021 totalt 1 610 faste årsverk i Dnk, hvorav 1 334 er prester, 255 årsverk innen fag- og administrative stillinger og 21 årsverk i andre stillinger.

I Statsbudsjettet for 2021 er det bevilget tilskudd til Dnk som tilsvarer et aktivitetsnivå som tidligere. Kirkerådet fordeler tilskuddet videre til oppgaver som utføres i regi av Kirkerådet og bispedømmerådene. Tilskuddet har i sin helhet gått til finansiering av virksomheten og videreformidling av tilskudd til eksterne mottakere i sokn, fellesråd eller andre i overenstemmelse med vedtak og avtaler.

Kirken har elleve bispedømmer med hver sin biskop og valgte bispedømmeråd med sekretariat for råd og biskop. Kontorene ledes av hver sin stiftsdirektør som daglig leder. Bispedømmekontorene ligger i Fredrikstad, Oslo, Hamar, Tønsberg, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Molde, Trondheim, Bodø og Tromsø. Kirkerådet er lokalisert i Oslo, mens avdeling for samisk kirkeliv er lokalisert i Tromsø. Svalbard kirke er lokalisert i Svalbard.

Kirkerådet mener at årsregnskapet og balansen med noter gir et rettviseende bilde av organisasjonens stilling og resultat. Det er heller ikke etter regnskapsperiodens utgang inntrådt forhold som etter ledelsens syn har betydning ved bedømmelsen av regnskapet men vi viser til omtalen av koronasituasjonen.

RISIKO OG RISIKOSTYRING

Ulike deler av Dnk sin virksomhet er utsatt for ulik grad av risiko. Dette gjelder både risikostyring for Dnk og finansiell risiko:

Risikostyring i Dnk

Dnk er avhengig av et godt omdømme for å sikre troverdighet og opprettholde tillit blant medlemmene i Den norske kirke, lovgivende og bevilgende myndigheter, i samfunnet og for å sikre fremtidig rekruttering.

For den samlede driften og for større prosjekter blir det gjort egne risikoanalyser som ligger til grunn for planlegging og risikostyring.

Dnk gjennomfører faglige ROS-analyser innen blant annet økonomi og HMS. Bispedømmene gjennomfører en egen ROS-analyse av sin virksomhet og benytter et opplegg i Questback med vurdering av sannsynlighet og konsekvens for risikoer. Alle aktiviteter i ROS analyser er samlet i et årshjul som gir god oversikt og mulighet for koordinering. Det foretas også DPIA med vurderinger av personvernkonsekvenser når det er aktuelt.

Finansiell risiko

Egenkapitalen har de siste årene økt og utgjør kr 372 mill. Den finansielle risikoen vurderes nå som lavere enn tidligere år men egenkapitalen er likevel kr 93 mill lavere enn målet om at den bør utgjøre 20% av inntektene. Det ble i 2021 vedtatt begrensninger på nivået for oppspart kapital i de ulike enhetene (bispedømmerådene). Dette vil bidra til større regnskapsmessig forutsigbarhet og styrke rettssubjektets egenkapital.

Overskuddslikviditet er primært plassert i bank. En andel langsiktig ledig kapital har siden 2019 vært plassert i en fondsportefølje i samarbeid med uavhengig investeringsrådgiver. Denne kapitalen kan betraktes som Dnk's egenkapital og gjennom plasseringer søker Dnk å bygge opp denne. Porteføljen består av 30 % aksjefond og 70% i rentepapirer (obligasjonsfond og pengemarkedsfond). Ny investeringsstrategi tillater å øke aksjeallokeringen til 40%. Ved å spre plasseringen i ulike aktivklasser og mellom globale og norske markeder er risikoen dempet. Ved utgangen av 2021 var markedsverdien til porteføljen kr 266 mill. Porteføljen bokføres til laveste av anskaffelseskost og markedsverdi.

Det er noe risiko knyttet til uforutsigbare svingninger i kostnadsnivå på pensjonspremien og Dnk er sårbar for vesentlige endringer i det statlige tilskuddsnivået.

ÅRSREGNSKAPET

Dnk fører regnskap i samsvar med regnskapsloven, jf. trossamfunnsloven § 14 sjette ledd, men med unntak for føring av pensjonsordning. Unntaket er hjemlet i forskrift om rekneskapsføring av pensjonsutgifter for Den norske kyrkja.

Resultat

Ansvar for tros- og livssynsområdet ligger under Barne- og familiedepartementet og Dnk mottar det vesentligste av tilskudd til driften fra dette departementet. I tillegg mottar Dnk tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet til drift av Svalbard kirke. Øvrige tilskudd mottas fra Opplysningsvesenets fond og andre offentlige virksomheter.

Normalt blir om lag 25 prosent av tilskuddet formidlet videre som tilskudd til fellesråd, sokn og andre kirkelige samarbeidspartnere. For 2021 utgjorde dette vel 27 %. Resterende midler tildeles egen virksomhet for å dekke lønns- og driftskostnader.

Statlige tilskudd utgjør hovedparten av samlede inntekter på kr 2 323,1 mill. På utgiftssiden er personalkostnader største regnskapspost med kr 1 399 mill fulgt av utbetalte tilskudd kr 634 mill. Øvrige driftskostnader utgjorde i 2021 kr 314,1 mill, avskrivninger kr 4,8 mill og netto finansinntekter ble kr 18,6 mill.

Koronasituasjonen har som for 2020 preget kirke og samfunn i store deler av 2021. Møter er flyttet ut fra kirkebygg og over til andre kanaler. Kirken har sterkt fokus på digitalisering og bruker i økende grad de digitale mulighetene. Det er i 2021 gjort store investeringer knyttet til digital kirke og satsingen videreføres i 2022.

Den norske kirke har i 2021 styrt sitt aktivitetsnivå innenfor tildelte rammer. Lavere pensjons-kostnader og vakante stillinger har gitt budsjettbesparelser. Videre har koronasituasjonen ledet til lavere utgiftsnivå for møte- og reiseaktivitet.

Årets regnskap framkommer med et underskudd på kr 9,7 mill. Underskuddet dekkes av den frie egenkapitalen.

For 2022 har Stortinget vedtatt et tilskudd med økning på 2,95%. Dette rammetilskuddet gir rom for å videreføre Den norske kirke sitt aktivitetsnivå fra 2021.

Balanse

Egenkapitalen per 31. desember 2021 er kr 372 mill mot kr 381 mill året før. Totalkapitalen er kr 777 mill. Investeringsbehovet er lavt, og anleggsmidler utgjør en lav andel av totalbalansen. Dnk har tilfredsstillende likviditet på kort sikt, men er sårbar for vesentlige endringer i tilskudd og driftsaktiviteter.

Kontanststrøm

Likvidbeholdningen (bank og kontanter) er i 2021 økt med kr 32 mill. Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter utgjør kr 33 mill og gir et uttrykk for inn- og utbetalinger i perioden.

ARBEIDSMILJØ

Ledelsen har fastsatt mål for HMS-arbeidet, og handlingsplan er utarbeidet på overordnet nivå. Bispedømmerådene er bedt om å utarbeide egne handlingsplaner. Arbeidsmiljøutvalg (AMU) og regionale AMU (RAMU) i alle bispedømmer og Kirkerådets sekretariat har jevnlig møter. Det foreligger oversikt over verneområder og verneombud.

Internkontrollen er dokumentert i egen HMS-håndbok. Systematisk overvåking av internkontrollen ivaretas ved blant annet ledelsens årlige gjennomgang både sentralt og regionalt, og ved HMS-revisjon i bispedømmer og prostier. Rutiner er etablert for å ivareta sentrale krav i HMS-lovgivningen. Det er i 2021 satt i drift digitalt system for varsling, og det har vært arbeidet med etablering av digitalt system for avviksmelding. Det ble i 2021 ikke rapportert til AMU om skader og alvorlige ulykker.

Sykefraværet i 2021 var på 5,99% mot 5,37 % i 2020.

YTRE MILJØ

Dnk sin virksomhet er i all hovedsak tjenesteleveranser, og driften har en begrenset forurensende effekt på det ytre miljø. Ved innkjøp legges det vekt på miljøvennlige alternativer der det er mulig. Kirkerådet og syv av bispedømmene er Miljøfyrtårn-sertifiserte.

DISKRIMINERING

Frem til 1. januar 2021 var det et generelt krav om medlemskap i Den norske kirke for alle ansatte, men med anledning til å søke dispensasjon for enkelte stillinger. Fra 1. januar 2021 er det ikke lenger et slikt generelt krav om medlemskap for alle ansatte, men ved tilsetning i kirkelige stillinger som er av betydning for å virkeliggjøre Den norske kirkes formål, stilles det krav om medlemskap i tråd med adgangen til dette i likestillings- og diskrimineringsloven § 9, jfr. § 30. Ut over dette søkes mangfold både når det gjelder kjønn, seksuell orientering, etnisk bakgrunn og funksjonsevne.

Våren 2020 gjennomførte Den norske kirke en arbeidslivsundersøkelse om LHBT og kirke. Rapporten ble offentliggjort i oktober 2020. Våren 2021 ble det gjennomført en undersøkelse om kvinnelige presters arbeidssituasjon.

Høsten 2021 ble det gjennomført en felles medarbeiderundersøkelse for hele trossamfunnet. Den forrige var i 2012.

Oppfølgingen av disse undersøkelsene utfordret oss på en systematikk både for egen virksomhet, men også for hele trossamfunnet. En koordineringsgruppe for likestilling, inkludering og mangfold ledet av Kirkerådets direktør og preses i Bispemøtet ble etablert i løpet av året. Kirkerådet vedtok i september et forventningsdokument om likestilling, inkludering og mangfold i Den norske kirke.

Forventningsdokumentet har fått overskriften «Rom for alle – bruk for alle» Gjennomgang av dette dokumentet blir en årlig Kirkerådssak. Sammen med forventningsdokumentet ligger en handlingsplan som skal forplikte Den norske kirke til et systematisk mangfoldsarbeid hvor ansvaret ikke pulveriseres, men plasseres og hvor konkrete tiltak skal gjennomføres innen gitte frister.

LIKESTILLING

Aktivitets- og redegjørelsesplikt

Kirkerådet har vedtatt en handlingsplan for likestilling, inkludering og mangfold, og den kan leses her: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/plandokumenter/likestilling-inkludering-og-mangfold/>

Likestilling blir tillagt vekt ved rekruttering og avlønning av ledere og medarbeidere i Dnk. Det arbeides løpende med informasjon og bevisstgjøring om aktuell likestillings- og diskriminerings-lovgivning. 43% av søknadene til prestestillinger kom fra kvinner. Det ble ansatt kvinner i 44% av stillingene.

Kvinner tok i snitt ut 100 dager foreldrepermisjon, det tilsvarer 20 uker. Menn tok i snitt ut 57 dager, dette tilsvarer 11,4 uker. I tallene ligger kun permisjonsdager avvirket i 2021.

I presteskaper er kvinneandelen nå 37,7 %. Kvinneandelen er stigende og andelen kvinnelige prester øker jo yngre aldersgruppene er. Det er bare 60 år siden den første kvinnen ble ordinert til prestetjeneste. I geistlige lederstillinger (biskop, prost og domprost) er kvinneandelen 32,3%. Det er verd å merke seg at ved utgangen av 2021 er 7 av 12 biskoper kvinner.

57% av våre øvrige ansatte (ansatte på bispedømmekontorene og i Kirkerådets sekretariat) er kvinner. Kvinneandelen i administrative lederstillinger i Kirkerådet og på bispedømmekontorene er 37,5%. Blant Kirkerådets medlemmer er det 11 kvinner og 6 menn, der leder og nestleder er kvinner.

Deltid og midlertidige stillinger

Pr 31.12.21 hadde vi 121 faste ansatte i deltidstillinger og disse har i snitt 55% stilling. Gradert uttak av foreldrepermisjon inngår i deltidstillingene. 84 av våre deltidsansatte er prester. Det er ikke identifisert uønsket deltid.

Midlertidig tilsetning er vikarer ved foreldre- og studiepermisjoner. Årskullene med prester som pensjoneres er større enn de som utdannes. Det gjør det krevende å få plass prester med godkjent utdanning. Dette øker bruken av midlertidige stillinger. Dette gjelder alt fra vikarer i 100 % til konfirmantlærere i 10- 20 % stilling. Det var 167 midlertidig tilsatte og vikarer ved årsskiftet. 97 av disse er kvinner. Best mulig vikardekning er et satsningsområde for alle bispedømmer.

Tabell: Kvinners andel av menns lønn										
Totalt prester	Kapel- laner	Sokne- prester	Proster og domproster	Spesial prester	Senior prester	Prosti prester	Bis- koper	Stifts- direktørene	Avd.leder seksjons leder	Øvrige ansatte
97,4	99,9	98,4	101,7	96,3	97,9	95,9	99,2	103,5	98,5	92,4

FREMTIDIG UTVIKLING

Det er forventet at Stortinget vil sikre fremtidig forsvarlig drift av Dnk for å oppfylle Grunnlovens § 16. Dnk arbeider aktivt med å redusere kostnader og øke inntekter for å kunne oppfylle kirkens oppdrag. Det er gode muligheter for å oppfylle statens målsettinger for bevilgningen til Dnk i 2022, og det er grunnlag for fortsatt drift. Det arbeides målbevisst med å øke digitaliseringen av kirken, medlemsdialog og digitaliserte arbeidsprosesser for å gi befolkningen et bredt og tilgjengelig kirkelig tilbud. Det arbeides videre aktivt med synkende dåps- og medlemstall samt utfordringer med rekruttering til kirkelige stillinger.

Oslo, 25. mars 2022

Kristin Gunleiksrud Raam
Leder

Linn Strømme Hummelvoll
Kirkerådsmedlem

Karin-Elin Berg
Nestleder

Martha Garborg Bergslid
Kirkerådsmedlem

Alex Ramstad Døsvik
Kirkerådsmedlem

Therese Egebakken
Kirkerådsmedlem

Lill Tone Grahl-Jacobsen
Kirkerådsmedlem

Turid Torland Håland
Kirkerådsmedlem

Karl Johan Kirkebø
Kirkerådsmedlem

Tove Karoline Knutsen
Kirkerådsmedlem

Kjersti Gautestad Norheim
Kirkerådsmedlem

Kurt Marleif Ebbe Solstrøm
Kirkerådsmedlem

Rolf Steffensen
Kirkerådsmedlem

Thomas Tinglum
Kirkerådsmedlem

Olav Fykse Tveit
Kirkerådsmedlem

Therese Kristin Utgård Aas
Kirkerådsmedlem

Iselin Vistekleiven
Kirkerådsmedlem

Ingrid Vad Nilsen
Direktør

RESULTATREGNSKAP

DEN NORSKE KIRKE

Beløp i 1000 kroner	Note	2021	2020
DRIFTSINNEKTER OG DRIFTSKOSTNADER			
Mottatt tilskudd	1	2 308 073	2 237 148
Annen driftsinntekt	1, 14	14 995	17 616
Sum driftsinntekter		2 323 069	2 254 764
Utbetalt tilskudd	2	633 725	566 956
Varer for vidersalg		86	92
Lønnskostnad	3, 4	1 398 733	1 361 335
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	5	4 796	4 604
Annen driftskostnad	3, 6, 11, 14	314 111	262 234
Sum driftskostnader		2 351 451	2 195 222
Driftsresultat		-28 382	59 543
Finansinntekter	7	18 650	10 516
Finanskostnader	7	17	34
Resultat av finansposter		18 633	10 482
Ordinært resultat		-9 749	70 025
Årsresultat		-9 749	70 025
OVERFØRINGER			
Avsatt til annen egenkapital	13	-9 749	70 025
Sum overføringer		-9 749	70 025

BALANSE

DEN NORSKE KIRKE

Beløp i 1000 kroner	Note	2021	2020
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
IMMATERIELLE EIENDELER			
Medlemsregister/kirkebok	5	697	3 609
Sum immaterielle eiendeler		697	3 609
VARIGE DRIFTSMIDLER			
Leilighet, hytte	5	5 078	5 078
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	5	1 879	2 395
Sum varige driftsmidler		6 957	7 473
FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER			
Lån til tilknyttet selskap	9	4 735	4 735
Investeringer i aksjer og andeler	8	256 253	246 970
Sum finansielle anleggsmidler		260 988	251 705
Sum anleggsmidler		268 641	262 787
OMLØPSMIDLER			
FORDRINGER			
Kundefordringer	11	9 286	9 188
Andre kortsiktige fordringer	10	8 939	12 791
Sum fordringer		18 225	21 979
Bankinnskudd, kontanter o.l.	12	489 752	457 651
Sum omløpsmidler		507 977	479 630
Sum eiendeler		776 618	742 417

BALANSE

DEN NORSKE KIRKE

Beløp i 1000 kroner	Note	2021	2020
EGENKAPITAL OG GJELD			
EGENKAPITAL			
INNSKUTT EGENKAPITAL			
Bunden kapital	13	18 900	18 900
Annen innskutt egenkapital	13	100 000	100 000
Sum innskutt egenkapital		118 900	118 900
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Annen egenkapital	13	252 737	262 486
Sum opptjent egenkapital		252 737	262 486
Sum egenkapital		371 637	381 386
GJELD			
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		54 387	35 609
Skyldig offentlige avgifter		81 607	76 141
Annen kortsiktig gjeld	10	268 986	249 282
Sum kortsiktig gjeld		404 981	361 031
Sum gjeld		404 981	361 031
Sum egenkapital og gjeld		776 618	742 417

BALANSE

DEN NORSKE KIRKE

Oslo, 25.03.2022

Styret i Den norske kirke

Kristin Gunleiksrud Raaum
Leder

Linn Strømme Hummelvoll
Kirkerådsmedlem

Karin-Elin Berg
nestleder

Martha Garborg Bergslid
Kirkerådsmedlem

Alex Ramstad Døsvik
Kirkerådsmedlem

Therese Egebakken
Kirkerådsmedlem

Lill Tone Grahl-Jacobsen
Kirkerådsmedlem

Turid Torland Håland
Kirkerådsmedlem

Karl Johan Kirkebø
Kirkerådsmedlem

Tove Karoline Knutsen
Kirkerådsmedlem

Kjersti Gautestad Norheim
Kirkerådsmedlem

Kurt Marleif Ebbe Solstrøm
Kirkerådsmedlem

Rolf Steffensen
Kirkerådsmedlem

Thomas Tinglum
Kirkerådsmedlem

Olav Fykse Tveit
Kirkerådsmedlem

Therese Kristin Utgård Aas
Kirkerådsmedlem

Iselin Vistekleiven
Kirkerådsmedlem

Ingrid Vad Nilsen
Direktør

INDIREKTE KONTANTSTRØM

DEN NORSKE KIRKE

Beløp i 1000 kroner	Note	2021	2020
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER			
Resultat		-9 749	70 025
Ordinære avskrivninger		4 796	4 604
Endring i kundefordringer		-98	60
Endring i leverandørgjeld		18 778	-388
Endring i andre tidsavgrensningsposter		19 741	5 584
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		33 468	79 886
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler		1 367	229
Innbetalinger ved salg av aksjer og andeler i andre foret		84 283	0
Utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre foret		84 283	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-1 367	-229
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		32 101	79 656
Beh. av kont. og kontantekvivalenter ved per. begynnel		457 651	377 995
Beh. av kont. og kontantekvivalenter ved per. slutt		489 752	457 651

REGNSKAPSPRINSIPPER

REGELVERK

Årsregnskapet for Den norske kirke (Dnk) er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.

I henhold til Lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) §14, sjette ledd, har Barne- og familiedepartementet fastslått at regnskapsloven gjelder for DnK, med mindre departementet har fastsatt annet i forskrift. I forskrift om regnskapsføring av pensjonsutgifter for Den norske kyrkja, fastsatt den 19. januar 2021, er det i §1 og §2 fastsatt at pensjonspremien skal regnes som pensjonskostnad og pensjonsforpliktelsene skal gå frem av notene. Dnk er ikke skattepliktig.

BRUK AV ESTIMATER

Det er i begrenset omfang benyttet estimater og forutsetninger ved utarbeidelse av årsregnskapet for Dnk. Områder som i stor grad inneholder skjønsmessige vurderinger, forutsetninger eller estimater som er vesentlige for årsregnskapet, er beskrevet i note.

INNETEKTER

Inntekter består i det vesentligste av tilskudd fra staten, samt noe tilskudd fra andre virksomheter. Tilskuddene inntektsføres på vedtakstidspunktet eller ved oppfyllelse av andre vilkår gitt i vedtak til tilskuddene.

Øvrige inntekter består av salg av varer og tjenester, leieinntekter, gaver etc. Inntektsføring skjer på leveransetidspunktet .

LEASING

Foretaket har kun operasjonell leasing. Leasingutgifter kostnadsføres løpende som driftskostnad.

KLASSIFISERING OG VURDERING AV OMLØPSMIDLER

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen.

Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på transaksjonstidspunktet.

PENSJONER - YTELSESDORDNING

Dnk har pensjonsforpliktelser finansiert med sikrede ordninger.

Rettssubjektet har historisk ikke inntatt pensjonsforpliktelser i sitt regnskap. Dette er videre forankret i forskrift fastsatt av Barne- og familiedepartementet den 19. januar 2021, gitt fritak for bokføring av pensjonsforpliktelser for Dnk. Krav til noteopplysninger er opprettholdt og skal utarbeides i tråd med Norsk Regnskapsstandard nr 6 om pensjonskostnader. Pensjonsforpliktelsen og estimert pensjonskostnad iht aktuarberegningen framgår av note. Bokført pensjonskostnad svarer til betalt pensjonspremie og er klassifisert som lønnskostnader.

BETINGEDE UTFALL

Betingede utfall regnskapsføres når kostnaden anses sannsynlig og utfallet kan estimeres.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter og bankinnskudd.

NOTER

Beløp i notene er alle oppgitt i 1000 kroner.

Note 1 Driftsinntekter

Mottatt tilskudd:	2021	2020
Tilskudd fra statlige virksomheter	2 300 574	2 229 798
Tilskudd fra fylker og kommuner	5 313	5 540
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	2 187	1 810
Sum	2 308 073	2 237 148

Annen driftsinntekt:		
Varesalg	1 078	1 037
Tjenestesalg	1 555	2 014
Leieinntekter m.m.	5 975	9 147
Andre inntekter inkl. periodiserte inntekter	6 388	5 418
Sum	14 995	17 616

Note 2 Utbetalte tilskudd

Dnk har i 2021 utbetalt tilskudd kr 633 725' til ulike formål. Det aller meste utbetales til fellesråd og sokn, og da i hovedsak ut fra gitte fordelingsnøkler. De resterende tilskuddene går til eksterne enheter inkludert institusjoner og internasjonale samarbeidspartnere, dels ut fra faste avtaler og dels etter søknad.

Utbetalte tilskudd:	2021	2020
Trosopplæring	343 865	319 456
Diakoni	86 311	78 991
Undervisning	93 949	89 869
Kirkemusikk	2 919	2 884
Domkirker	5 572	5 427
Internasjonale økumeniske organisasjoner	11 795	14 103
Andre institusjoner og kirkelige formål	34 233	34 081
Opplysningsvesenets fond	4 921	3 797
Andre ideelle formål	50 160	18 348
Sum utbetalte tilskudd	633 725	566 956

Note 3 Lønnskostnader og ytelser, godtgjørelser til direktør, styret og revisor

Lønnskostnader	2021	2020
Lønninger	1 090 826	1 054 688
Arbeidsgiveravgift	153 190	146 094
Pensjonskostnader	143 836	149 848
Andre ytelser	10 881	10 704
Sum lønnskostnader	1 398 733	1 361 335

I 2021 har Den norske kirke sysselsatt 1 610 årsverk.

Ytelser til ledende personer	Direktør	Styret
Lønn	1 226	930
Pensjonskostnader	189	0
Annen godtgjørelse	0	3
Sum ytelser til ledende personer	1 415	933

Det er ikke inngått avtale om etterlønn, bonuser, lån, sikkerhetsstillelse o.l. til fordel for direktør eller styremedlemmer.

Det er betalt for frikjøp av styreleder med 467' - kostnaden er registrert i regnskapet under andre driftskostnader. Styrehonorar omfatter alle honorar utbetalt til valgte medlemmer av Kirkerådet.

REVISOR

Kostnadsført revisjonshonorar inkludert MVA for 2021 utgjør kr 353'.

I tillegg kommer honorar for andre tjenester inkludert MVA med kr 343'.

Note 4 Ytelsespensjon

Den norske kirke (Dnk) er unntatt kravet om å balanseføre sikrede pensjonsforpliktelse. Det vises til prinsippnote.

Dnk har ytelsespensjonsordning for sine ansatte gjennom Statens pensjonskasse.

Forventet turnover for ansatte under 50 år er 4% og for ansatte over 50 år er 3%. Uttakstilbøyelighet førtidspensjon (AFP) anslås til 10% ved fylte 62 år

Per 31.12.2021 var 1 936 personer knyttet til ordningen, av dette var 1 619 personer ansatt og 395 personer var pensjonister. Ordningen omfatter alderspensjon fra fylte 67 år og løper livsvarig. Ordningen inkluderer også uføre-, etterlatte- og barnepensjon.

Aktuarberegningen fra aktuarseksjonen i Statens pensjonskasse med forutsetninger per desember 2021 er lagt til grunn for presentasjon av Dnk sin pensjonsforpliktelse.

Beregning av årets pensjonskostnad:	2021	2020
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	104 678	88 991
Resultatført planendring i perioden	0	0
Arbeidsgiveravgift	11 314	7 816
Årets pensjonsopptjening	115 992	96 808
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	50 250	57 157
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-64 464	-84 566
Årets finansposter	-14 214	-27 409
Sum årets pensjonskostnad	101 778	69 399
Administrasjonskostnader	3 043	3 016
Årets pensjonskostnad inkl. adm.kostnad	104 821	72 414
Sum årets pensjonskostnader inkl. adm.kostnader	104 821	72 414
Resultatført aktuarielt tap inkl. AGA	55 474	15 623
Sum totale pensjonskostnader	160 295	88 038
Endring som følge av ikke balanseført forpliktelse	-16 459	61 810
Årets kostnadsførte pensjonskostnad (note 3)	143 836	149 848
Netto pensjonsforpliktelse ved årets slutt	2021	2020
Pensjonsforpliktelse	3 497 298	2 991 502
Pensjonsmidler	-2 461 723	-2 342 731
Netto pensjonsforpliktelse	1 035 576	648 770
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	125 305	78 501
Netto pensjonsforpliktelse inkl. AGA	1 160 880	727 272
Pensjonsforpliktelse	2021	2020
Pensjonsforpliktelse ved årets begynnelse	2 991 502	2 511 889
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	104 678	88 991
Pensjonsutbetalinger	-71 264	-53 620
Rentekostnad	50 250	57 157
Planendring	0	0
Aktuarmessig gevinst (tap) økonomiske forutsetninger	422 133	387 085
Pensjonsforpliktelse ved årets slutt	3 497 298	2 991 502

Pensjonsmidler	2021	2020
Pensjonsmidler ved årets begynnelse	2 342 731	2 167 539
Administrasjonskostnader	-3 043	-3 016
Pensjonsutbetalinger	-71 264	-53 620
Innbetalinger pensjonspremie	163 945	172 389
Renteinntekt på pensjonsmidler	64 464	84 566
Aktuarmessig gevinst (tap) økonomiske forutsetninger	-35 110	-25 126
Pensjonsmidler ved årets slutt	2 461 723	2 342 731

Økonomiske forutsetninger	31.12.2021	31.12.2020
Diskonteringsrente	1,90%	1,70%
Forventet avkastning på pensjonsmidler	3,10%	2,70%
Årlig lønnsvekst	2,75%	2,25%
Årlig forventet regulering av alders- og etterlattepensjon over 67 år under utbetaling	1,75%	1,25%
Årlig forventet G-regulering, regulering av AFP, uføre- og etterlattepensjoner under 67 år	2,50%	2,00%

Demografiske data	31.12.2021	31.12.2020
Antall yrkesaktive	1 619	1 617
Gjennomsnittsalder - yrkesaktive	51	51
Sum pensjonsgrunnlag	1 065 067	1 023 262
Gjennomsnittlig lønn	658	633
Antall pensjonister	395	319
Antall oppsatte	0	0

Note 5 Anleggsmidler

	Medl.register /Kirkebok	Driftsløsøre, Ikke av- inventar skrivbare o.a. utsyr driftsm.		Sum varige driftsmidler
Anskaffelseskost 01.01.2021	14 563	10 148	5 078	29 789
Tilgang	0	1 367	0	1 367
Avgang	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.2021	14 563	11 516	5 078	31 156
Akkumulerte avskrivninger	13 867	9 636	0	23 503
Bokført verdi per 31.12.2021	697	1 879	5 078	7 653
Årets avskrivninger	2 913	1 884	0	4 796
Avskrivningssatser	20 %	10-30%	0 %	

Ikke avskrivbare driftsmidler omfatter hytte Svalbard, leilighet Tromsø og kunst.

Note 6 Spesifikasjon av annen driftskostnad

	2021	2020
Tjenestereiser m.m.	36 034	33 408
Kjøp av tjenester	119 406	87 464
Informasjon og kommunikasjonsteknologi	54 400	48 730
Leie lokaler og utstyr	50 175	47 041
Kurs og seminar	21 530	13 488
Driftsmateriell m.m.	18 849	18 977
Oppvarming, renhold og renovasjon	4 370	3 359
Kontingenter	2 628	2 822
Vedlikehold	2 701	2 697
Honorarer for revisjon og andre tjenester	695	470
Andre driftskostnader	3 322	3 776
Sum annen driftskostnad	314 111	262 234

Andre driftskostnader består i hovedsak av telefonkostnader, reklame, forsikringer, representasjon og gaver.

Note 7 Spesifikasjon av finansposter

Finansinntekter	2021	2020
Renteinntekt	9 219	10 511
Finansinntekt	9 432	5
Sum finansinntekter	18 650	10 516
Finanskostnader	2021	2020
Rentekostnad	14	25
Finanskostnad (disagio)	3	9
Sum finanskostnader	17	34

Note 8 Langsiktige verdipapirer

	Bokført verdi	Markeds- verdi
Anleggsmidler		
Skrim Vann og Avløpsselskap AS: 1 aksje, 0,082% eierandel	12	17
Regionalt pilegrimssenter Stiklestad AS: 25 aksjer, 7,69% eierandel	13	13
Kirkepartner A/S: 420 aksjer, 48,95% eierandel	100	100
Den norske kirkes landsfond	18 900	23 813
Grieg Investor	237 229	265 767
Sum langsiktige verdipapirer	256 253	289 709

Den norske kirkes landsfond forvaltes av Alfred Berg . Markedsverdien per 31.12.2021 er kr 23,8 mill. Den øvrige fondsporteføljen forvaltes av Grieg Investor med fordeling på aksjefond, obligasjonsfond og pengemarkedsfond. Renter og avkastning på fondene blir reinvestert. Det gir endringer i kostpris gjennom året.

Note 9 Lån til tilknyttet selskap

Ansvarlig lån 4 735 innvilget 2018 til Kirkepartner AS. Rentesatsen er fastsatt til NIBOR 3 måneder + 2%. Nedbetaling av lånet starter i 2023 hvor lånet skal nedbetales som serielån med 1/2 av nominell hovedstol hvert år.

Note 10 Fordringer og gjeld

Kortsiktige fordringer	2021	2020
Avsetning refusjon sykkelønn	2 576	4 460
Forskuddsbetalte kostnader	2 643	2 669
Annen fordring	3 720	5 662
Sum kortsiktige fordringer	8 939	12 791

Kortsiktig gjeld	2021	2020
Skyldig lønn og feriepenger	169 433	167 059
Skyldig pensjonspremie	3 040	2 443
Periodisert øremerket tilskudd	43 724	24 105
Annen gjeld	52 789	55 674
Sum kortsiktig gjeld	268 986	249 282

Note 11 Kundefordringer

	2021	2020
Kundefordringer til pålydende	9 286	9 188
Balanseført verdi av kundefordringer 31.12	9 286	9 188
Realiserte tap	0	9
Sum resultatførte tap på krav	0	9

Note 12 Bankinnskudd

Innestående midler på skattetrekkkonto (bundne midler) er per 31.12.21 kr 53 236'.

Note 13 Egenkapital

	Bunden kapital	Innskutt egenkapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Pr 31.12.2020	18 900	100 000	262 486	381 386
Pr 01.01.2021	18 900	100 000	262 486	381 386
Årets resultat	0	0	-9 749	-9 749
Pr 31.12.2021	18 900	100 000	252 737	371 637

Note 14 Gravplassforvaltning

Gravplassforvaltning er tatt ut av den Norske Kirkes ansvarsområde fra og med 2021.

Gravplassforvaltning-prosjektregnskap	2021	2020
Mottatt tilskudd og andre inntekter	0	4 000
Lønn og godtgjørelse	0	3 360
Driftskostnader	0	545
Prosjektresultat	0	94

Note 15 Betingede utfall

Den norske kirke er ikke involvert i rettstvister og saksbehandling vedrørende omtvistede krav, herunder erstatningskrav.

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til Kirkerådet i Rettssubjektet Den norske kirke

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Rettssubjektet Den norske kirke som består av balanse per 31. desember 2021, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening oppfylder årsregnskapet gjeldende lovkrav og gir et rettviseende bilde av rettssubjektets finansielle stilling per 31. desember 2021 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjon

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av rettssubjektet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og *International Code of Ethics for Professional Accountants* (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i rettssubjektets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Kirkerådet og direktøren (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår konklusjon om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere om årsberetningen inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon eller ikke inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav, er vi pålagt å rapportere det.

Vi har ingenting å rapportere i så henseende, og vi mener at årsberetningen er konsistent med årsregnskapet og inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til rettssubjektets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike rettssubjektet eller virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av rettssubjektets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om rettssubjektets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at rettssubjektet ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av og tidspunktet for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom revisjonen.

Oslo, 19. mai 2022
ERNST & YOUNG AS

Revisjonsberetningen er signert elektronisk

Kjetil Andersen
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Kjetil Andersen

Statsautorisert revisor

På vegne av: Ernst & Young AS

Serienummer: 9578-5992-4-2398085

IP: 213.52.xxx.xxx

2022-05-19 20:38:00 UTC

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>